Yaradılış

Kitabı

Giriş

«Yaradılış» Kitabı Tövratın birinci kitabıdır. Bu kitab həm də bəşər tarixində ən qədim kitablardan biridir. *«Yaradılış»* Kitabının ilk fəsillərində göy və yerin yaranması, dünyada canlı aləmin meydana gəlməsi barədə danışılır və bu fəsillərin mövzusu əsasında da kitab belə adlanır. Burada Allahın dünya və insanı yaratmasından, ideal mühitdə yaşayan insanın günaha batması və günahın get-gedə artıb çoxalmasından bəhs olunur. Kitabda təsvir olunan mövzular bəşər tarixinin təşəkkülünü, sivilizasiyanın meydana gəlməsini, qədim dünyanın ayrı-ayrı tarixi simalarının və xalqlarının fəaliyyətini əhatə edir.

«Yaradılış» Kitabı şərti olaraq iki əsas hissəyə bölünə bilər: birinci hissə dünyanın yaranması və bəşərin qədim tarixi, ikinci hissə isə İsrail xalqının əcdadları barədə hekayətlərdən ibarətdir.

«Yaradılış» Kitabının əsas ideyasını kamil yaranmış, lakin günaha bataraq maddi və mə'nəvi problemlərə düçar olmuş insanın Allah fəaliyyəti nəticəsində ruhani məqsədlərə istiqamətləndirilməsi fikri təşkil edir. Bu kitabda Allahın bütün varlıq üzərində hakimiyyətə malik olması və bəşər tarixini Öz məqsədinə – seçilmiş ruhani xalqın xilasına doğru yönəltməsi ideyaları xüsusi vurğulanır.

Kitabın məzmunu:

Kainatın və insanın yaranması 1:1-2:25

İnsanın günaha batması 3:1-24

Adəmdən Nuha qədər 4:1-5:32

Nuh və daşqın 6:1-10:32

Babil qülləsi 11:1-9

Samdan İbrahimə qədər 11:10-32

Əcdadlar: İbrahim, İshaq, Yaqub 12:1-35:29

Esavın nəsli 36:1-43

Yusif və onun qardaşları 37:1-45:28

İsraillilər Misirdə 46:1-50:26

Dünyanın yaranması

1 1 Başlanğıcda Allah göyləri və yeri
yaratdı. 2 Yer quruluşsuz və boş idi. Dərin
sular üzərində qaranlıq var idi. Allahın Ruhu
suların üzərində dolaşırdı.
3 Allah dedi: «Qoy işıq olsun». İşıq oldu.
4 Allah gördü ki, işıq yaxşıdır. Sonra O, işığı
qaranlıqdan ayırdı. 5 Allah işığı «gündüz»,
qaranlığı isə «gecə» adlandırdı. Axşam oldu,
səhər açıldı; bu, birinci gün idi.
6 Sonra Allah dedi: «Qoy suların arasında
bir qübbə olsun və suları bir-birindən ayırsın».
7 Allah qübbəni düzəltdi və qübbənin altındakı
suları onun üstündəki sulardan ayırdı. Belə də
oldu. 8 Allah qübbəni «göy» adlandırdı.
Axşam oldu, səhər açıldı; bu, ikinci gün idi.
9 Sonra Allah dedi: «Qoy göyün altındakı
sular bir yerə yığılsın ki, quru görünsün».
Belə də oldu. 10 Allah qurunu «yer», su
yığınlarını isə «dənizlər» adlandırdı. Allah
gördü ki, bu, yaxşıdır. 11 Sonra Allah dedi:
«Qoy yer üzü bitkilər yetirsin: toxumlar
bitirən ot-ələf və torpaqda hər növ bəhərli
ağaclar yetişsin. Ağaclar meyvə gətirsin və
toxumları meyvələrinin içində olsun». Belə də
oldu. 12 Yer üzü bitkilər yetirdi: hər növ
toxum bitirən ot-ələf və hər növ ağac yetişdi.
Ağaclar meyvə gətirirdi və toxumları
meyvələrinin içində idi. Allah gördü ki, bu,
yaxşıdır. 13 Axşam oldu, səhər açıldı; bu,
üçüncü gün idi.
14 Sonra Allah dedi: «Qoy göy qübbəsində
gecəni gündüzdən ayıran çıraqlar olsun. Onlar
işarələri, fəsilləri və günlərlə illəri göstərsin.
15 Qoy onlar göy qübbəsində çıraq olub, yer
üzünə işıq saçsın». Belə də oldu. 16 Allah iki
böyük çıraq düzəltdi: gündüzü idarə etmək
üçün böyük çıraq, gecəni idarə etmək üçün
kiçik çıraq. O həmçinin ulduzları düzəltdi.
17 Allah onları göy qübbəsinə qoydu ki, yer
üzünə işıq saçsın, 18 gündüzü və gecəni idarə
etsin, işığı qaranlıqdan ayırsın. Allah gördü ki,
bu, yaxşıdır. 19 Axşam oldu, səhər açıldı; bu,
dördüncü gün idi.
20 Sonra Allah dedi: «Qoy sular çoxlu canlı
məxluqlarla qaynaşsın, yer üstündəki göy
qübbəsində quşlar uçsun». 21 Allah nəhəng su
əjdahalarını və suda qaynaşan hər növ bütün

1:1 *– Yəh. 1:1-3; İbr. 11:3*
1:3 *– 2Kor. 4:6*
1:6-8 *– 2Pet. 3:5*

sürünən canlı məxluqları, həmçinin hər növ
bütün qanadlı quşları yaratdı. Allah gördü ki,
bu, yaxşıdır. 22 Allah onlara bərəkət verərək
dedi: «Törəyib çoxalın və dənizlərdəki suları
doldurun, quşlar da yer üzündə çoxalsın».
23 Axşam oldu, səhər açıldı; bu, beşinci gün
idi.

24 Sonra Allah dedi: «Qoy yer üzü hər növ
canlı məxluqlar – hər növ ev heyvanları,
sürünən canlılar və çöl heyvanları əmələ
gətirsin». Belə də oldu. 25 Allah hər növ çöl
heyvanlarını, hər növ ev heyvanlarını və
yerdə sürünən bütün canlıları yaratdı. Allah
gördü ki, bu, yaxşıdır.

26 Sonra Allah dedi: «Öz surətimizə və
bənzərimizə görə insanı yaradaq. Qoy o,
dənizdəki heyvanlara, göydəki quşlara,
yerdəki heyvanlara, bütün yer üzünə və yerdə
sürünən canlıların hamısına hökmranlıq etsin».

27 Allah insanı Öz surətində yaratdı,
Allahın surətində yaratdı,
Onları kişi və qadın olaraq yaratdı.

28 Allah onlara xeyir-dua verərək dedi:
«Törəyib çoxalın və yer üzünü bürüyüb ona
sahib olun: dənizdəki heyvanlar, göydəki
quşlar, yerdə sürünən bütün canlılar üzərində
hökmranlıq edin». 29 Allah dedi: «Budur, yer
üzündə toxum verən bütün ot-ələfi və
meyvələrində toxumu olan bütün ağacların
bəhərini sizə verirəm ki, qidalanasınız.
30 Yerdəki heyvanların, göydəki quşların və
yerdə sürünən canlıların hamısına – nəfəsi
olan bütün canlılara isə yem olmaq üçün
bütün yaşıl otları verirəm». Belə də oldu.
31 Allah gördü ki, yaratdığı hər şey çox
yaxşıdır. Axşam oldu, səhər açıldı; bu, altıncı
gün idi.

2 1 Göylər və yer, oradakı hər şey beləcə
tamamlandı. 2 Allah yeddinci günə qədər
gördüyü işləri qurtardı və yeddinci gün
gördüyü işlərdən ayrılıb istirahət etdi. 3 Allah
yeddinci günə bərəkət verdi və onu təqdis etdi,
çünki gördüyü bütün yaratma işini qurtarıb
həmin gün istirahət etdi.

Adəm və Həvva Eden bağında

4 Rəbb Allahın göyləri və yeri yaratmasının
hekayəti belədir: Rəbb Allah göyləri və yeri
yaradanda 5 yer üzündə bir bitki yox idi, heç
bir çöl otu da bitmirdi, çünki Rəbb Allah yer
üzünə hələ yağış göndərməmişdi və torpağı
becərən insan da yaranmamışdı. 6 Amma
yerdən su çıxırdı və bütün torpağı sulayırdı.
7 Rəbb Allah yerin torpağından insanı[1]
düzəltdi və onun burnuna həyat nəfəsi üfürdü.
Beləcə insan canlı bir varlıq oldu.

8 Sonra Rəbb Allah şərqdə yerləşən Edendə
bir bağ saldı və düzəltdiyi insanı orada
yerləşdirdi. 9 Rəbb Allah torpaqda gözəl
görünüşlü və yemək üçün şirin meyvəli
cürbəcür ağaclar yetirdi. O həmçinin bağın
ortasında həyat ağacını və xeyirlə şəri bilmə
ağacını bitirdi.

10 Bağı suvarmaq üçün Edendən bir çay
çıxırdı, oradan isə dörd qola bölünürdü.
11 Onlardan birinin adı Pişondur. O bütün
Xavila ölkəsini dolanaraq axır. Orada qızıl
çıxır. 12 Bu ölkənin qızılı yaxşıdır. Burada
həm də ətirli qatran və damarlı əqiq var.
13 İkinci çayın adı Gixondur. O, Kuş ölkəsini
dolanaraq axır. 14 Üçüncü çayın adı Dəclədir.
O, Aşşur ölkəsinin şərqindən axır. Dördüncü
çay Fəratdır.

15 Rəbb Allah insanı götürüb Eden bağına
qoydu ki, oranı becərsin və saxlasın. 16 Rəbb
Allah insana əmr edib dedi: «Bağdakı bütün
ağacların bəhrəsindən istəyəndə yeyə bilərsən.
17 Ancaq xeyirlə şəri bilmə ağacının
meyvəsindən yemə, çünki ondan yeyən gün
hökmən öləcəksən».

18 Rəbb Allah yenə dedi: «İnsanın tək
olması yaxşı deyil, Mən ona münasib olan bir
köməkçi yaradacağam». 19 Rəbb Allah bütün
çöl heyvanlarını və göydəki bütün quşları
torpaqdan düzəltdi. Sonra onları insanın
yanına gətirdi ki, onun bunları necə
adlandıracağını görsün. İnsan hər heyvana
hansı adı qoydusa, o cür də adlandı. 20 İnsan
bütün ev heyvanlarına, göydəki quşlara və
bütün çöl heyvanlarına ad verdi, amma insana
münasib olan bir köməkçi tapılmadı. 21 O

***1:26** – 1Kor. 11:7*
***1:27** – Yar. 5:2; Mat. 19:4-5; Mrk. 10:6*
***1:27-28** – Yar. 5:1-2*
***2:2** – İbr. 4:4,10*
***2:2-3** – Çıx. 20:11*

***2:7** – 1Kor. 15:45*
[1] **2:7** *İnsan* – ibrani mətnində *adam* sözü olub ilk insana verilən adı ifadə edir. Bu söz həm də *torpaq – adama* sözünə bənzəyir.
***2:9** – Yar. 3:22; Vəhy 2:7; 22:2,14*

zaman Rəbb Allah insana dərin yuxu
göndərdi və o, yuxuya getdi. Onda Rəbb
Allah onun qabırğasının birini götürdü və
yerini ətlə örtdü. 22 Rəbb Allah insandan
götürdüyü qabırğadan qadını düzəltdi və onu
insanın yanına gətirdi. 23 İnsan dedi:
«Bax, nəhayət, bunun
Sümüyü mənim sümüyümdən,
Bədəni mənim bədənimdəndir.
Adına "qadın" deyiləcək,
Çünki o, kişidən[2] götürülüb».
24 Buna görə də kişi öz ata-anasını tərk edib,
qadınına qovuşacaq və onlar bir bədən olacaq.
25 Adəm və arvadı – ikisi də çılpaq idi, ancaq
bundan utanmırdılar.

Adəm və Həvvanın günaha batması

3 1 Rəbb Allahın yaratdığı bütün çöl
heyvanlarının ən hiyləgəri ilan idi. İlan
qadına dedi: «Doğrudanmı, Allah sizə "bağda
olan heç bir ağacın bəhrələrindən yeməyin"
deyib?» 2 Qadın ilana dedi: «Bağdakı
ağacların bəhrələrindən yeyə bilərik. 3 Amma
bağın ortasındakı ağacın meyvələri barədə
Allah deyib: "Ondan yeməyin və ona
toxunmayın, yoxsa öləcəksiniz!"» 4 İlan
qadına dedi: «Yox, əsla ölməzsiniz. 5 Əksinə,
Allah bilir ki, o meyvələrdən yediyiniz gün
gözləriniz açılacaq və xeyirlə şəri bilərək
Allah kimi olacaqsınız». 6 Qadın gördü ki,
ağacın meyvəsi yemək üçün yaxşıdır, gözə
xoş görünür və bu ağac insana dərrakə
verməyi və'd edir. Buna görə də o həmin
meyvədən dərib yedi. Sonra yanında olan
ərinə də verdi, o da yedi. 7 O vaxt ikisinin də
gözləri açıldı və çılpaq olduqlarını bildilər.
Buna görə də əncir yarpaqlarını bir-birinə
hörüb özlərinə fitə düzəltdilər.

8 Onlar günün sərinliyində bağda gəzişən
Rəbb Allahın səsini eşitdilər. Adəm və onun
arvadı Rəbb Allahın hüzurundan qaçıb
bağdakı ağacların arasında gizləndilər. 9 Rəbb
Allah Adəmi səsləyib dedi: «Haradasan?» 10 O
cavab verdi: «Bağda səsini eşitdim və çılpaq
olduğum üçün qorxdum, ona görə də
gizlənmişəm». 11 Allah dedi: «Kim sənə
bildirdi ki, çılpaqsan? Sənə yeməyi qadağan
etdiyim ağacın meyvəsindən yeməmisən ki?»
12 Adəm dedi: «Mənimlə birgə olmaq üçün
verdiyin qadın o ağacın meyvəsindən verdi,
mən də yedim». 13 Rəbb Allah qadına dedi:
«Sən niyə belə etdin?» Qadın dedi: «İlan məni
yoldan çıxartdı, mən də yedim».
14 Rəbb Allah ilana dedi:
«Sən bunu etdiyin üçün
Bütün ev heyvanları və çöl heyvanları
arasında
Lə'nət qazanırsan.
Qarnın üstündə sürünəcəksən,
Bütün ömrün boyu torpaq yeyəcəksən.
15 Mən səninlə qadın arasına,
Sənin balanla onun övladı arasına
Düşmənçilik salıram.
Bu övlad sənin başından vuracaq,
Sən də onu dabanından sancacaqsan».
16 Sonra Rəbb Allah qadına dedi:
«Hamilə olanda sənə
Çox əziyyət verəcəyəm,
Uşaqlarını ağrı içində doğacaqsan.
Ərinə ehtiyacın olacaq,
O sənə ağalıq edəcək».
17 Sonra Rəbb Allah Adəmə dedi:
«Arvadının sözünə qulaq asdığın üçün,
Qadağan etdiyim, "meyvəsini yemə"
dediyim
Ağacdan yediyin üçün
Sənə görə torpaq lə'nətlənir.
Ömrün boyu zəhmətlə
Torpaqdan yemək əldə edəcəksən.
18 O sənə tikan və qanqal bitirəcək,
Sən də çöldəki ot-ələfi yeyəcəksən.
19 Alın tərinlə çörək yeyəcəksən.
Axırda torpağa qayıdacaqsan,
Çünki oradan götürülmüsən,
Ona görə ki yerin torpağısan,
Torpağa da qayıdacaqsan».
20 Adəm arvadının adını Həvva[3] qoydu,
çünki o, yer üzündə yaşayanların hamısının
anası oldu. 21 Onda Rəbb Allah Adəmlə arvadı
üçün dəridən paltar düzəltdi və onlara
geyindirdi.

22 Sonra Rəbb Allah dedi: «Budur, insan
xeyirlə şərin nə olduğunu bilərək bizdən biri
kimi oldu. Qoy indi əlini uzadaraq həyat

---

[2] **2:23** Söz oyunu: *kişi* – ibrani dilində *iş*, *qadın* – *işşa*.
***2:24** – Mat. 19:4-5; Mrk. 10:7-8; 1Kor. 6:16; Ef. 5:31*
***3:1** – Vəhy 12:9; 20:2*
***3:6** – Rom. 5:12*
***3:13** – Rom. 7:11; 2Kor. 11:3; 1Tim. 2:14*
***3:15** – Vəhy 12:17*
***3:17-18** – İbr. 6:8*
[3] **3:20** *Həvva* – ibrani dilində *yaşamaq* mə'nası verən bir sözdən götürülmüşdür.
***3:22** – Yar. 2:9; Vəhy 2:7; 22:2,14*

ağacının meyvəsindən dərib yeməsin və əbədi
yaşamasın!» 23 Rəbb Allah insanı Eden
bağından çıxartdı ki, o özünün də bir
qismindən götürüldüyü torpağı becərsin.
24 Rəbb Allah insanı qovdu. O, Eden bağının
şərqinə keruvlarını və hər tərəfə fırlanan odlu
qılıncını qoydu ki, həyat ağacına gedən yolu
qorusunlar.

Qabil və Habil

4 1 Adəm arvadı Həvva ilə yaxınlıq etdi
və Həvva hamilə olub Qabili[4] doğdu.
Həvva dedi: «Rəbbin köməyi ilə bir insan
qazandım». 2 Sonra o, Qabilin qardaşı Habili
doğdu. Habil çoban oldu, Qabil isə əkinçi.
3 Bir müddət keçəndən sonra Qabil torpağın
bəhrəsindən Rəbb Allaha təqdim gətirdi.
4 Habil də sürüsündə ilk doğulan
heyvanlardan bir neçəsini və onların piyini
təqdim etdi. Rəbb Habili və onun təqdimini
qəbul etdi, 5 ancaq Qabili və onun təqdimini
qəbul etmədi. Buna görə də Qabil bərk
qəzəblənib qaşqabağını salladı. 6 Rəbb Qabilə
dedi: «Niyə qəzəblənmisən? Niyə qaşqabağını
sallamısan? 7 Əgər yaxşı iş görürsənsə, Mən
qəbul etmərəmmi? Əgər yaxşı iş görmürsənsə,
günah qapının ağzında durub. O səni özünə
çəkmək istəyir, ancaq sən ona üstün
gəlməlisən».
8 Sonra Qabil qardaşı Habilə bir söz dedi və
onlar çölə getdilər. Orada Qabil qardaşı
Habilin üstünə hücum çəkib onu öldürdü.
9 Sonra Rəbb Qabildən soruşdu: «Qardaşın
Habil haradadır?» O dedi: «Bilmirəm, məgər
mən qardaşımın keşikçisiyəm?» 10 Rəbb dedi:
«Sən nə etdin? Qardaşının qanının səsi
torpaqdan Mənə fəryad edir. 11 Buna görə də
bu torpaqda lə'nət almısan; o torpaq ki sənin
əlinlə tökülən qardaş qanını udmaq üçün
ağzını açdı. 12 Torpağı becərdiyin zaman o
daha gücünü sənə verməyəcək. Yer üzündə
qaçaq və sərgərdan olacaqsan». 13 Qabil
Rəbbə dedi: «Cəzam çəkə biləcəyimdən daha
artıqdır. 14 Bax bu gün Sən məni torpaqdan
qovursan. Mən də Sənin hüzurundan gizlənib
yer üzündə qaçaq və sərgərdan olacağam.
Ancaq kim mənə rast gəlsə, məni öldürəcək».
15 Rəbb ona dedi: «Xeyr! Kim Qabili öldürsə,
ondan yeddi qat intiqam alınacaq». Rəbb
Qabilə bir əlamət qoydu ki, kim ona rast gəlsə,
onu öldürməsin. 16 Beləcə Qabil Rəbbin
hüzurunu tərk etdi və Eden bağından şərqdə –
Nod torpağında yaşamağa başladı.

Qabilin nəsli

17 Qabil arvadı ilə yaxınlıq etdi və arvadı
hamilə olub Xanoku doğdu. O zaman o, bir
şəhər tikdi, şəhərə oğlu Xanokun adını verdi.
18 Xanokdan İrad törədi. İraddan Mehuyael
törədi. Mehuyaeldən Metuşael törədi.
Metuşaeldən Lemek törədi. 19 Lemek iki arvad
aldı: birinin adı Ada, o birinin adı Silla idi.
20 Ada Yavalı doğdu. Yaval çadırda
yaşamağın və sürü saxlamağın əsasını qoydu.
21 Onun qardaşının adı Yuval idi. O hər cür
lira və tütək çalmağın əsasını qoydu. 22 Silla
isə Tuval-Qayini doğdu. Tuval-Qayin tuncdan
və dəmirdən hər cür kəsici alətlər düzəldərdi.
Onun Naama adlı bacısı var idi.
23 Bir dəfə Lemek arvadlarına dedi:
«Ey Ada və Silla, səsimi eşidin,
Ey Lemekin arvadları, sözümə qulaq
asın:
Məni yaraladığı üçün
Bir adam öldürdüm,
Məni zədələdiyi üçün
Bir cavan öldürdüm.
24 Qabil üçün yeddi qat qisas alınacaqsa,
Lemek üçün yetmiş yeddi qat alınacaq».

Şet və Enoş

25 Adəm yenə arvadı ilə yaxınlıq etdi və
Həvva bir oğlan doğub adını Şet[5] qoyaraq
dedi: «Qabilin öldürdüyü Habilin yerinə
Allah mənə başqa bir oğul bəxş etdi». 26 Şetin
də bir oğlu oldu və adını Enoş qoydu. O
zaman insanlar Rəbbin adını çağırmağa
başladı.

Adəmdən Nuha qədər olan nəsillər

(1Saln. 1:1-4)

5 1 Adəmin nəsil tarixçəsi belədir. Allah
insanı yaradanda onu Öz bənzərinə görə
yaratdı. 2 Allah onları kişi və qadın olaraq
yaratdı, onlara xeyir-dua verdi və yaratdığı
gün onları «insan» adlandırdı.

---

[4] **4:1** *Qabil* – ibrani mətnində *qayin* sözü olub *qazanma* deməkdir.

***4:4** – İbr. 11:4*

***4:8** – Mat. 23:35; Luk. 11:51; 1Yəh. 3:12*

***4:10** – İbr. 12:22-24*

[5] **4:25** *Şet* – ibrani dilində *bəxş etmək.*

***5:1-2** – Yar. 1:27-28*

***5:2** – Yar. 1:27; Mat. 19:4-5; Mrk. 10:6*

3 Adəmin yüz otuz yaşı olanda özünə
bənzər, öz surətində bir oğlu oldu və adını Şet
qoydu. 4 Şet doğulandan sonra Adəm səkkiz
yüz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.
5 Adəm doqquz yüz otuz il ömür sürüb öldü.

6 Şet yüz beş yaşında olanda oğlu Enoş
doğuldu. 7 Enoş doğulandan sonra Şet səkkiz
yüz yeddi il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı
oldu. 8 Şet doqquz yüz on iki il ömür sürüb
öldü.

9 Enoş doxsan yaşında olanda oğlu Qenan
doğuldu. 10 Qenan doğulandan sonra Enoş
səkkiz yüz on beş il yaşadı. Onun çoxlu oğlu
və qızı oldu. 11 Enoş doqquz yüz beş il ömür
sürüb öldü.

12 Qenan yetmiş yaşında olanda oğlu
Mahalalel doğuldu. 13 Mahalalel doğulandan
sonra Qenan səkkiz yüz qırx il yaşadı. Onun
çoxlu oğlu və qızı oldu. 14 Qenan doqquz yüz
on il ömür sürüb öldü.

15 Mahalalel altmış beş yaşında olanda oğlu
Yered doğuldu. 16 Yered doğulandan sonra
Mahalalel səkkiz yüz otuz il yaşadı. Onun
çoxlu oğlu və qızı oldu. 17 Mahalalel səkkiz
yüz doxsan beş il ömür sürüb öldü.

18 Yered yüz altmış iki yaşında olanda oğlu
Xanok doğuldu. 19 Xanok doğulandan sonra
Yered səkkiz yüz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu
və qızı oldu. 20 Yered doqquz yüz altmış iki il
ömür sürüb öldü.

21 Xanok altmış beş yaşında olanda oğlu
Metuşelah doğuldu. 22 Metuşelah doğulandan
sonra Xanok üç yüz il Allaha yaxın oldu.
Onun çoxlu oğlu və qızı oldu. 23 Xanok üç yüz
altmış beş il yaşadı. 24 O, Allaha yaxın idi.
Sonra qeyb oldu, çünki Allah onu Öz yanına
götürdü.

25 Metuşelah yüz səksən yeddi yaşında
olanda oğlu Lemek doğuldu. 26 Lemek
doğulandan sonra Metuşelah yeddi yüz səksən
iki il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.
27 Metuşelah doqquz yüz altmış doqquz il
ömür sürüb öldü.

28 Lemek yüz səksən iki yaşında olanda bir
oğlu doğuldu. 29 O dedi: «Bu oğul Rəbbin
lə’nətlədiyi torpağı becərəndə çəkdiyimiz
əziyyətlərdə, əlimizin zəhmətində bizə təsəlli
verəcək». Buna görə də onun adını Nuh[6]
qoydu. 30 Nuh doğulandan sonra Lemek beş
yüz doxsan beş il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və
qızı oldu. 31 Lemek yeddi yüz yetmiş yeddi il
ömür sürüb öldü.

32 Nuh beş yüz yaşında olanda Sam, Ham
və Yafəs adında oğulları oldu.

İnsanların pozğunlaşması və daşqın

6 1 İnsanlar yer üzündə çoxalmağa
başladı və onların qızları doğuldu. 2 O
zaman Allah oğulları gördülər ki, insan qızları
çox gözəldir və bəyəndikləri hər qızı özlərinə
arvad etdilər. 3 Rəbb dedi: «Mənim Ruhum
insanda əbədi qalmayacaq, çünki onlar ancaq
bədəndir. Onların ömrü yüz iyirmi il olacaq».

4 Həmin dövrdə və Allah oğulları insan
qızlarını arvad alıb övladları doğulan dövrdə
də yer üzündə böyük adamlar[7] yaşayırdı.
Bunlar qədim dövrün qəhrəman və adlı-sanlı
adamları idi.

5 Rəbb gördü ki, yer üzündəki insanların
şər əməlləri çoxdur və hər zaman onların
ürəyindəki fikirlər və niyyətlər pisliyə doğru
yönəlir. 6 O, yer üzündə insanları yaratdığına
peşman oldu və ürəyində kədərləndi. 7 Rəbb
dedi: «Yaratdığım insanları yer üzündən
siləcəyəm, bunu insanlarla birgə heyvanların,
sürünənlərin və quşların da başına
gətirəcəyəm, çünki onları yaratmağıma
peşman olmuşam». 8 Ancaq Nuh Rəbbin
gözündə lütf tapdı.

9 Nuhun tarixçəsi belədir: Nuh saleh və öz
nəsli arasında qüsursuz bir adam idi. O,
Allaha yaxın idi. 10 Nuhun üç oğlu oldu: Sam,
Ham və Yafəs. 11 Ancaq Allahın nəzərində yer
üzündəki insanlar pozğunlaşmışdı və dünya
zorakılıqla dolmuşdu. 12 Allah yer üzündəki
insanların daha da pozğunlaşdığını gördü,
çünki dünyadakı bütün bəşər yolunu azmışdı.

13 Allah Nuha dedi: «Önümdə olan bütün
bəşərin sonu çatıb, çünki yer üzü onların
zorakılığı ilə dolub. Buna görə də Mən onları
yer üzü ilə birgə məhv edəcəyəm. 14 Özünə
qofer[8] ağacından bir gəmi düzəlt, onun içində
otaqlar düzəlt, üstünə içəridən və bayırdan
qatran vur. 15 Gəmini belə düzəlt: onun

5:21-24 *– İbr. 11:5; Yəhd. 14-15*

[6] **5:29** *Nuh* – ibrani dilində *təsəlli.*

[7] **6:4** *Böyük adamlar* – ibrani mətnində *nefilim* sözü olub mə’nası tam aydın deyil.

6:5-8 *– Mat. 24:37; Luk. 17:26; 1Pet. 3:20*

6:9 *– 2Pet. 2:5*

[8] **6:14** *Qofer* – bu söz namə’lum bir ağac növünü bildirir.

uzunluğu üç yüz qulac, eni əlli qulac,
hündürlüyü isə otuz qulac olsun. 16 Gəminin
üstündən bir qulac aşağı pəncərə açarsan və
qapısını yan tərəfdən qoyarsan. Gəminin üç
mərtəbəsi olsun: biri altda, biri ortada, biri də
üstdə.

17 Bax Mən yer üzünü suya qərq edəcəyəm
ki, göylər altında həyat nəfəsi olan bütün
canlılar məhv olsun və yer üzündə olanların
hamısı öləcək. 18 Ancaq əhdimi səninlə
bağlayıram. Sən oğulların, arvadın və
gəlinlərinlə birgə gəmiyə minərsən. 19 Bütün
heyvanlardan, canlı məxluqlardan bir cütünü
– erkək və dişisini gəmiyə götürərsən ki,
səninlə birgə sağ qalsın. 20 Növlərinə görə
quşların, heyvanların və yerdə sürünənlərin
hər birindən bir cütü sənin yanına gələcək ki,
sağ qalsın. 21 Həmçinin özünlə birlikdə hər cür
azuqə götürüb yanına yığ ki, sənin və onların
yeməyi olsun».

22 Nuh hər şeyi etdi: Allah ona necə əmr
etmişdisə, o da hər şeyi eləcə yerinə yetirdi.

7 1 Rəbb Nuha dedi: «Sən bütün ailənlə
birgə gəmiyə gir, çünki bu bəşər nəsli
içində yalnız səni önümdə saleh gördüm.
2 Bütün yer üzündə nəsli kəsilməsin deyə hər
pak heyvanın erkək və dişisindən yeddi cüt,
hər murdar heyvanın erkək və dişisindən bir
cüt götür. 3 Həmçinin göydəki hər quşun erkək
və dişisindən yeddi cüt götür. 4 Çünki yeddi
gün sonra yer üzünə qırx gün-qırx gecə yağış
yağdıracağam və yaratdığım bütün canlıları
yer üzündə məhv edəcəyəm». 5 Rəbb Nuha
necə əmr etmişdisə, o da hər şeyi eləcə yerinə
yetirdi.

6 Yer üzündə daşqın olanda Nuhun altı yüz
yaşı var idi. 7 Nuh, onun arvadı, oğulları və
gəlinləri daşqından qurtarmaq üçün birlikdə
gəmiyə mindilər. 8 Allahın Nuha əmr etdiyi
kimi pak və murdar heyvanların, quşların,
bütün yerdə sürünənlərin 9 erkək və dişisi cüt-
cüt Nuhun yanına gəlib gəmiyə mindi.

10 Yeddi gün sonra yer üzündə daşqın oldu.
11 Həmin gün – Nuhun ömrünün altı yüzüncü
ilində, ikinci ayın on yeddinci günü dərinlikdə
olan bütün gur su qaynaqları püskürdü və
göylərin pəncərələri açıldı. 12 Yer üzünə qırx
gün-qırx gecə yağış yağdı.

13 Elə həmin gün Nuh, onun arvadı, oğulları
Sam, Ham, Yafəs və üç gəlini gəmiyə
mindilər. 14 Onlarla birgə hər növ çöl heyvanı,
hər növ ev heyvanı, hər növ yerdə sürünən,
hər növ göydə uçan canlı və hər cür quş
gəmiyə girdi: 15 həyat nəfəsi olan bütün
canlılardan cüt-cüt Nuhun yanına gəlib
gəmiyə mindi. 16 Allahın Nuha əmr etdiyi
kimi bütün canlılardan erkək və dişi
heyvanlar gəmiyə girdilər. Onların dalınca
Rəbb gəminin qapısını örtdü.

17 Yer üzündə qırx gün daşqın oldu və su
çoxalıb gəmini yerdən yuxarı qaldırdı. 18 Su
çox yuxarı qalxıb yer üzünü aldı və gəmi
suyun üzündə üzməyə başladı. 19 Su yer üzünü
elə tutdu ki, göylər altında olan bütün uca
dağlar suya qərq oldu. 20 Su dağların
zirvəsindən on beş qulac qalxdı və onları
örtdü. 21 Yer üzündə hərəkət edən canlıların
hamısı – quşlar, ev heyvanları, çöl heyvanları,
yerdə sürünənlər və bütün insanlar məhv oldu.
22 Quruda yaşayan burnunda həyat nəfəsi olan
canlı varlıqların hamısı öldü. 23 Rəbb yer
üzündə olan bütün canlıları məhv etdi:
insanlardan tutmuş heyvanlara, sürünənlərə və
göydəki quşlara qədər hər şey yer üzündə
məhv oldu. Yalnız Nuh və onunla birgə
gəmidə olanlar sağ qaldı. 24 Yüz əlli gün
ərzində su yer üzündə çoxaldı.

Daşqının sonu

8 1 Allah Nuhu və onunla birgə gəmidə
olan bütün çöl heyvanlarını və ev
heyvanlarını yada saldı. Allah yer üzünə
külək göndərdi və su azalmağa başladı.
2 Dərinlikdə olan su qaynaqları və göylərin
pəncərələri bağlandı, yağış dayandı. 3 Su yer
üzündən tədricən çəkildi, yüz əlli gün
keçdikdən sonra su azaldı. 4 Yeddinci ayın on
yeddinci günü gəmi Ararat dağlarında
dayandı. 5 Onuncu aya qədər su yavaş-yavaş
çəkildi, onuncu ayın birinci günü dağların
zirvələri göründü.

6 Qırx gün sonra Nuh düzəltdiyi gəminin
pəncərəsini açıb, 7 bir qarğa buraxdı; qarğa
uçub getdi və yer üzündə su quruyana qədər
hər tərəfi dolaşdı. 8 Nuh bu dəfə bir göyərçin
buraxdı ki, suyun yer üzündən çəkilib-
çəkilmədiyini bilsin. 9 Amma göyərçin
qonmaq üçün rahat bir yer tapmadığına görə
onun yanına – gəmiyə qayıtdı, çünki hələ
bütün yer üzündə su var idi. Nuh əlini uzadıb
göyərçini tutdu və gəmiyə – öz yanına apardı.

6:22 *– İbr. 11:7*
7:7 *– Mat. 24:38-39; Luk. 17:27*
7:11-12 *– 2Pet. 3:6*

10 O daha yeddi gün gözlədi və göyərçini yenə
gəmidən buraxdı. 11 Axşamüstü göyərçin onun
yanına qayıtdı. Göyərçinin ağzında təzə
zeytun yarpağı var idi. Nuh suyun yer
üzündən çəkildiyini bildi. 12 O daha yeddi gün
gözlədi və göyərçini yenə buraxdı, artıq
göyərçin onun yanına qayıtmadı.

13 Nuhun ömrünün altı yüz birinci ilində,
birinci ayın birinci günü yer üzündə su qurudu.
Nuh gəminin qapağını qaldırdı və torpağın
üzərindəki suyun quruduğunu gördü. 14 İkinci
ayın iyirmi yeddinci günü yer üzündəki su
tamamilə qurudu.

15 Allah Nuha dedi: 16 «Sən öz arvadın,
oğulların və gəlinlərinlə birgə gəmidən çıx.
17 Səninlə birgə olan bütün canlıları – quşları,
heyvanları və yerdə sürünənləri bayıra çıxart.
Qoy yer üzünə yayılsınlar və yer üzündə
törəyib çoxalsınlar». 18 Nuh öz arvadı, oğulları
və gəlinləri ilə birgə gəmidən çıxdı. 19 Bütün
heyvanlar, sürünənlər, quşlar və yerdə
sürünən bütün canlılar dəstə-dəstə gəmini tərk
etdilər.

20 Nuh Rəbbə bir qurbangah düzəltdi. O hər
cür pak heyvandan və pak quşdan götürüb
orada yandırma qurbanı təqdim etdi.
21 Bundan Rəbbə xoş ətir qalxdı və Rəbb
ürəyində dedi: «Cavanlığından bəri insan
ürəyinin fikirlərinin həmişə pis olmasına
baxmayaraq, insanlara görə bir daha yer
üzünü lə'nətləməyəcəyəm. İndi elədiyim kimi
bütün canlıları bir daha məhv etməyəcəyəm.

22 Dünya durduqca
Əkin-biçin, isti-soyuq,
Yay-qış və gecə-gündüz
Sona yetməyəcək».

Allahın Nuha və'di

9 1 Allah Nuha və onun oğullarına xeyir-
dua verib dedi: «Törəyib çoxalın və yer
üzünü bürüyün. 2 Qurudakı bütün heyvanlar,
göydəki bütün quşlar, yerdə sürünən bütün
canlılar və dənizdə olan bütün balıqlar sizdən
qorxub dəhşətə gələcək. Onlar sizin
ixtiyarınıza verilib. 3 Bütün canlılar da sizə
qida olsun, onların hamısını bütün göy otlar
kimi sizə verirəm. 4 Ancaq əti onun canı olan
qanla birgə yeməyin. 5 Mən sizin də qanınızın
qisasını hər canlıdan alacağam. Hər
heyvandan qanınızı alacağam, hər insanın
qanını da onun qardaşından – başqa insandan
alacağam.

6 Kim insan qanı töksə,
Onun da qanı
İnsan əli ilə töküləcək.
Çünki Allah insanı
Öz surətinə görə yaradıb.
7 Siz törəyib çoxalın,
Yer üzünə yayılın,
Orada çoxalın».

8 Allah Nuha və yanında olan oğullarına
dedi: 9 «Mən sizinlə, sizdən sonrakı nəslinizlə
Öz əhdimi bağlayıram, 10 gəmidən çıxan yer
üzündəki bütün canlı məxluqlarla – quşlar, ev
heyvanları və bütün çöl heyvanları ilə əhdimi
bağlayıram. 11 Sizinlə Öz əhdimi qoyuram ki,
bütün canlılar bir daha daşqınla məhv
olmayacaq və heç vaxt yer üzünü viran edən
daşqın baş verməyəcək». 12 Allah yenə dedi:
«Mənim sizinlə və sizinlə olan bütün
canlılarla əbədi olaraq bağladığım əhdin
əlaməti budur: 13 buludda Öz göy qurşağımı
qoyuram ki, Mənimlə yer üzü arasında olan
əhdin əlaməti olsun. 14 Mən yer üzünə bulud
gətirdiyim zaman buludda göy qurşağı
görünəcək. 15 Onda Mən sizinlə və bütün canlı
məxluqlarla bağladığım əhdi yada salacağam.
Sular bir daha daşqına çevrilib bütün canlıları
məhv etməyəcək. 16 Buludda göy qurşağı
olacaq. Mən Allah onu görüb yer üzündə
yaşayan bütün canlı məxluqlarla bağladığım
əbədi əhdi yada salacağam». 17 Allah yenə
Nuha dedi: «Mənim yer üzündə yaşayan
bütün canlılarla bağladığım əhdin əlaməti
budur».

Nuhun oğulları

18 Gəmidən çıxan Nuhun oğulları bunlardır:
Sam, Ham və Yafəs. Hamdan Kən'an törədi.
19 Nuhun üç oğlu bunlardır və yer üzündəki
bütün insanlar onlardan törədi.

20 Nuh torpağı becərməyə başladı və bir
üzüm bağı saldı. 21 O, şərab içib sərxoş oldu
və öz çadırında çılpaq uzandı. 22 Kən'anın
atası Ham atasının çılpaq olduğunu gördü və
bunu bayırda iki qardaşına söylədi. 23 Sam və
Yafəs bir paltar götürüb öz çiyinlərinə saldılar
və dal-dalı içəri girib, atalarının çılpaq

***9:1** – Yar. 1:28*
***9:4** – Lev. 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Qanun. 12:16,23-25; 15:23*
***9:6** – Çıx. 20:13*
***9:6** – Yar. 1:26*
***9:7** – Yar. 1:28*

bədənini örtdülər. Onlar üzlərini əks tərəfə
çevirmişdilər ki, atalarının çılpaqlığını
görməsinlər. 24 Nuh öz sərxoşluğundan ayıldı
və kiçik oğlunun əməlini bilib dedi:
25 «Kən'ana lə'nət olsun,
Öz qardaşlarının qullarına qul olsun».
26 Yenə dedi:
«Samın Allahı Rəbbə alqış olsun,
Kən'an ona qul olsun.
27 Allah Yafəsə genişlik versin,
Samın çadırlarında yaşasın.
Kən'an ona qul olsun».

Nuhun ölümü

28 Nuh daşqından sonra üç yüz əlli il yaşadı.
29 O, doqquz yüz əlli il ömür sürüb öldü.

Nuhun nəsli

(1Saln. 1:5-23)

10 1 Nuhun oğulları Sam, Ham və
Yafəsin nəsil tarixçəsi belədir.
Daşqından sonra onların oğulları oldu.
2 Yafəsin oğulları: Qomer, Maqoq, Maday,
Yavan, Tuval, Meşek və Tiras. 3 Qomerin
oğulları: Aşkenaz, Rifat və Toqarma.
4 Yavanın oğulları: Elişa, Tarşiş, Kittim və
Dodanim. 5 Onların nəsilləri adalara, öz
torpaqlarına yayıldı. Öz millətlərinin arasında
dillərə və qəbilələrə ayrıldı.
6 Hamın oğulları: Kuş, Misrayim, Put və
Kən'an. 7 Kuşun oğulları: Seva, Xavila, Savta,
Raama və Savteka. Raamanın oğulları: Səba
və Dedan. 8 Kuşun Nəmrud adlı bir oğlu da
oldu. O, yer üzündə ilk qüdrətli adam oldu.
9 Nəmrud Rəbbin önündə mahir bir ovçu idi,
buna görə də xalqın arasında «Rəbbin önündə
Nəmrud kimi mahir ovçu» sözü deyilir.
10 Əvvəlcə onun padşahlığına Şinar ölkəsində
olan Babil, Erek, Akkad və Kalne daxil idi.
11 O bu torpaqdan Aşşur torpağına köçüb,
Ninevanı, Rexovot-İri, Kelahı, 12 Nineva ilə
böyük şəhər olan Kelahın arasındakı Reseni
tikdi.
13 Misrayimin nəsilləri bunlardır: Ludlular,
Anamlılar, Lehavlılar, Naftuhlular,
14 Patroslular, Filiştlilərin əcdadı olan
Kasluhlular, həmçinin Kaftorlular.
15 Kən'anın nəsilləri bunlardır: ilk oğlu
Sidon, Xet, 16 həmçinin Yevuslular, Emorlular,
Qirqaşlılar, 17 Xivlilər, Arqlılar, Sinlilər,
18 Ervadlılar, Semarlılar və Xamatlılar.
Sonralar Kən'an qəbilələri ətraf yerlərə
yayıldı. 19 Kən'anlıların ərazisi Sidondan
Gerara tərəf Qəzzəyə qədər, Sodoma,
Homorraya, Admaya, Sevoyimə tərəf Leşaya
qədər uzanırdı. 20 Bunlar öz ölkələrində və
millətlərinin arasında qəbilələrinə və dillərinə
görə ayrılan Ham oğulları idi.
21 Everin bütün oğullarının əcdadı və
Yafəsin böyük qardaşı olan Samın[9] da
oğulları oldu. 22 Samın oğulları: Elam, Aşşur,
Arpakşad, Lud və Aram. 23 Aramın oğulları:
Us, Xul, Geter və Maş. 24 Arpakşaddan Şelah
törədi, Şelahdan Ever törədi. 25 Everin iki oğlu
oldu: birinin adı Peleq[10] idi, çünki onun
dövründə yer üzü bölündü. Qardaşının adı
Yoqtan idi. 26 Yoqtandan Almodad, Şelef,
Xasarmavet, Yerah, 27 Hadoram, Uzal, Diqla,
28 Oval, Avimael, Səba, 29 Ofir, Xavila və
Yovav törədi; bunların hamısı Yoqtanın
oğulları idi. 30 Onlar şərqdə – Meşadan Sefara
tərəf yerləşən dağlıq bölgədə məskən salmışdı.
31 Bunlar öz ölkələrində və millətləri arasında
qəbilələrinə və dillərinə görə ayrılan Sam
oğulları idi.
32 Öz millətləri arasında nəsillərinə görə
Nuh oğullarının qəbilələri bunlardır.
Daşqından sonra onların nəsillərindən yer
üzünə millətlər yayıldı.

Babil qülləsi

11 1 Bütün dünyada bir dil və bir
danışıq var idi. 2 İnsanlar şərqdən
köçüb gəldikləri zaman Şinar torpağında bir
düzənliyə rast gəldilər və orada məskən
saldılar. 3 Sonra bir-birlərinə dedilər: «Gəlin
kərpic düzəldək və onu yaxşı bişirək». Onlar
daş əvəzinə kərpic və palçıq əvəzinə qatran
götürdülər. 4 Yenə dedilər: «Gəlin özümüzə
bir şəhər və başı göylərə çatan bir qüllə tikib
ad çıxaraq, daha bütün yer üzünə
yayılmayaq».
5 Rəbb bəşər övladlarının tikdiyi şəhəri və
qülləni görmək üçün aşağı endi. 6 Rəbb dedi:
«Budur, onların hamısı bir xalqdır və bir
dilləri var. Buna görə də bu işi görməyə
başlamışlar və indi etmək istədikləri işə heç
kəs mane olmayacaq. 7 Gəlin aşağı enib, orada
onların dilini qarışdıraq ki, bir-birlərinin dilini
başa düşməsinlər». 8 Rəbb onları oradan bütün
yer üzünə yaydı. Onlar şəhəri tikməyi
dayandırdı. 9 Buna görə də o yerin adına

---

[9] **10:21** *Yafəsin böyük qardaşı olan Samın* yaxud *böyük olan Yafəsin qardaşı Samın.*
[10] **10:25** *Peleq* – ibrani dilində *bölünmə.*

Babil[11] dedilər, çünki orada Rəbb bütün
dünyadakı adamların dilini qarışdırdı və
onları bütün yer üzünə yaydı.

Samdan İbrama qədər olan nəsillər

(1Saln. 1:24-27)

10 Samın nəsil tarixçəsi belədir: daşqından
iki il sonra Sam yüz yaşında olanda oğlu
Arpakşad doğuldu. 11 Arpakşad doğulandan
sonra Sam beş yüz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu
və qızı oldu.
12 Arpakşad otuz beş yaşında olanda oğlu
Şelah doğuldu. 13 Şelah doğulandan sonra
Arpakşad dörd yüz üç il yaşadı. Onun çoxlu
oğlu və qızı oldu.
14 Şelah otuz yaşında olanda oğlu Ever
doğuldu. 15 Ever doğulandan sonra Şelah dörd
yüz üç il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.
16 Ever otuz dörd yaşında olanda oğlu Peleq
doğuldu. 17 Peleq doğulandan sonra Ever dörd
yüz otuz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı
oldu.
18 Peleq otuz yaşında olanda oğlu Reu
doğuldu. 19 Reu doğulandan sonra Peleq iki
yüz doqquz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı
oldu.
20 Reu otuz iki yaşında olanda oğlu Seruq
doğuldu. 21 Seruq doğulandan sonra Reu iki
yüz yeddi il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı
oldu.
22 Seruq otuz yaşında olanda oğlu Naxor
doğuldu. 23 Naxor doğulandan sonra Seruq iki
yüz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.
24 Naxor iyirmi doqquz yaşında olanda oğlu
Terah doğuldu. 25 Terah doğulandan sonra
Naxor yüz on doqquz il yaşadı. Onun çoxlu
oğlu və qızı oldu. 26 Terah yetmiş yaşında
olanda oğulları İbram, Naxor və Haran
doğuldu.
27 Terahın nəsil tarixçəsi belədir: Terahdan
İbram, Naxor və Haran törədi. Harandan Lut
törədi. 28 Haran atası Terahın sağlığında
doğulduğu ölkədə – Xaldeylilərin Ur
şəhərində öldü. 29 İbram və Naxor özlərinə
arvad aldılar. İbramın arvadının adı Saray,
Naxorun arvadının adı isə Milka idi. Milka və
İska Haranın qızları idi. 30 Saray sonsuz idi,
onun uşağı olmurdu.
31 Terah oğlu İbramı, Haranın oğlu olan
nəvəsi Lutu, oğlu İbramın arvadı olan gəlini
Sarayı özü ilə götürdü və Kən’an torpağına
getmək üçün Xaldeylilərin Ur şəhərindən
çıxdı. Onlar Xarana gəlib, orada məskən
saldılar.
32 Terah iki yüz beş il ömür sürüb Xaranda
öldü.

Allahın İbrama çağırışı

12 1 Rəbb İbrama dedi: «Öz
torpağından, qohumlarının arasından,
ata evindən çıx, sənə göstərəcəyim torpağa
get. 2 Səndən böyük bir millət törədəcəyəm,
sənə xeyir-dua verəcəyəm, adını ucaldacağam
və bərəkət qaynağı olacaqsan. 3 Sənə xeyir-
dua verənlərə xeyir-dua verəcəyəm, sənə
lə’nət edənləri lə’nətləyəcəyəm. Yer üzünün
bütün tayfaları sənin vasitənlə xeyir-dua
alacaq».
4 İbram Rəbbin ona söylədiyi kimi oradan
çıxdı. Lut da onunla birgə getdi. Xarandan
çıxdığı vaxt İbram yetmiş beş yaşında idi.
5 İbram arvadı Sarayı, qardaşı oğlu Lutu,
Xaranda əldə etdikləri bütün əmlakı və
özünün bütün nökərlərini götürüb Kən’an
torpağına tərəf yola düşdü. Onlar Kən’an
torpağına gəldilər. 6 İbram oradan keçib,
Şekem deyilən yerdəki More palıdının yanına
çatdı. O vaxt bu torpaqda Kən’anlılar
yaşayırdı. 7 Rəbb İbrama görünüb dedi: «Bu
torpağı sənin nəslinə verəcəyəm». İbram ona
görünən Rəbbə orada bir qurbangah düzəltdi.
8 Buradan Bet-Elin şərqində yerləşən dağlıq
yerə tərəf yola düşdü və burada çadır qurdu.
Çadırdan qərbdə Bet-El, şərqdə isə Ay şəhəri
idi. İbram orada da Rəbbə bir qurbangah
qurdu və Rəbbə sitayiş etdi. 9 İbram tədricən
cənuba doğru hərəkət edirdi.

İbram Misirdə

10 Bu torpaqda aclıq başlandı. İbram
müvəqqəti qalmaq üçün Misirə getdi, çünki
ölkədə böyük aclıq hökm sürürdü. 11 O, Misirə
yaxınlaşanda arvadı Saraya dedi: «Bax mən
bilirəm ki, sən gözəl qadınsan. 12 Misirlilər
səni görüb deyəcəklər: “Bu onun arvadıdır”.
Onda məni öldürəcəklər, səni isə sağ
buraxacaqlar. 13 Bəlkə sən deyəsən ki, mənim

[11] **11:9** *Babil* – bu söz ibrani dilində *qarışdırmaq* mə’nasını verən *balal* sözünə bənzəyir.

12:1 *– Həv. 7:2-3; İbr. 11:8*
12:3 *– Yar. 22:18; 26:4; 28:14; Həv. 3:25; Qal. 3:8*
12:7 *– Həv. 7:5; Qal. 3:16*
12:13 *– Yar. 20:2; 26:7*

bacımsan, onda sənin xatirinə mənimlə yaxşı
rəftar edərlər və mən də sağ qalaram».
14 İbram Misirə gəlib çatanda Misirlilər
onun arvadının çox gözəl olduğunu gördülər.
15 Fir'onun ə'yanları da qadını gördülər və
onu fir'ona tə'riflədilər. Qadın fir'onun
sarayına aparıldı. 16 Onun xatirinə fir'on
İbramla da yaxşı rəftar etdi: İbram qoyun-keçi,
mal-qara, erkək və dişi eşşəklər, qullar,
qaravaşlar və dəvələr sahibi oldu.
17 Ancaq Rəbb İbramın arvadı Saraydan
ötrü fir'onun və onun ev adamlarının başına
böyük fəlakətlər gətirdi. 18 Fir'on İbramı
çağırıb dedi: «Bu nə işdir, mənim başıma
gətirdin? Bu qadının sənin arvadın olduğunu
niyə mənə bildirmədin? 19 Nə üçün "bu mənim
bacımdır" dedin ki, mən də onu özümə arvad
olmaq üçün aldım? İndi isə arvadını da götür
get». 20 Fir'on adamlara onlar barədə göstəriş
verdi və İbramla arvadını sahib olduğu bütün
şeylərlə birgə yola saldılar.

Lutun İbramdan ayrılması

13 1 İbram arvadı və sahib olduğu
bütün şeylərlə birgə Misirdən çıxıb,
Negev torpağına getdi. Lut da onunla idi.
2 İbram çox varlandı: onun çoxlu sürüsü və
qızıl-gümüşü oldu. 3 Negevdən çıxıb bir
yerdən o biri yerə keçərək Bet-Elə qədər –
Bet-Ellə Ay şəhəri arasında əvvəllər çadır
qurduğu yerə getdi. 4 İbram o vaxt düzəltdiyi
qurbangahın yanına çatdı və orada Rəbbə
sitayiş etdi.
5 İbramla birlikdə olan Lutun da qoyun-
keçisi, mal-qarası və çadırları var idi.
6 Birlikdə yaşamaq üçün yer onlara darlıq
edirdi, çünki onların malı çox idi və birgə qala
bilməzdilər. 7 İbramın sürülərinin çobanları ilə
Lutun sürülərinin çobanları arasında
mübahisə düşdü. O vaxt bu torpaqda
Kən'anlılar və Perizlilər yaşayırdı. 8 İbram
Luta dedi: «Qoy mənimlə sənin və
çobanlarımla çobanların arasında mübahisə
olmasın, çünki biz qohumuq. 9 Bütün
torpaqlar gözünün önündə deyilmi? Gəl
ayrılaq. Əgər sən sola getsən, mən sağa
gedəcəyəm, sən sağa getsən, mən sola
gedəcəyəm». 10 Lut başını qaldırıb İordan
çayının kənarındakı düzənliyi gördü. O vaxt
bu yer Misir torpağı kimi bütünlüklə Soara
qədər suvarılırdı və Rəbbin bağı kimi idi.
Rəbb hələ Sodom və Homorranı məhv
etməmişdi. 11 Lut özünə İordan çayının
kənarındakı düzənliyi seçdi. O, şərqə tərəf
hərəkət etdi. Beləcə onlar bir-birindən ayrıldı.
12 İbram Kən'an torpağında qaldı, Lut isə
düzənlikdəki şəhərlərdə yaşamağa başladı və
Sodoma qədər öz çadırlarını qurdu.
13 Sodomun əhalisi çox pozğun idi və Rəbbə
qarşı çoxlu günah edirdi.
14 Lut İbramdan ayrıldıqdan sonra Rəbb
İbrama dedi: «Başını qaldırıb dayandığın
yerdən şimala, cənuba, şərqə və qərbə tərəf
bax. 15 Gördüyün bütün torpaqları əbədi olaraq
sənə və nəslinə verəcəyəm. 16 Nəslini yerin
tozu qədər çoxaldacağam. Əgər bir nəfər
yerin tozunu saya bilərsə, sənin nəslini də
saya bilər. 17 Qalx bu torpağı uzununa və
eninə dolaş, çünki Mən onu sənə verirəm».
18 İbram çadırını götürdü və gəlib Xevronda
olan Mamre palıdının yanında məskən saldı.
O burada Rəbbə bir qurbangah düzəltdi.

İbramın Lutu xilas etməsi

14 1 Bu zaman Şinar padşahı Amrafel,
Ellasar padşahı Aryok, Elam padşahı
Kedorlaomer və Qoyim padşahı Tidal
2 Sodom padşahı Beraya, Homorra padşahı
Birşaya, Adma padşahı Şinava, Sevoyim
padşahı Şemeverə, Soar padşahı Belaya qarşı
müharibəyə başladı. 3 Bu son beş padşah indi
Duz dənizi adlanan Siddim vadisində öz
qoşunlarını birləşdirdi. 4 Onlar on iki il
Kedorlaomerin əsarəti altında qalmış, on
üçüncü il isə üsyan etmişdilər. 5 On dördüncü
il Kedorlaomer və onunla birgə olan
padşahlar gəlib Aşterot-Qarnayimdə Rafalıları,
Hamda Zuzluları, Şave-Qiryatayimdə
Emliləri, 6 çöl kənarındakı El-Parana qədər
uzanan Seir dağlarında Xorluları qırdılar.
7 Sonra geri qayıdıb En-Mişpata, yə'ni Qadeşə
getdilər. Bütün Amaleq torpağının əhalisini
və Xaseson-Tamarda yaşayan Emorluları
qırdılar. 8 Sodom padşahı, Homorra padşahı,
Adma padşahı, Sevoyim padşahı, Soar
padşahı Bela Siddim vadisinə gəlib, 9 Elam
padşahı Kedorlaomerlə, Qoyim padşahı
Tidalla, Şinar padşahı Amrafellə, Ellasar
padşahı Aryokla döyüşə girdilər: dörd padşah
beş padşaha qarşı idi. 10 Siddim vadisində
qatranla dolu çoxlu çuxur var idi. Sodom və
Homorra padşahları döyüşdən qaçanda oraya

13:10 *– Yar. 2:10*

13:15 *– Həv. 7:5*

yıxıldılar, sağ qalanlar isə dağlara qaçdılar.
11 Qaliblər Sodom və Homorranın bütün
əmlakını və azuqəsini götürüb getdilər.
12 İbramın qardaşı oğlu Lutu və onun əmlakını
özləri ilə apardılar, çünki o da Sodomda
yaşayırdı. 13 Döyüşdən sağ qurtaran bir nəfər
gəlib İbrani İbrama bunu xəbər verdi. O,
Eşkolun və Anerin qardaşı Emorlu Mamrenin
palıdının yanında yaşayırdı. Onlar İbramın
müttəfiqləri idi. 14 İbram qohumu Lutun əsir
alındığını eşidəndə evində doğulmuş, döyüş
tə'limi keçmiş üç yüz on səkkiz nökərini
götürüb düşmənləri Dana qədər tə'qib etdi.
15 Özü və nökərləri gecə vaxtı dəstələrə
bölünüb, onları qırdılar və sağ qalanları
Dəməşqin şimal tərəfində olan Xovaya qədər
tə'qib etdilər. 16 İbram qarət olunmuş bütün
əmlakı, qardaşı oğlu Lutu və onun əmlakını,
həmçinin qadınları və camaatı geri qaytardı.

Melkisedeqin İbrama xeyir-dua verməsi

17 İbram Kedorlaomer və onunla olan
padşahları məğlub edib qayıdanda Sodom
padşahı «Padşah vadisi» adlanan Şave
vadisində onun pişvazına çıxdı.

18 Onda Salem padşahı Melkisedeq çörək və
şərab gətirdi. O, Allah-Taalanın kahini idi.
19 Melkisedeq İbrama xeyir-dua verib dedi:

«Göy və yerin sahibi Allah-Taala
İbrama xeyir-dua versin.
20 Düşmənlərini sənə təslim edən
Allah-Taalaya alqış olsun».

İbram bütün qənimətin onda birini
Melkisedeqə verdi.

21 Sodom padşahı İbrama dedi:
«Adamlarımı mənə ver, əmlak isə sənə
qalsın». 22 Ancaq İbram Sodom padşahına
dedi: «Əllərimi göy və yerin sahibi Allah-
Taala Rəbbin dərgahına qaldırıram ki, 23 sənin
nə bir ipini, nə də bir çarıq bağını götürürəm,
ta deməyəsən ki, mən İbramı varlandırdım.
24 Nökərlərin yediklərindən başqa, hər şey
sənin olsun. Üstəlik mənimlə gedən adamlar –
Aner, Eşkol və Mamre öz paylarını götürsün».

Allahın İbramla əhdi

15 1 Bir müddət sonra İbrama
görüntüdə Rəbbin bu sözü nazil oldu:
«Ey İbram, qorxma. Sənin qalxanın Mənəm.
Mükafatın çox böyük olacaq». 2 İbram dedi:
«Ey Xudavənd Rəbb, mənə nə verəcəksən?
Mənim övladım yoxdur, evimin sahibi bu
Dəməşqli Eliezer olacaq». 3 İbram sözünə
davam etdi: «Sən mənə övlad vermədiyin
üçün evimin nökəri mənim varisim olacaq».
4 Ona Rəbbin bu sözü nazil oldu: «O sənin
varisin olmayacaq, öz belindən gələn övladın
sənin varisin olacaq». 5 Rəbb onu bayıra
çıxarıb dedi: «Göyə bax, oradakı ulduzları
saya bilərsənsə, say». Yenə dedi: «Nəslin o
qədər olacaq». 6 İbram Rəbbə iman etdi və
Rəbb bunu ona salehlik saydı.

7 Rəbb İbrama dedi: «Bu torpağı sənə irs
olaraq vermək üçün səni Xaldeylilərin Ur
şəhərindən çıxaran Mən Rəbbəm». 8 İbram
soruşdu: «Ya Xudavənd Rəbb, onu irs olaraq
alacağımı necə bilim?» 9 Rəbb ona dedi:
«Mənim üçün bir üçyaşlı düyə, bir üçyaşlı
keçi, bir üçyaşlı qoç, həmçinin bir qumru və
bir göyərçin balası gətir». 10 İbram bunların
hamısını götürüb kəsdi və iki hissəyə ayırdı,
hər hissəni o birinin qarşısına qoydu, ancaq
quşları kəsmədi. 11 Yırtıcı quşlar cəmdəklərin
üzərinə uçub gəldilər, ancaq İbram onları
qovdu.

12 Günəş batan vaxt İbrama dərin yuxu gəldi.
Birdən onun üzərinə dəhşət və qatı qaranlıq
çökdü. 13 Rəbb İbrama dedi: «Yəqin bil ki,
nəslin yad ölkədə qərib olacaq, orada olan
millətə qulluq edəcək və onlara dörd yüz il
zülm ediləcək. 14 Ancaq onların qulluq
edəcəkləri xalqı cəzalandıracağam. Bundan
sonra onlar böyük əmlakla oradan çıxacaqlar.
15 Sən isə atalarının yanına gedəcəksən, uzun
ömür sürəndən sonra öləcəksən. 16 Sənin
dördüncü nəslin buraya qayıdacaq, çünki
Emorluların günah kasası hələ dolmayıb».

17 Günəş batıb qaranlıq düşəndə tüstü çıxan
bir təndir və alovlanan məş'əl görünərək
parçalanmış heyvanların arasından keçdi. 18 O
gün Rəbb İbramla əhd bağlayıb dedi: «Misir
çayından böyük Fərat çayına qədər uzanan bu
torpaqları – 19 Qenlilərin, Qenizlilərin,
Qadmonluların, 20 Xetlilərin, Perizlilərin,
Rafalıların, 21 Emorluların, Kən'anlıların,
Qirqaşlıların və Yevusluların torpağını Mən
sənin nəslinə verirəm».

14:17-20 *– İbr. 7:1-10*

15:5 *– Rom. 4:18; İbr. 11:12*
15:6 *– Rom. 4:3,9,22; Qal. 3:6; Yaq. 2:23*
15:13 *– Çıx. 1:1-14; Həv. 7:6*
15:14 *– Çıx. 12:40-41; Həv. 7:7*
15:18-21 *– Həv. 7:5*

Həcər və İsmail

16 1 İbramın arvadı Sarayın uşağı
olmurdu. Onun Həcər adında Misirli
bir qaravaşı var idi. 2 Saray İbrama dedi: «Bax
Rəbb mənim bətnimi bağladı ki, uşağım
olmasın. Qaravaşımla yaxınlıq et, qoy o
mənim üçün uşaq doğsun». İbram Sarayın
sözünə qulaq asdı. 3 İbramın arvadı Saray
qaravaşı Misirli Həcəri götürüb əri İbrama
arvad olmaq üçün verdi; bu əhvalat İbram
Kən’an torpağında on il yaşadıqdan sonra baş
verdi. 4 İbram Həcərlə yaxınlıq etdi və Həcər
hamilə oldu. Həcər hamilə olduğunu görəndə
xanımına həqarətlə baxmağa başladı. 5 Saray
İbrama dedi: «Mənim təhqir olunmağıma sən
səbəb oldun. Mən qaravaşımı sənin qoynuna
verdim, o da hamilə olduğunu görəndə mənə
həqarətlə baxmağa başladı. Qoy səninlə
mənim aramda Rəbb hökm etsin». 6 İbram
Saraya dedi: «Qaravaşını sənin ixtiyarına
verirəm, ona nə istəyirsən, elə». Saray
qaravaşı ilə sərt rəftar etməyə başladı və
qaravaşı onun yanından qaçdı.

7 Rəbbin mələyi Şur yolundakı çöldə olan
bulağın yanında onu tapdı. 8 Mələk ondan
soruşdu: «Ey Sarayın qaravaşı Həcər, haradan
gəlib, haraya gedirsən?» Həcər dedi: «Mən
xanımım Sarayın yanından qaçıram». 9 Rəbbin
mələyi ona dedi: «Xanımının yanına qayıt və
ona tabe ol». 10 Rəbbin mələyi sözünə davam
etdi: «Sənin nəslini lap çoxaldacağam,
çoxluğuna görə sayı-hesabı bilinməyəcək».
11 Sonra Rəbbin mələyi ona dedi:

«Bax sən hamiləsən,
Bir oğul doğacaqsan.
Onun adını İsmail[12] qoyarsan,
Çünki Rəbb əziyyət içində fəryadını
eşitdi.
12 O, insanlar arasında
Vəhşi eşşək kimi olacaq:
O hamıya,
Hamı isə ona qarşı çıxacaq,
Bütün qardaşları ilə yola getməyərək
yaşayacaq».

13 Həcər onunla danışan Rəbbə «sən məni
görən Allahsan»[13] dedi, çünki o söyləmişdi:
«Doğrudan da, burada məni görən Allahı
gördüm». 14 Buna görə də həmin bulaq Beer-
Laxay-Roi[14] adlanır. O, Qadeşlə Beredin
arasında yerləşir.

15 Həcər İbrama bir oğul doğdu və İbram
Həcərdən olan oğlunun adını İsmail qoydu.
16 Həcər ona İsmaili doğanda İbramın səksən
altı yaşı var idi.

Əhdin rəmzi olan sünnət

17 1 İbram doxsan doqquz yaşında
olanda Rəbb ona görünərək dedi:
«Külli-İxtiyar Allah Mənəm. Mənim yolumla
get və kamil ol. 2 Əhdimi Özümlə sənin
aranda qoyacağam və nəslini lap
çoxaldacağam». 3 İbram üzüstə düşdü. Allah
onunla danışıb dedi: 4 «Mən səninlə əhd
bağlamışam, sən çoxlu millətin atası
olacaqsan. 5 Daha sənə İbram deyilməyəcək,
bu gündən adın İbrahim[15] olacaq, çünki səni
çoxlu millətin atası edəcəyəm. 6 Nəslini lap
çoxaldacağam, səndən millətlər törədəcəyəm
və nəslindən padşahlar çıxacaq. 7 Özümlə
sənin və səndən sonrakı nəslinin arasında
əbədi əhd qoyuram ki, Mən sənin və səndən
sonrakı nəslinin Allahı olacağam. 8 Sənə və
səndən sonrakı nəslinə qərib kimi yaşadığın
bu torpağı – bütün Kən’an torpağını əbədi
mülk olaraq verəcəyəm və onların Allahı
olacağam».

9 Sonra Allah İbrahimə dedi: «Sən və
səndən sonrakı övladların nəsillər boyu
əhdimə əməl edin. 10 Mənim səninlə və səndən
sonrakı nəslinlə bağladığım, sizin əməl
edəcəyiniz əhdin əlaməti budur: qoy aranızda
olan bütün kişilər sünnət olunsun. 11 Sünnət
ətinizi kəsib atın; bu Mənimlə sizin aranızda
olan əhdin əlaməti olacaq. 12 Evinizdə
doğulmuş yaxud nəslinizdən olmayıb bir
yadellidən satın alınmış kişi cinsindən olan
hər uşaq səkkizinci gün sünnət olunsun; bu,
nəsildən-nəslə davam etsin. 13 Evinizdə
doğulmuş yaxud satın alınmış hər uşaq
mütləq sünnət olunmalıdır. Beləcə Mənim
əhdimin əlaməti əbədi olaraq bədəninizdə
olacaq. 14 Sünnət əti kəsilməmiş kişi cinsindən

---

[12] **16:11** *İsmail* – ibrani dilində *Allah eşidir.*
[13] **16:13** *Məni görən Allah* – ibrani mətnində *El-Roi.*
[14] **16:14** *Beer-Laxay-Roi* – ibrani dilində *məni görən Var Olanın bulağı.*
16:15 *– Qal. 4:22*
17:5 *– Rom. 4:16-17*
[15] **17:5** *İbram* – ibrani dilində *ali ata; İbrahim – çoxlarının atası.*
17:7 *– Luk. 1:54-55*
17:8 *– Həv. 7:5*
17:10 *– Həv. 7:8; Rom. 4:11*

olan hər kəs xalqının arasından qovulacaq,
çünki əhdimi pozmuş olacaq».
15 Allah yenə İbrahimə dedi: «Arvadın
Saraya isə artıq Saray demə. Bundan sonra
onun adı Sara[16] olacaq. 16 Ona xeyir-dua
verəcəyəm, ondan sənə bir oğul verəcəyəm.
Saraya xeyir-dua verəcəyəm: o, millətlərin
anası olacaq və xalqların padşahları ondan
doğulacaq». 17 İbrahim üzüstə düşdü və gülüb
ürəyində dedi: «Yüz yaşlı adamın oğlu ola
bilərmi? Doxsan yaşında olan Sara
doğacaqmı?» 18 Sonra İbrahim Allaha dedi:
«Kaş ki İsmail Sənin önündə xeyir-dua
alaydı!» 19 Allah isə dedi: «Xeyr, arvadın Sara
sənə bir oğul doğacaq və adını İshaq
qoyacaqsan. Onunla və ondan sonrakı nəsli ilə
əhdimi əbədi olaraq davam etdirəcəyəm.
20 İsmail barədə dediyin sözləri də eşitdim.
Ona xeyir-dua verəcəyəm, onu bəhərli
edəcəyəm, nəslini lap çoxaldacağam. O, on
iki başçının atası olacaq. Ondan böyük bir
millət törədəcəyəm. 21 Əhdimi isə gələn il bu
vaxt Saranın sənə doğacağı İshaqla davam
etdirəcəyəm». 22 Allah İbrahimlə söhbətini
bitirərək ondan ayrılıb yuxarı çəkildi.
23 İbrahim oğlu İsmaili, evində doğulan
bütün nökərləri, satın aldığı hər kəsi – öz
evində kişi cinsindən olan bütün adamları
götürüb həmin gün Allahın ona dediyi kimi
sünnət ətlərini kəsdi. 24 Sünnət əti kəsilən vaxt
İbrahim doxsan doqquz yaşında idi. 25 Oğlu
İsmail isə sünnət əti kəsilən vaxt on üç
yaşında idi. 26 İbrahim oğlu İsmaillə birgə
həmin gün sünnət olundu. 27 Onunla birgə
evdəki bütün kişilər – evində doğulan və
yadellilərdən satın alınmış hər kəs sünnət
olundu.

İbrahimə oğlu olacağı barədə və'd verilməsi

18 1 Mamre palıdının yanında Rəbb
İbrahimə göründü; bu zaman o günün
istisində çadırın girəcəyində oturmuşdu. 2 O,
başını qaldırıb baxanda qarşısında üç adamın
dayandığını gördü. Onları görən kimi çadırın
girəcəyindən onları qarşılamağa qaçdı və yerə
qədər əyilib dedi: 3 «Ey ağam, əgər indi
gözündə lütf tapdımsa, qulunun yurdundan
yan keçmə. 4 İndi bir az su gətirərlər,
ayaqlarınızı yuyub, ağac altında dincələrsiniz.
5 Mən isə bir parça çörək gətirərəm ki,
canınıza qüvvət gəlsin. Ondan sonra
gedərsiniz, çünki siz qulunuzun yanından
keçirdiniz». Onlar dedilər: «Dediyin kimi elə».
6 İbrahim çadıra – Saranın yanına qaçıb
dedi: «Tez ol, üç sea narın un götürüb xəmir
yoğur və kökə bişir». 7 İbrahim mal-qaraya
tərəf qaçdı. Oradan körpə və yaxşı bir buzov
götürüb nökərinə verdi. Nökər də onu
hazırlamaq üçün tələsdi. 8 İbrahim kəsmiyi,
südü və hazırladığı buzovu götürüb onların
qabağına qoydu, özü isə ağacın altında,
onların yanında durdu. Onlar da yedilər.
9 Sonra İbrahimə dedilər: «Arvadın Sara
haradadır?» O dedi: «Burada çadırdadır».
10 Onlardan biri dedi: «Gələn il bu vaxt yenə
də sənin yanına gələcəyəm. Onda arvadın
Saranın bir oğlu olacaq». Sara onun arxasında,
çadırın girəcəyində durub qulaq asırdı.
11 İbrahim və Sara qocalıb yaşa dolmuşdular.
Sara aybaşıdan kəsilmişdi. 12 O, ürəyində
gülüb dedi: «Qocaldığım halda mənə belə
şadlıq üz verə bilərmi? Ağam da qocadır».
13 Rəbb İbrahimə dedi: «Sara nə üçün
"Qocaldıqdan sonra mən uşaq doğa
bilərəmmi?" deyib güldü? 14 Rəbb üçün çətin
bir şey varmı? Gələn il bu vaxt Mən yenə
sənin yanında olacağam və Saranın bir oğlu
olacaq». 15 Sara qorxduğu üçün «gülmədim»
deyib inkar etdi. Ancaq Rəbb dedi: «Xeyr,
güldün». 16 O adamlar qalxıb oradan Sodoma
tərəf baxdılar. İbrahim onları yola salmaq
üçün onlarla birgə getdi.

İbrahimin Sodom üçün yalvarması

17 O vaxt Rəbb dedi: «Mən edəcəyim şeyi
İbrahimdən gizlədəcəyəmmi? 18 Həqiqətən,
İbrahimdən böyük və güclü bir millət
törəyəcək, onun vasitəsilə yer üzünün bütün
millətləri xeyir-dua alacaq. 19 Çünki Mən onu
seçdim ki, öz oğluna və özündən sonrakı
nəslinə saleh və ədalətli işlər görmək üçün
Rəbbin yolu ilə getməyi tapşırsın. Rəbb də
İbrahim barədə dediyi sözü yerinə yetirsin».
20 Rəbb yenə dedi: «Sodom və Homorraya
qarşı qalxan fəryad böyük, oranın adamlarının
günahı çox ağırdır. 21 Buna görə də aşağı enib
baxacağam ki, Mənə çatan fəryadın doğru
olub-olmadığını bilim».

---

[16] **17:15** *Sara* – ibrani dilində *mələkə*.
18:2 *– İbr. 13:2*

18:10 *– Rom. 9:9*
18:12 *– 1Pet. 3:6*
18:14 *– Luk. 1:37*

22 O adamlar oradan dönüb Sodoma getdilər,
ancaq İbrahim hələ də Rəbbin önündə
dururdu. 23 İbrahim yaxın gəlib dedi:
«Doğrudanmı, Sən salehi də günahkarla birgə
məhv edəcəksən? 24 Əgər bu şəhərdə əlli nəfər
saleh adam olsa, Sən yenə də oranı məhv
edəcəksən? Əlli nəfər saleh adamın xatirinə
bu yerə rəhm etməyəcəksən? 25 Axı Sən bunu
eləməzsən, saleh adamı günahkarla birgə
öldürməzsən. Saleh adamın aqibətini
günahkarınkı kimi etməzsən, Sən bunu
eləməzsən. Bütün dünyanın Hakimi belə
ədalətsizlik etməz». 26 Rəbb dedi: «Əgər
Sodom şəhərində əlli nəfər saleh adam tapsam,
onların xatirinə bütün bu yerə rəhm
edəcəyəm».

27 İbrahim cavab verdi: «Mən önündə toz və
kül kimi bir şey olsam da, indi bunu Rəbbə
söyləməyə cəsarət edirəm: 28 əlli nəfərdən beş
nəfər az saleh adam tapılsa, beş nəfər əskik
olduğu üçün bütün şəhəri məhv edərsənmi?»
Rəbb dedi: «Əgər orada qırx beş nəfər tapsam,
şəhəri dağıtmayacağam».

29 İbrahim yenə Onu dilə tutub dedi: «Əgər
orada qırx nəfər tapılsa, necə?» Rəbb dedi:
«Qırx nəfərin də xatirinə bunu etmərəm».

30 İbrahim dedi: «Mən çox danışdığım üçün
Rəbb qəzəblənməsin: əgər orada otuz nəfər
tapılsa, necə?» Rəbb dedi: «Əgər orada otuz
nəfər də tapılsa, bunu etmərəm».

31 İbrahim dedi: «Mən yenə də Rəbbə bunu
söyləməyi cəsarət edirəm: orada iyirmi nəfər
tapılsa, necə?» Rəbb dedi: «İyirmi nəfərin də
xatirinə oranı məhv etmərəm».

32 İbrahim dedi: «Qoy Rəbb qəzəblənməsin
ki, mən son dəfə danışacağam: orada on nəfər
tapılsa, necə?» Rəbb dedi: «On nəfərin də
xatirinə oranı məhv etmərəm».

33 Rəbb İbrahimlə söhbətini bitirib getdi.
İbrahim də öz yerinə qayıtdı.

Sodom və Homorranın məhv olması

19 1 Axşam iki mələk Sodoma gəldi.
Lut şəhərin darvazası yanında
oturmuşdu. O, mələkləri gördü, qalxıb onları
qarşıladı və yerə qədər əyilib dedi:
2 «Ağalarım, qulunuzun evinə girib gecələyin
və ayaqlarınızı yuyun. Səhər qalxıb yolunuza
davam edərsiniz». Onlar dedilər: «Yox, biz
gecəni şəhər meydanında keçirəcəyik». 3 Lut
onları çox dilə tutdu, axırda onlar Lutla birgə
onun evinə getdilər. Lut onları qonaq edib
mayasız çörəklər bişirdi və onlar yedilər.
4 Ancaq onlar yatmazdan əvvəl cavandan
tutmuş qocaya qədər Sodom şəhərinin hər
məhəlləsindən olan kişilər evi əhatəyə aldılar.
5 Adamlar Lutu çağırıb ona dedilər: «Bu gecə
sənin yanına gələn adamlar haradadır? Onları
bizim yanımıza gətir ki, onlarla yaxınlıq
edək». 6 Lut bayıra – onların yanına çıxıb,
arxasınca qapını örtdü. 7 O dedi: «Qardaşlarım,
pislik etməyin. 8 Mənim ərə getməmiş iki
qızım var. Qızlarımı sizin yanınıza gətirim,
onlara nə istəyirsiniz, edin. Ancaq bu
adamlara toxunmayın, çünki onlar mənim
evimin qonaqlarıdır». 9 Kişilər qışqırıb dedilər:
«Geri çəkil! Bu adam burada qəribdir, ancaq
ağalıq edir. İndi səninlə onlardan da pis rəftar
edəcəyik». Onlar Luta hücum edib qapını
qırmaq üçün yaxınlaşdılar. 10 Onda içəridəki
mələklər əllərini uzadıb Lutu evin içinə – öz
yanlarına saldılar və qapını bağladılar. 11 Evin
qapısı arxasında duran adamları kiçikdən
tutmuş böyüyə qədər kor etdilər. Bu səbəbdən
adamlar qapını tapa bilmədilər. 12 Mələklər
Luta dedilər: «Burada daha kimin var? Bu
şəhərdə kürəkənlərin, oğulların, qızların –
nəslindən olan hər kəs varsa, hamısını bu
yerdən çıxart, 13 çünki biz bu yeri məhv
edəcəyik. Bu xalqın əleyhinə qalxan fəryad
Rəbbə gəlib çatmışdır, buna görə də Rəbb bizi
göndərib ki, onu məhv edək». 14 Lut gedib,
qızlarını almaq istəyən kürəkənlərinə dedi:
«Qalxıb bu yerdən çıxın, çünki Rəbb şəhəri
məhv edəcək». Ancaq kürəkənləri güman
etdilər ki, o zarafat edir.

15 Səhər açılanda mələklər Lutu tələsdirərək
dedilər: «Qalx yanındakı arvadını və iki qızını
götür get, yoxsa şəhərdəkilərin günahlarına
görə məhv olacaqsınız». 16 Lut yavaş tərpəndi.
Rəbb ona mərhəmət etdiyinə görə həmin
şəxslər onun, arvadının və iki qızının əlindən
tutub şəhərdən kənara çıxartdılar. 17 Onları
çıxaran zaman mələklərdən biri dedi: «Öz
canını qurtar, arxana baxma. Bu düzənliyin
heç yerində qalma, dağa qalx, yoxsa həlak
olarsan». 18 Lut onlara dedi: «Aman, ağam!
19 İndi bu qulun sənin gözündə lütf tapdı və
canımı xilas etməklə mənə göstərdiyin
xeyirxahlığını çoxaltdın. Ancaq dağa çata
bilmərəm, çünki bəla mənə də yetişə bilər və
həlak olaram. 20 Yaxınlıqda qaça biləcəyim

19:16 *– 2Pet. 2:7*

kiçik bir şəhər var. Qoy oraya qaçıb canımı
qurtarım. Axı o şəhər kiçikdir».
21 Mələklərdən biri Luta dedi: «Sənin xatirinə
bunu da edərəm: dediyin şəhəri dağıtmaram.
22 Tez ol, oraya qaç! Sən oraya çatmamış Mən
bir şey etməyəcəyəm». Buna görə də o şəhər
Soar[17] adlandı. 23 Günəş doğanda Lut Soara
gəldi.

24 Rəbb Sodom və Homorranın üzərinə
göydən odlu kükürd yağdırdı, 25 bu şəhərləri,
bütün düzənliyi, oranın bütün sakinlərini və
torpaqda bitən hər şeyi məhv etdi. 26 Ancaq
Lutun arvadı dönüb geriyə baxdı və duz
sütununa çevrildi.

27 İbrahim səhər erkən qalxıb Rəbbin
önündə durduğu yerə getdi. 28 Oradan Sodom
və Homorraya, bütün düzənliyə baxdı. O,
yerdən ocaq tüstüsü kimi bir tüstü qalxdığını
gördü.

29 Allah düzənlikdəki şəhərləri məhv etdiyi
zaman İbrahimi xatırladı, buna görə də Lutun
yaşadığı şəhərləri dağıdarkən onu fəlakət
içindən çıxartdı.

Lut və onun qızları

30 Lut iki qızı ilə birgə Soardan çıxıb, dağda
yaşadı, çünki Soarda yaşamaqdan qorxurdu.
O, iki qızı ilə bir mağarada qaldı. 31 Onun
böyük qızı kiçiyinə dedi: «Atamız qocalıb və
bu dünyada insan adətinə görə yanımıza
girməyə bir kişi yoxdur. 32 Gəl atamıza şərab
içirək və onunla yataq ki, öz atamızdan
nəslimiz olsun». 33 Onlar o gecə atalarına
şərab içirdilər. Böyük qız içəri girib, atası ilə
yatdı, atası isə onun nə vaxt yatıb-durduğunu
bilmədi. 34 O biri gün böyük qız kiçiyinə dedi:
«Mən dünən gecə atamla yatdım. Gəl bu gecə
də ona şərab içirək və sən də onunla yat ki, öz
atamızdan nəslimiz olsun». 35 O gecə yenə
atalarına şərab içirdilər. Kiçik qız qalxıb
onunla yatdı, atası isə onun nə vaxt yatıb-
durduğunu bilmədi.

36 Lutun iki qızı beləcə atalarından hamilə
oldu. 37 Böyük qız bir oğul doğdu və onun
adını Moav qoydu. O, indiki Moavlıların
əcdadıdır. 38 Kiçik qız da bir oğul doğdu və
onun adını Ben-Ammi qoydu. O, indiki
Ammonluların əcdadıdır.

[17] **19:22** *Soar* – ibrani dilində *kiçik.*
19:24-25 *– Mat. 10:15; 11:23-24; Luk. 10:12; 17:29; 2Pet. 2:6; Yəhd. 7*
19:26 *– Luk. 17:32*

İbrahim və Avimelek

20 1 İbrahim Mamredən Negev
torpağına köçdü və Qadeşlə Şur
arasında məskən saldı. Sonra bir müddət
Gerarda qaldı. 2 İbrahim orada arvadı Sara
barəsində «bu mənim bacımdır» söylədi.
Gerar padşahı Avimelek adam göndərib
Saranı apardı. 3 Ancaq gecə yuxuda Allah
Avimelekə görünüb dedi: «Apardığın qadına
görə sən öləcəksən, çünki o, bir nəfərin
arvadıdır». 4 Avimelek qadına toxunmamışdı.
O dedi: «Ya Rəbb, məgər sən günahsız xalqı
öldürə bilərsən? 5 O adam mənə "bu mənim
bacımdır" demədimi? Qadın özü də "o mənim
qardaşımdır" dedi. Mən bunu sadədillik və
təmiz niyyətlə etdim». 6 Allah yuxuda dedi:
«Mən də bilirəm ki, sən bunu sadədilliklə
etdin. Buna görə də səni ona toxunmağa
qoymayaraq Mənə qarşı günah etməkdən
saxladım. 7 İndi isə qadını ərinə qaytar, çünki
o, peyğəmbərdir. Sənin üçün dua edər,
salamat qalarsan. Ancaq qadını qaytarmasan,
özün və bütün nəslin hökmən öləcək».

8 Avimelek səhər tezdən qalxıb bütün
adamlarını çağırdı və bu sözləri onların
qarşısında söylədi. Adamlar çox qorxdular.
9 Avimelek İbrahimi çağırıb ona dedi: «Bizə
nə etdin? Sənə qarşı nə günah etdim ki,
özümün və padşahlığımın üzərinə bu böyük
təqsiri gətirdin? Mənə qarşı nalayiq işlər
etdin». 10 Avimelek yenə İbrahimə dedi: «Bu
işi görəndə nə düşünürdün?» 11 İbrahim dedi:
«Düşünürdüm ki, burada Allah qorxusu
yoxdur və arvadıma görə məni öldürəcəklər.
12 O, doğrudan da, mənim bacımdır: atamız
birdir, ancaq anamız ayrıdır. Mən onu arvad
aldım. 13 Allah məni ata evimdən qürbətə
apardığı vaxt ona dedim: "Mənə bu cür
yaxşılıq elə: gedəcəyimiz hər yerdə mənim
barəmdə ‹bu mənim qardaşımdır› söylə"».

14 Avimelek İbrahimə qoyun-keçi, mal-qara,
qullar və qaravaşlar verdi. Arvadı Saranı da
ona qaytardı. 15 Avimelek dedi: «Mənim
ölkəm sənin önündədir: istədiyin yerdə yaşaya
bilərsən». 16 Sonra Saraya dedi: «Bax
qardaşına min parça gümüş verdim. Qoy bu
gümüş sənin yanındakılara günahsızlığını
göstərən bir sübut olsun və hər kəs sənin
günahsız olduğunu bilsin». 17 İbrahim Allaha
dua etdi, Allah da Avimelekə, onun arvadına

20:2 *– Yar. 12:13; 26:7*

və cariyələrinə şəfa verdi: onların uşaqları oldu. 18 Çünki Rəbb İbrahimin arvadı Saradan ötrü Avimelekin evində olan bütün qadınların bətnini bağlamışdı.

İshaqın doğulması

21 1 Rəbb dediyi kimi Saraya nəzər saldı və ona söylədiyi sözü yerinə yetirdi: 2 Sara hamilə oldu və İbrahimin qocalıq çağında – Allahın ona söylədiyi vaxt bir oğul doğdu. 3 İbrahim Saradan doğulan oğluna İshaq[18] adını qoydu. 4 Allahın İbrahimə əmr etdiyi kimi o, oğlu İshaqı doğulandan səkkiz gün sonra sünnət etdi. 5 İshaq doğulanda İbrahimin yüz yaşı var idi. 6 Sara dedi: «Allah mənim üzümü güldürdü. Bunu eşidən hər kəs mənimlə birgə güləcək». 7 O yenə dedi: «Kim İbrahimə deyərdi ki, Sara uşaq əmizdirəcək? Amma qocalıq çağında mən ona bir oğul doğmuşam».

Həcər və İsmailin evdən qovulması

8 Uşaq böyüyüb süddən kəsildi. İshaqın süddən kəsildiyi gün İbrahim böyük bir ziyafət verdi. 9 Sara gördü ki, Misirli Həcərin İbrahimə doğduğu oğlu ona gülür. 10 Sara İbrahimə dedi: «Bu cariyəni və onun oğlunu qov. Bu cariyənin oğlu mənim oğlum İshaqla birgə varis olmayacaq». 11 Bu iş İbrahimi çox narahat etdi, çünki İsmail də onun oğlu idi. 12 Allah İbrahimə dedi: «Uşaqdan və cariyəndən ötrü narahat olma. Saranın sənə söylədiyi bütün sözlərə qulaq as, çünki sənin nəslinin varisi İshaq olacaq. 13 Cariyənin oğlundan isə bir millət törədəcəyəm, çünki o da sənin nəslindəndir».

14 İbrahim səhər tezdən qalxdı, çörək və bir tuluq su götürüb çiyninə qoyaraq Həcərə verdi. Uşağı da ona verib, onu yola saldı. Həcər gedib Beer-Şeva çölündə dolaşdı. 15 Tuluqda su qurtardı. O, oğlunu bir kolun altına qoydu. 16 Sonra oradan bir ox məsafəsi qədər aralanıb uzaqda oturdu. «Oğlumun ölümünü görməyim» dedi və uşağın qarşısında oturub, hönkür-hönkür ağladı.

17 Allah uşağın səsini eşitdi. Allahın mələyi göylərdən Həcəri çağırıb dedi: «Sənə nə olub, Həcər? Qorxma, çünki uşağın oturduğu yerdən Allah onun səsini eşitdi. 18 Qalx uşağı qaldır, onu qucağına götür. Mən ondan böyük bir millət törədəcəyəm». 19 Allah Həcərin gözlərini açdı və o, bir su quyusu gördü. Gedib tuluğu su ilə dolduraraq uşağa içirtdi. 20 Allah bu uşaqla idi. O böyüyüb, çöldə yaşamağa başladı və mahir oxatan oldu. 21 O, Paran çölündə məskən saldı. Anası ona Misir torpağından bir arvad aldı.

İbrahimin Avimeleklə əhdi

22 O zaman Avimelek və onun ordu başçısı Pikol İbrahimə dedilər: «Sən nə etsən, Allah səninlədir. 23 İndi burada Allahın haqqına mənə and iç ki, nə mənə, nə oğluma, nə də nəvəmə xəyanət edəcəksən: mən sənə sadiq olduğum kimi sən də mənə və qaldığın torpağın adamlarına sadiq ol». 24 İbrahim «mən and içirəm» dedi.

25 Avimelekin adamlarının qəsb etdiyi su quyusundan ötrü İbrahim Avimeleki məzəmmət etdi. 26 Avimelek dedi: «Bilmirəm, bu işi kim etdi. Sən də mənə bildirmədin, mən ancaq indi eşidirəm». 27 İbrahim qoyun-keçi və mal-qara alıb, Avimelekə verdi. Beləcə ikisi bir əhd bağladı. 28 İbrahim sürüsündən yeddi dişi quzunu ayırıb qoydu. 29 Avimelek İbrahimə dedi: «Ayırıb qoyduğun bu yeddi dişi quzu nə üçündür?» 30 O dedi: «Bu yeddi dişi quzunu məndən götür ki, bu quyunu qazdığıma şəhadət olsun». 31 Buna görə də o buranı Beer-Şeva[19] adlandırdı, çünki onların ikisi də orada and içdi. 32 Beləcə Beer-Şevada əhd bağladılar. Sonra Avimelek və onun ordu başçısı Pikol qalxıb Filiştlilərin ölkəsinə qayıtdılar. 33 İbrahim Beer-Şevada bir yulğun ağacı əkdi və orada əbədi Allah olan Rəbbə sitayiş etdi. 34 İbrahim Filiştlilərin ölkəsində uzun müddət qaldı.

İbrahimin sınağa çəkilməsi

22 1 Bir müddət sonra Allah İbrahimi sınağa çəkdi. O «Ey İbrahim!» deyə çağırdı. İbrahim «Buradayam!» dedi. 2 Allah dedi: «Sevdiyin yeganə oğlun İshaqı götür və Moriya torpağına get. Orada sənə göstərəcəyim bir dağda oğlunu yandırma qurbanı olaraq təqdim et». 3 İbrahim səhər tezdən qalxdı və eşşəyini palanladı. Özü ilə

***21:2** – İbr. 11:11*
[18] **21:3** *İshaq* – ibrani dilində *gülür.*
***21:4** – Yar. 17:12; Həv. 7:8*
***21:9-10** – Qal. 4:29-30*
***21:12** – Rom. 9:7; İbr. 11:18*

***21:22** – Yar. 26:26*
[19] **21:31** *Beer-Şeva* – ibrani dilində *and quyusu* yaxud *yeddi quyu.*
***22:1-13** – İbr. 11:17-19*

iki nökərini və oğlu İshaqı götürdü. O, yandırma qurbanı üçün odun yardı və qalxıb Allahın dediyi yerə yollandı. 4 İbrahim üçüncü gün başını qaldırıb uzaqdan o yeri gördü. 5 O, nökərlərinə dedi: «Siz eşşəklə birlikdə burada qalın, mən uşaqla oraya gedəcəyəm. Səcdə edib, yanınıza qayıdarıq».

6 İbrahim yandırma qurbanı üçün odun götürüb oğlu İshaqın kürəyinə qoydu, odu və bıçağı isə özü götürdü. Onlar birlikdə getdilər. 7 İshaq atası İbrahimi çağırdı: «Ay ata!» O cavab verdi: «Buradayam, oğlum». İshaq dedi: «Od və odun var, bəs yandırma qurbanı olacaq quzu haradadır?» 8 İbrahim dedi: «Oğlum, yandırma qurbanı olacaq quzunu Allah Özü hazırlayacaq». Onlar birlikdə getdilər.

9 Sonra Allahın İbrahimə göstərdiyi yerə gəldilər. İbrahim orada bir qurbangah düzəldib odunları düzdü və oğlu İshaqın əl-qolunu bağlayıb qurbangaha, odunların üstünə qoydu. 10 İbrahim əlini uzadıb oğlunun başını kəsmək üçün bıçağı götürdü. 11 Rəbbin mələyi göylərdən onu çağırdı: «İbrahim, İbrahim!» O «Mən buradayam!» dedi. 12 Mələk dedi: «Uşağa əl qaldırma və ona bir şey etmə. İndi bildim ki, sən Allahdan qorxursan; öz yeganə oğlunu Məndən əsirgəmədin». 13 İbrahim başını qaldırıb baxdı və arxasında buynuzları kolluğa ilişmiş bir qoç gördü. İbrahim gedib qoçu götürdü və oğlunun əvəzinə yandırma qurbanı olaraq təqdim etdi. 14 İbrahim o yeri Yahve-İre[20] adlandırdı; buna görə də indiyə qədər belə deyilir: «Rəbbin dağında hazırlanacaq».

15 Rəbbin mələyi yenə göylərdən İbrahimi çağırıb dedi: 16 «Rəbb bəyan edir: "Öz varlığıma and içirəm ki, sən bu işi etdiyinə və yeganə oğlunu əsirgəmədiyinə görə 17 Mən sənə böyük xeyir-dua verəcəyəm, nəslini göydəki ulduzlar və dəniz kənarındakı qum qədər artırıb çoxaldacağam. Sənin nəslin öz düşmənlərinin şəhərlərinə sahib olacaq. 18 Dünyanın bütün millətləri sənin nəslinin vasitəsilə xeyir-dua alacaq, çünki sən Mənim sözümə qulaq asdın"». 19 Sonra İbrahim öz nökərlərinin yanına qayıtdı və onlar qalxıb Beer-Şevaya getdilər. İbrahim Beer-Şevada sakin oldu.

Naxorun nəsli

20 Bir müddət sonra İbrahimə xəbər verib söylədilər: «Budur, Milka qardaşın Naxora oğullar doğdu: 21 ilk oğlu Us, onun qardaşı Buz, Aramın atası olan Qemuel, 22 Kesed, Xazo, Pildaş, İdlaf və Betuel». 23 Betueldən Rivqa törədi. Bu səkkiz övladı Milka İbrahimin qardaşı Naxora doğdu. 24 Onun adı Reuma olan cariyəsi də Tebahı, Qahamı, Taxaşı və Maakanı doğdu.

Saranın ölümü

23 1 Sara yüz iyirmi yeddi il yaşadı; o bu qədər ömür sürdü. 2 Sara Kən'an torpağında olan Qiryat-Arbada, yə'ni Xevronda öldü. İbrahim yas tutub ağlamaqdan ötrü Saranın cəsədinin yanına getdi. 3 İbrahim cəsədin yanından gedib Xetlilərə dedi: 4 «Mən sizin aranızda qərib və qonağam. Yanınızda qəbir düzəltmək üçün mənə torpaq sahəsi satın ki, öz ölümü götürüb orada basdırım». 5 Xetlilər İbrahimə cavab verdilər: 6 «Ey ağamız, bizə qulaq as: sən aramızda Allahın qoyduğu bir başçısan, öz ölünü də qəbirlərimizin ən yaxşısında basdır; ölünü basdırmaq üçün bizdən heç kəs qəbrini səndən əsirgəməz». 7 İbrahim qalxıb o ölkənin xalqı olan Xetlilərə tə'zim etdi. 8 Sonra onlarla danışıb dedi: «Əgər siz mənim ölümü basdırmağa razısınızsa, mənə qulaq asın: mənim üçün Sohar oğlu Efrondan xahiş edin ki, 9 tarlasının qurtaracağında ona məxsus olan Maxpela mağarasını mənə satsın, yanınızda qəbir düzəltmək üçün onu tam dəyəri ilə mənə versin».

10 Efron Xetlilərin arasında oturmuşdu. Xetli Efron şəhər darvazasının yanına yığılan bütün Xetlilərin önündə İbrahimə belə cavab verdi: 11 «Yox, ağam, mənə qulaq as: mən tarlanı və orada olan mağaranı sənə verirəm, öz xalqımın adamları önündə onu sənə verirəm; get ölünü basdır».

12 İbrahim o ölkənin xalqına tə'zim etdi. 13 Sonra o ölkənin xalqının yanında Efrona belə dedi: «Xahiş edirəm, mənə qulaq as: tarlanın dəyərini verirəm, onu məndən götür, qoy mən də öz ölümü orada basdırım».

22:9 *– Yaq. 2:21*
[20] **22:14** *Yahve-İre* – ibrani dilində *Rəbb hazırlayar.*
22:16-17 *– İbr. 6:13-14*
22:17 *– İbr. 11:12*
22:18 *– Həv. 3:25*
23:4 *– İbr. 11:9,13*
23:4 *– Həv. 7:16*

14 Efron İbrahimə cavab verdi: 15 «Ay ağam,
mənə qulaq as: torpağın qiyməti dörd yüz
şekel gümüşdür; mənimlə sənin aranda bu
nədir? Gətir, ölünü basdır». 16 İbrahim
Efronun sözünü qəbul edib, Xetlilərin yanında
Efronun dediyi kimi tacirlərin tərəzi daşları
ilə dörd yüz şekel gümüş çəkdi.

17 Beləcə Mamre qarşısındakı Maxpelada
olan Efronun tarlası və oradakı mağara,
tarlada və onun ərazisində olan bütün ağaclar
18 Xetlilərin önündə – şəhər darvazasında
yığılanların qarşısında İbrahimin mülkü oldu.

19 Bundan sonra İbrahim arvadı Saranı
Kən’an torpağında olan Mamre, yə’ni Xevron
qarşısındakı Maxpela tarlasının mağarasında
basdırdı. 20 Beləcə Xetlilər tarlanı və orada
olan mağaranı qəbir düzəltmək üçün İbrahimə
mülk verdilər.

İshaq və Rivqa

24 1 İbrahim qocalıb yaşa dolmuşdu.
Rəbb hər şeydə ona xeyir-dua
vermişdi. 2 Bir gün İbrahim evində bütün işləri
idarə edən qulbaşına dedi: «Əlini budumun
altına qoyub 3 göyün və yerin Allahı Rəbbin
adına mənə and iç ki, oğluma aralarında
yaşadığım Kən’anlıların qızlarından arvad
almayacaqsan, 4 ancaq mənim ölkəmə,
qohumlarımın yanına gedib, oğlum İshaq
üçün arvad alacaqsan». 5 Nökər ona dedi:
«Bəlkə qız mənimlə birgə bu ölkəyə gəlməyə
razı olmadı? Onda oğlunu sənin çıxdığın
ölkəyə aparımmı?» 6 İbrahim ona dedi: «Bax
oğlumu oraya aparma. 7 Məni atamın evindən
və doğulduğum yerdən çıxaran, mənimlə
danışan və and içərək “bu torpağı sənin
nəslinə verəcəyəm” deyən göylərin Allahı
Rəbb Öz mələyini sənin önündə göndərəcək
və sən oradan oğluma arvad alıb gətirəcəksən.
8 Əgər o qadın səninlə gəlmək istəməsə, sən
bu anddan azad olursan. Ancaq mənim
oğlumu oraya aparma». 9 Nökər əlini ağası
İbrahimin budu altına qoyub bu işə görə ona
and içdi.

10 Nökər ağasından on dəvə və ən yaxşı
hədiyyələr götürüb getdi və Aram-
Naharayimə,[21] Naxorun yaşadığı şəhərə gəldi.
11 Axşam qadınlar su çəkmək üçün çıxdıqları
zaman onun dəvələri şəhərin kənarında olan
su quyusunun yanında dayandı. 12 Sonra dua
etdi: «Ya Rəbb, ağam İbrahimin Allahı,
yalvarıram, bu gün işimi avand elə və ağam
İbrahimə xeyirxahlıq göstər. 13 Mən bu
bulağın yanında dururam; şəhər sakinlərinin
qızları su çəkmək üçün buraya gəlirlər. 14 Qoy
elə olsun ki, mənim “xahiş edirəm, səhəngini
endir, su içim” deyəcəyim və mənə “özün də
iç və dəvələrinə də verim” söyləyəcək qız
qulun İshaq üçün tə’yin etdiyin arvad olsun;
bundan bilərəm ki, ağama xeyirxahlıq
edirsən».

15 O, duasını bitirməmişdi ki, İbrahimin
qardaşı Naxorun arvadı Milkadan doğulan
oğlu Betuelin qızı Rivqa çiynində səhəng
gəldi. 16 Qız görünüşcə çox gözəl idi və hələ
bakirə idi. O, bulağa endi və səhəngini
doldurub yuxarı qalxdı. 17 Nökər onun
qabağına qaçıb dedi: «Xahiş edirəm,
səhəngindən mənə bir az su ver, içim». 18 Qız
dedi: «Ağam, buyur iç». Qız tez səhəngini əli
üstünə endirdi və ona su verdi. 19 Ona su
verəndən sonra dedi: «Dəvələrin üçün də su
çəkim, içib doysunlar». 20 Qız tez səhəngini
təknəyə boşaltdı, su çəkmək üçün cəld
quyunun yanına qaçdı və nökərin bütün
dəvələri üçün su çəkdi. 21 O adam sakit
duraraq diqqətlə qıza baxırdı ki, Rəbbin onun
yoluna xeyir-dua verib-vermədiyini bilsin.

22 Dəvələr su içib qurtaranda o adam çəkisi
bir beqa olan qızıl burun halqası, qızın qolları
üçün çəkisi on şekel olan iki bilərzik götürüb
dedi: 23 «Mənə de görüm, sən kimin qızısan?
Atanın evində bizə gecələmək üçün yer
tapılarmı?» 24 Qız ona dedi: «Mən Milkanın
Naxora doğduğu Betuelin qızıyam». 25 Yenə
dedi: «Bizdə saman da, yem də çoxdur və
gecələməyə yer də var». 26 O adam əyilib
Rəbbə səcdə etdi. 27 Sonra dedi: «Ağam
İbrahimin Allahı Rəbbə alqış olsun ki,
xeyirxahlığını və sədaqətini ağamdan
əsirgəmədi: Rəbb məni birbaş ağamın
qardaşının evinə gətirdi».

28 Qız qaçıb anasının evində bu barədə
danışdı. 29 Rivqanın bir qardaşı var idi, adı
Lavan idi. Lavan çıxıb o adamın yanına –
bulağa qaçdı. 30 O, bacısının burun halqasını
və qollarındakı bilərziyi görəndə, bacısı
Rivqanın «bu adam mənimlə belə danışdı»
sözlərini eşidəndə o adamın yanına gəldi. O,
bulaq başında dəvələrin yanında dayanmışdı.
31 Lavan dedi: «Ey Rəbbin xeyir-dua verdiyi
adam, içəri gir. Nə üçün bayırda durursan?
Mən sənə otaq və dəvələrinə yer

[21] **24:10** *Aram-Naharayim* – Mesopotamiya.

hazırlamışam». 32 O adam evə girdi. Lavan
dəvələrin yükünü boşaltdı, onlara saman və
yem verdi, o adama və onunla birgə olanlara
ayaqlarını yumaq üçün su verdi. 33 Onların
qabağına yemək gətirildi, ancaq həmin adam
dedi: «Məqsədimi söyləməyincə
yeməyəcəyəm». Lavan dedi: «Söylə».
34 O dedi: «Mən İbrahimin nökəriyəm.
35 Rəbb ağama çoxlu xeyir-dua verdi: onu
varlandırdı, ona qoyun-keçi, mal-qara, qızıl-
gümüş, qullar, qaravaşlar, dəvələr və eşşəklər
verdi. 36 Ağamın arvadı Sara da qoca ikən
ağama bir oğul doğdu. Ağam özünə məxsus
olan hər şeyi ona verdi. 37 Sonra da məni and
içdirərək dedi: "Ölkələrində yaşadığım
Kən'anlıların qızlarından oğluma arvad alma,
38 ancaq atamın evinə – qohumlarımın yanına
gedib, oradan oğluma bir arvad al". 39 Mən
ağama dedim: "Bəlkə o qadın mənimlə
gəlmədi". 40 O mənə dedi: "Yolunu getdiyim
Rəbb səninlə Öz mələyini göndərəcək, o da
sənə yol açacaq və qohumlarımın arasından –
atamın evindən oğluma bir arvad alacaqsan.
41 Qohumlarımın yanına getdiyin zaman
içdiyin anddan azad olacaqsan: əgər o qızı
sənə verməsələr, içdiyin anddan azad
olacaqsan".
42 Mən də bu gün bulağın yanına gəlib dua
etdim: "Ey ağam İbrahimin Allahı Rəbb,
yalvarıram, getdiyim yolu aç. 43 İndi mən
bulağın yanında dururam; su çəkməyə gələn
və mənim ona ‹xahiş edirəm, mənə
səhəngindən bir az su ver, içim› deyəcəyim,
44 onun da mənə ‹sən də iç, dəvələrinə də
gedib su çəkim› söyləyəcək qız ağamın oğlu
üçün Rəbbin tə'yin etdiyi arvad olsun".
45 Mən ürəyimdə dua etməyi qurtarmamışdım
ki, Rivqa səhəngi çiynində gəldi və bulağa
enib su çəkdi. Ona dedim: "Xahiş edirəm,
mənə su ver". 46 O tez səhəngini çiynindən
endirib dedi: "Sən iç, gedim dəvələrinə də su
verim". Mən içdim, o isə dəvələrə su verdi.
47 Ondan soruşdum: "Sən kimin qızısan?" O
dedi: "Milkanın Naxora doğduğu Betuelin
qızıyam". Mən də onun burnuna halqa və
qollarına bilərziklər taxdım. 48 Sonra əyilib
Rəbbə səcdə etdim. Ağamın qardaşı qızını
oğluna almaq üçün məni birbaş buraya gətirən
ağam İbrahimin Allahı Rəbbə şükür etdim.
49 İndi mənə deyin görüm, siz ağama
xeyirxahlıq və sədaqət göstərmək istəyirsiniz
ya yox? Bunu mənə bildirin ki, mən də nə
edəcəyimi bilim».
50 Lavan və Betuel ona belə cavab verdilər:
«Bu iş Allahdan oldu; sənə nə yaxşı, nə də pis
söz deyə bilərik. 51 Bax Rivqa qarşındadır:
onu götürüb get və qoy o, Rəbbin söylədiyi
kimi ağanın oğluna arvad olsun». 52 İbrahimin
nökəri onların sözlərini eşidəndə yerə qapanıb
Rəbbə səcdə etdi. 53 Nökər qızıl-gümüş şeylər
və paltarlar çıxarıb Rivqaya verdi. Onun
qardaşına və anasına da qiymətli şeylər
bağışladı. 54 Özü və onunla birgə olan adamlar
yeyib-içdilər və orada gecələdilər. Səhər
qalxanda nökər dedi: «Məni ağamın yanına
göndərin». 55 Qızın qardaşı ilə anası dedilər:
«Qoy qız bizimlə heç olmasa on gün qalsın,
sonra gedər». 56 Nökər onlara dedi: «İndi ki
Rəbb mənə yol açdı, məni gecikdirməyin,
buraxın ağamın yanına gedim». 57 Onlar
dedilər: «Qoy qızı çağırıb öz dilindən eşidək».
58 Rivqanı çağırıb ona dedilər: «Bu adamla
gedirsənmi?» O da «gedirəm» dedi. 59 Onlar
bacıları Rivqanı, onun dayəsini, İbrahimin
nökərini və onunla olan adamları yola saldılar.
60 Rivqaya xeyir-dua verib dedilər:

«Ey bacımız,
Minlərlə, on minlərlə övlada ana olasan!
Qoy nəslin yağıların yurduna sahib
olsun!»

61 Rivqa və qulluqçuları qalxıb dəvələrə
mindilər və o adamla birgə getdilər. Beləliklə,
nökər Rivqanı götürüb getdi.
62 İshaq Beer-Laxay-Roi yolu ilə gəldi,
çünki o, Negev torpağında yaşayırdı.
63 Axşam düşəndə İshaq bir qədər düşünmək
üçün çöllüyə getdi. O, başını qaldırıb baxanda
gördü ki, dəvələr gəlir. 64 Rivqa da başını
qaldırıb İshaqı görəndə dəvədən düşdü. 65 O,
nökərdən soruşdu: «Bizi qarşılamaq üçün
çöllüyə gələn bu adam kimdir?» Nökər
«ağamdır» dedi. Rivqa rübəndini üzünə çəkib
örtündü.
66 Nökər baş vermiş bütün işlər barədə
İshaqa danışdı. 67 İshaq Rivqanı anası Saranın
yaşadığı çadıra apardı və Rivqa onun arvadı
oldu. İshaq onu sevdi və anasının ölümündən
sonra onunla təsəlli tapdı.

İbrahimin ölümü

(1Saln. 1:32-33)

25 1 İbrahim başqa bir arvad aldı. Onun
adı Qetura idi. 2 Qetura ona bunları

doğdu: Zimran, Yoqşan, Medan, Midyan,
İşbaq və Şuah. 3 Yoqşandan Səba və Dedan
törədi. Dedanın nəsilləri: Aşşurlular,
Letuşlular, Leumlular. 4 Midyanın oğulları:
Efa, Efer, Xanok, Avida və Eldaa. Bunların
hamısı Qeturanın övladlarıdır. 5 İbrahim özünə
məxsus olan hər şeyi İshaqa verdi.
6 Cariyələrinin oğullarına isə hədiyyələr verdi.
Sağlığında onları oğlu İshaqın yanından şərq
torpağına tərəf göndərdi.

7 İbrahim yüz yetmiş beş il ömür sürdü. 8 O,
uzun ömür sürərək həyatdan doymuş halda
ölüb əcdadlarına qoşuldu. 9 Oğulları İshaq və
İsmail onu Mamre qarşısında olan Maxpela
mağarasında, Xetli Sohar oğlu Efronun
tarlasında basdırdılar. 10 O tarlanı İbrahim
Xetlilərdən satın almışdı. İbrahim və arvadı
Sara orada basdırıldı. 11 Allah İbrahimin
ölümündən sonra oğlu İshaqa xeyir-dua verdi.
İshaq Beer-Laxay-Roidə yaşayırdı.

İsmailin oğulları

(1Saln. 1:28-31)

12 Saranın qaravaşı Misirli Həcərin
İbrahimə doğduğu İsmailin nəsil tarixçəsi
belədir. 13 Doğulma sırasına görə İsmailin
oğullarının adları belədir: İsmailin ilk oğlu
Nevayot, Qedar, Adbeel, Mivsam, 14 Mişma,
Duma, Massa, 15 Xadad, Tema, Yetur, Nafiş
və Qedma; 16 İsmailin oğulları bunlardır,
kəndləri və obaları ilə birgə onların adları
belədir. Onlar öz tayfalarının on iki başçısı idi.
17 İsmail yüz otuz yeddi il ömür sürdü. O,
ömrünü başa vurdu və ölüb əcdadlarına
qoşuldu. 18 İsmailin nəsilləri Xaviladan Şura
qədər olan ərazidə məskən saldı. Şur Aşşura
gedərkən Misirin qarşısındadır. Onlar
qardaşlarının yaşadığı yerin qarşısında
yerləşmişdi.

Yaqub və Esav

19 İbrahimin oğlu İshaqın tarixçəsi belədir:
İbrahimdan İshaq törədi. 20 İshaq Paddan-
Aramdan Aramlı Lavanın bacısı, Aramlı
Betuelin qızı Rivqanı arvad alanda qırx
yaşında idi. 21 İshaq arvadı üçün Rəbbə
yalvardı, çünki o, sonsuz idi. Rəbb İshaqın
yalvarışını eşitdi, onun arvadı Rivqa hamilə
oldu. 22 Rivqanın bətnindəki uşaqlar
çarpışmağa başladı. O da «Niyə bu iş başıma
gəldi?» deyib bu barədə Rəbdən soruşmağa
getdi. 23 Rəbb ona dedi:

«Sənin bətnində iki millət var,
Sənin qarnından iki xalq çıxacaq.
Bir xalq o biri xalqdan güclü olacaq,
Böyüyü kiçiyinə qulluq edəcək».

24 Rivqanın doğmaq vaxtı çatanda mə'lum
oldu ki, onun bətnində əkizlər var. 25 İlk
doğulan uşağın bütün dərisi qırmızı və tüklü
cübbə kimi idi. Onda onun adını Esav[22]
qoydular. 26 Ondan sonra qardaşı doğuldu. O,
əli ilə Esavın topuğundan tutmuşdu. Onun
adını Yaqub[23] qoydular. Onların doğulduğu
vaxt İshaq altmış yaşında idi.

27 Uşaqlar böyüdü. Esav mahir ovçu və çöl
adamı oldu. Yaqub isə çadırlarda yaşayan
mülayim bir adam oldu. 28 İshaq Esavı sevirdi,
çünki onun ovladığı heyvanlar İshaqın xoşuna
gəlirdi. Rivqa isə Yaqubu sevirdi.

29 Bir gün Yaqub şorba bişirirdi. Esav isə
çöldən yorğun gəldi. 30 Esav Yaquba dedi:
«Bu qırmızı şorbadan bir az ver, yeyim, çünki
acmışam». Buna görə də ona Edom[24] adı
verildi. 31 Yaqub dedi: «Əvvəlcə ilk oğulluq
haqqını mənə sat». 32 Esav dedi: «Bir halda ki
mən acından ölürəm, ilk oğulluq haqqı
nəyimə lazımdır?» 33 Yaqub dedi: «Əvvəlcə
mənə and iç». Esav ona and içdi və ilk
oğulluq haqqını Yaquba satdı. 34 Yaqub Esava
çörək və qırmızı lobya şorbası verdi. Esav
yeyib-içdi, sonra qalxıb getdi. Beləcə Esav ilk
oğulluq haqqına e'tinasızlıq etdi.

İshaq və Avimelek

26 1 İbrahimin yaşadığı dövrdə olan
aclıqdan başqa, ölkədə daha bir aclıq
oldu. İshaq Gerara, Filiştlilərin padşahı
Avimelekin yanına getdi. 2 Rəbb ona görünüb
dedi: «Misirə getmə, sənə söylədiyim ölkədə
məskən sal, 3 bu torpaqda qal. Mən səninlə
olacağam və sənə xeyir-dua verib bütün bu
ölkələri sənə və nəslinə verəcəyəm; atan
İbrahimə içdiyim andı yerinə yetirəcəyəm.
4 Nəslini göydəki ulduzlar qədər
çoxaldacağam və bütün bu ölkələri nəslinə
verəcəyəm. Yer üzünün bütün millətləri sənin

***25:10** – Yar. 23:3-16*

***25:23** – Rom. 9:11-12*
[22] **25:25** *Esav* – ibrani dilində *tüklü.*
[23] **25:26** *Yaqub* – ibrani dilində *topuq tutan.*
[24] **25:30** *Edom* – ibrani dilində *qırmızı.*
***25:33** – İbr. 12:16*
***26:3-4** – Yar. 22:16-18; Həv. 3:25*

nəslin vasitəsilə xeyir-dua alacaq. 5 Çünki
İbrahim sözümə qulaq asıb Mənim
buyruğuma, əmrlərimə, qanunlarıma və
tə'limlərimə əməl etdi».
6 İshaq da Gerarda yaşadı. 7 O ölkənin
sakinləri İshaqın arvadı barədə soruşanda «bu
mənim bacımdır» dedi, çünki «mənim
arvadımdır» deməyə qorxdu. Öz-özünə dedi:
«Yoxsa Rivqadan ötrü bu yerin adamları məni
öldürərlər». Rivqa görünüşcə çox gözəl idi.
8 İshaq orada uzun müddət qaldı. Bir gün
Filiştlilərin padşahı Avimelek pəncərədən
baxıb gördü ki, İshaq arvadı Rivqanı əzizləyir.
9 Avimelek İshaqı çağırıb dedi: «O ki sənin
arvadındır. Bəs niyə onun barəsində "bu
mənim bacımdır" dedin?» İshaq ona dedi:
«Çünki istəmədim ki, ondan ötrü ölüm».
10 Avimelek dedi: «Bu nə işdir başımıza
gətirdin? Az qalmışdı ki, xalqdan biri sənin
arvadınla yatsın. Beləcə bizi günaha
batıracaqdın». 11 Sonra Avimelek «bu adama
və onun arvadına toxunan mütləq
öldürüləcək» deyə bütün xalqa e'lan etdi.
12 İshaq o torpaqda toxum əkdi və o il yüz
qat məhsul aldı. Beləcə Rəbb ona xeyir-dua
verdi. 13 Bu şəxs böyük adam oldu. Çox böyük
adam olana qədər get-gedə yüksəldi. 14 Onun
çoxlu qoyun-keçisi, mal-qarası və
xidmətçiləri olduğuna görə Filiştlilər ona
paxıllıq etməyə başladı. 15 Atası İbrahimin
dövründə atasının qullarının qazdığı bütün
quyuları Filiştlilər qapayıb torpaqla
doldurmuşdular. 16 Avimelek İshaqa dedi:
«Yanımızdan get, çünki bizdən çox güclü
oldun». 17 İshaq oradan getdi, Gerar vadisində
məskən saldı və orada qaldı.
18 İshaq atası İbrahimin dövründə qazılmış
su quyularını yenə qazdı, çünki Filiştlilər
İbrahimin ölümündən sonra onları
qapamışdılar. O, atasının qoyduğu adları yenə
onlara verdi. 19 İshaqın qulları vadidə torpağı
qazdılar və bir içməli su quyusu tapdılar.
20 Gerar çobanları «su bizimdir» deyib İshaqın
çobanları ilə mübahisə etdilər. O, quyunun
adını Eseq[25] qoydu, çünki onun üstündə
mübahisə etmişdilər. 21 Onlar başqa bir quyu
qazdılar. Onun üçün də mübahisə etdilər.
İshaq bu quyunun adını Sitna[26] qoydu. 22 İshaq
oradan köçüb, başqa bir quyu qazdı. Ancaq
onun üçün mübahisə etmədilər, buna görə də
İshaq onun adını Rexovot[27] qoyub dedi: «İndi
Rəbb bizə genişlik verdi və biz bu torpaqda
çoxalacağıq».
23 İshaq oradan Beer-Şevaya getdi. 24 O gecə
Rəbb ona görünüb dedi: «Mən atan İbrahimin
Allahıyam. Qorxma, çünki Mən səninləyəm.
Qulum İbrahimə görə sənə xeyir-dua
verəcəyəm və nəslini çoxaldacağam». 25 İshaq
orada bir qurbangah düzəltdi və Rəbbə sitayiş
etdi. O özünə çadır qurdu. İshaqın qulları
orada bir quyu qazdılar.
26 O zaman Avimelek məsləhətçisi Axuzzat,
ordu başçısı Pikol ilə birgə Gerardan İshaqın
yaşadığı torpağa gəldi. 27 İshaq onlara dedi:
«Nə üçün yanıma gəlmisiniz? Sizin ki
məndən acığınız gəlirdi və məni yanınızdan
qovdunuz». 28 Onlar dedilər: «Biz gördük ki,
Rəbb, doğrudan da, səninlədir. İndi istəyirik
ki, səninlə bizim aramızda and olsun. 29 Gəl
əhd bağlayaq ki, biz sənə toxunmadığımız və
yalnız yaxşılıq edib sağ-salamat yola
saldığımız kimi sən də bizə heç bir pislik
etməyəcəksən. İndi sən Rəbbin xeyir-dua
verdiyi adamsan». 30 İshaq onlara ziyafət verdi
və onlar yeyib-içdilər. 31 Səhər tezdən qalxıb
bir-birlərinə and içdilər. İshaq onları yola
saldı və onlar sağ-salamat onun yanından
getdilər. 32 O gün İshaqın qulları gəldilər və
qazdıqları quyu barədə ona bildirərək «su
tapdıq» dedilər. 33 İshaq bu quyunun adını
Şiva[28] qoydu, buna görə də şəhərin adı bu
günə qədər Beer-Şevadır.

Esavın arvadları

34 Esav qırx yaşında olanda Xetli Beerinin
qızı Yehuditi və Xetli Elonun qızı Basmatı
arvad aldı. 35 Onlar İshaqın və Rivqanın
ürəklərinə dərd oldu.

İshaqın Yaquba xeyir-dua verməsi

27 1 İshaq qocalıb gözləri görməyəndə
böyük oğlu Esavı yanına çağırıb dedi:
«Ay oğlum». Esav ona «mən buradayam»
dedi. 2 İshaq dedi: «Mən artıq qocalmışam, bu
gün-sabah öləcəyəm. 3 İndi silahını, yayını və
oxdanını götür, çöllüyə get və mənim üçün
heyvan ovla. 4 Sonra da mənə xoşladığım
ləzzətli yeməyi hazırla və gətir ki, yeyim.

***26:7** – Yar. 12:13; 20:2*
[25] **26:20** *Eseq* – ibrani dilində *mübahisə.*
[26] **26:21** *Sitna* – ibrani dilində *düşmənçilik.*
[27] **26:22** *Rexovot* – ibrani dilində *genişlik.*
***26:26** – Yar. 21:22*
[28] **26:33** *Şiva* – ibrani dilində *and.*

Onda ölməmişdən qabaq mən sənə xeyir-dua
verərəm».
5 İshaq oğlu Esavla danışarkən Rivqa
eşidirdi. Esav heyvan ovlayıb gətirmək üçün
çöllüyə getdi. 6 Rivqa oğlu Yaquba belə dedi:
«Bax mən eşitdim ki, atan qardaşın Esava bu
sözləri dedi: 7 "Mənim üçün ov əti gətir, mənə
ləzzətli yemək hazırla ki, yeyim. Sonra sənə
ölümümdən qabaq Rəbbin hüzurunda xeyir-
dua verərəm". 8 Oğlum, indi sənə əmr
edəcəyim sözlərə qulaq as: 9 bu saat sürüyə
gedib oradan mənə iki yaxşı oğlaq gətir.
Onlardan atanın xoşladığı kimi ləzzətli yemək
hazırlayacağam. 10 Sən də onu yeməsi üçün
atana aparacaqsan ki, ölümündən qabaq sənə
xeyir-dua versin». 11 Yaqub anası Rivqaya
dedi: «Qardaşım Esav tüklü bir adamdır, mən
isə tüksüzəm. 12 Birdən atam mənə əlini sürtər
və mən onun nəzərində yalançı olaram. Onda
üzərimə xeyir-dua yox, lə'nət gətirərəm».
13 Anası ona dedi: «Sənə olunacaq lə'nət
mənə gəlsin, oğlum. Ancaq sözümə qulaq as:
get, dediyim şeyi mənə gətir». 14 Yaqub gedib
oğlaqları götürdü və anasına gətirdi, anası da
onun atasının xoşladığı kimi ləzzətli yemək
hazırladı. 15 Rivqa böyük oğlu Esavın evdə
saxladığı ən gözəl paltarını götürüb kiçik oğlu
Yaquba geyindirdi. 16 Onun əllərinə və
boynunun tüksüz yerinə oğlaq dəriləri bağladı.
17 Sonra hazırladığı ləzzətli yeməyi və çörəyi
oğlu Yaqubun əlinə verdi.
18 Yaqub atasının yanına gəlib dedi: «Ay
ata». Atası dedi: «Mən buradayam. Sən
kimsən, oğlum?» 19 Yaqub atasına dedi:
«Sənin ilk oğlun Esavam. Dediyin kimi
elədim. Qalx otur və gətirdiyim ov ətindən ye
ki, mənə xeyir-dua verəsən». 20 İshaq oğluna
dedi: «Necə oldu ki, belə tez ov tapdın,
oğlum?» O dedi: «Sənin Allahın Rəbb mənə
uğur verdi». 21 İshaq Yaquba dedi: «Yaxın gəl,
oğlum, əlimi sənə sürtüb bilim ki,
doğrudanmı, oğlum Esavsan ya yox?»
22 Yaqub atası İshaqa yaxınlaşdı. İshaq əlini
ona sürtüb dedi: «Səs Yaqubun səsidir, ancaq
əllər Esavın əlləridir». 23 İshaq onu tanımadı,
çünki onun əlləri qardaşı Esavın əlləri kimi
tüklü idi. İshaq Yaquba xeyir-dua verdi. 24 O
soruşdu: «Doğrudanmı, sən oğlum Esavsan?»
Yaqub dedi: «Bəli». 25 İshaq dedi: «Oğlum,
gətirdiyin ov ətini qabağıma qoy, yeyim,
sonra da sənə xeyir-dua verərəm». Yaqub
yeməyi onun qabağına qoydu və o yedi,
Yaqub ona şərab gətirdi və o içdi. 26 Atası
İshaq Yaquba dedi: «Oğlum, indi yaxınlaş,
atanı öp». 27 O yaxınlaşıb atasını öpdü. İshaq
onun paltarının qoxusunu hiss etdi və ona
xeyir-dua verib dedi:

«Bax oğlumun qoxusu
Rəbbin xeyir-dua verdiyi
Çölün qoxusu kimidir.
28 Allah sənə göylərin şehini,
Torpağın şirəsini,
Bol buğda və çoxlu təzə şərab versin.
29 Xalqlar sənə qulluq etsin,
Ümmətlər sənə baş əysin.
Öz qardaşlarına ağa ol,
Ananın oğulları sənə baş əysin.
Sənə lə'nət edənlərə lə'nət gəlsin,
Sənə xeyir-dua verənlər xeyir-dua alsın».

İshaqın Esava xeyir-dua verməsi

30 İshaq Yaquba xeyir-dua verib
qurtarandan sonra Yaqub atası İshaqın
yanından çıxar-çıxmaz qardaşı Esav ovdan
qayıtdı. 31 Esav da ləzzətli yemək hazırlayıb
atasına gətirdi və ona dedi: «Atam qalxıb
oğlunun gətirdiyi ov ətindən yesin və mənə
xeyir-dua versin». 32 Atası İshaq ondan
soruşdu: «Sən kimsən?» O cavab verdi: «Mən
ilk oğlun Esavam». 33 İshaqın canına bərk
titrətmə düşdü və o dedi: «Bəs onda heyvan
ovlayıb mənə gətirən kim idi? Sən
gəlməmişdən qabaq hər şeydən yedim və ona
xeyir-dua verdim. Xeyir-dua da onunku oldu».
34 Esav atasının sözlərini eşidəndə ucadan və
acı səslə fəryad edib dedi: «Ay ata, mənə də
xeyir-dua ver». 35 İshaq dedi: «Qardaşın hiylə
ilə gəlib sənin xeyir-duanı aldı». 36 Esav dedi:
«Onu nahaq yerə Yaqub çağırmırlar ki?
Bununla ikinci dəfədir ki, məni aldadır: əvvəl
ilk oğulluq haqqımı, indi də xeyir-duamı aldı».
Sonra soruşdu: «Bəs mənə xeyir-dua
saxlamamısan?» 37 İshaq Esava cavab verdi:
«Onu sənə ağa etdim, bütün qardaşlarını ona
qul olaraq verdim, buğda və təzə şərabla onu
tə'min etdim. Bəs sənə nə edim, oğlum?»
38 Esav atasına dedi: «Səndə yalnız bir xeyir-
dua varmı, ata? Mənə də xeyir-dua ver, ata».
Esav hönkürüb ağladı. 39 Atası İshaq ona belə
cavab verdi:

27:27-29 *– İbr. 11:20*
27:29 *– Yar. 12:3*
27:36 *– Yar. 25:29-34*
27:38 *– İbr. 12:17*
27:39-40 *– İbr. 11:20*

«Yaşadığın yer torpağın şirəsindən,
Yuxarıda göylərin şehindən uzaq olacaq.
40 Qılıncınla yaşayıb
Qardaşına qulluq edəcəksən.
Amma azad olmaq istəyəndə
Onun boyunduruğunu
Boynundan qırıb atacaqsan».
41 Atası Yaquba xeyir-dua verdiyinə görə
Esav qardaşına nifrət etdi. O öz-özünə dedi:
«Atamın matəm günləri yaxınlaşır. O zaman
qardaşım Yaqubu öldürərəm». 42 Böyük oğlu
Esavın dediyi sözlər Rivqanın qulağına çatdı.
Buna görə də xəbər göndərib kiçik oğlu
Yaqubu çağırdı və ona dedi: «Bax qardaşın
Esav səni öldürməklə qisas almaq istəyir.
43 Oğlum, indi sözümə qulaq as: qalxıb
Xarana, qardaşım Lavanın yanına qaç.
44 Qardaşının hirsi soyuyana qədər bir müddət
Lavanın yanında qal. 45 Sənə qarşı qəzəbi
sönəndə, ona elədiyini unudanda xəbər
göndərib səni oradan çağıraram. Nə üçün bir
gündə ikinizdən də məhrum olum?» 46 Sonra
Rivqa İshaqa dedi: «Xetli qızların əlindən
həyatımdan bezdim. Əgər Yaqub da beləcə bu
ölkənin qızlarından – Xetli qızlardan özünə
arvad alsa, daha mən niyə yaşayıram?»

İshaqın Yaqubu Lavanın yanına göndərməsi

28 1 İshaq Yaqubu çağırıb ona xeyir-
dua verdi və xəbərdarlıq edərək dedi:
«Kən'an qızlarından arvad alma. 2 Qalxıb
Paddan-Arama, ana baban Betuelin evinə get.
Oradan dayın Lavanın qızlarından özünə
arvad al. 3 Külli-İxtiyar Allah sənə xeyir-dua
versin, səni bəhərli edib nəslini çoxaltsın,
səndən çoxlu xalqlar törəsin; 4 İbrahimin
xeyir-duasını sənə və səninlə birgə nəslinə
versin ki, Allahın İbrahimə verdiyi torpağı –
qərib kimi yaşadığın torpağı irs olaraq alasan».
5 İshaq Yaqubu yola saldı. O, Paddan-Arama,
Yaqubla Esavın anası Rivqanın qardaşı
Aramlı Betuel oğlu Lavanın yanına getdi.

Esavın üçüncü arvadı

6 Esav gördü ki, İshaq Yaquba xeyir-dua
verdi və özünə arvad almaq üçün onu Paddan-
Arama göndərdi; həm də ona xeyir-dua verən
zaman «Kən'an qızlarından arvad alma»
deyib xəbərdarlıq etdi. 7 Yaqub da ata-anasına
qulaq asıb Paddan-Arama getdi. 8 Esav gördü
ki, Kən'an qızları atası İshaqın xoşuna gəlmir.
9 Esav İsmailin yanına getdi. O, İbrahim oğlu
İsmailin qızı Maxalatı arvadlarının üstünə
arvad aldı. Maxalat Nevayotun bacısı idi.

Yaqubun Bet-Eldə yuxu görməsi

10 Yaqub Beer-Şevadan çıxıb, Xarana tərəf
getdi. 11 Bir yerə çatıb orada gecələdi, çünki
günəş batmışdı. O torpaqdan bir daş götürüb
başının altına qoydu və orada yatdı. 12 O,
yuxuda gördü ki, yerin üzərində bir nərdivan
durmuş və onun başı göylərə çatmışdır.
Allahın mələkləri onunla çıxıb-düşürdülər.
13 Rəbb nərdivanın üstündə durub deyirdi:
«Mən baban İbrahimin və İshaqın Allahı
Rəbbəm. Üstündə yatdığın torpağı sənə və
nəslinə verəcəyəm. 14 Sənin nəslin yerin tozu
kimi çox olacaq, qərbə, şərqə, şimala və
cənuba yayılacaq. Yer üzünün bütün
qəbilələri sənin və nəslinin vasitəsilə xeyir-
dua alacaq. 15 Mən həmişə səninləyəm,
gedəcəyin hər yerdə səni qoruyacağam və bu
torpağa qaytaracağam. Dediyimi edənə qədər
səni tərk etməyəcəyəm». 16 Yaqub
yuxusundan oyanıb dedi: «Doğrudan da,
Allah buradadır. Mən isə bunu bilmirdim».
17 Sonra qorxub dedi: «Bu yer necə də
qorxuludur. Bu, Allahın evindən başqa bir şey
ola bilməz, bura göylərin qapısıdır».
18 Yaqub səhər tezdən qalxdı. O, başının
altına qoyduğu daşı götürüb sütun kimi qoydu
və üstünə zeytun yağı tökdü. 19 O yerin adını
Bet-El[29] qoydu, ancaq əvvəlcə şəhərin adı Luz
idi. 20 Yaqub əhd edib dedi: «Əgər Allah
mənimlə olsa, getdiyim bu yolda məni qorusa,
mənə yemək üçün çörək və geymək üçün
paltar versə, 21 sağ-salamat atamın evinə
dönsəm, o zaman Rəbb mənə Allah olacaq.
22 Sütun kimi qoyduğum bu daş da Allahın evi
olacaq. Ay Allah, mənə verəcəyin hər şeyin
onda birini Sənə verəcəyəm».

Yaqubun Paddan-Arama gəlişi

29 1 Yaqub yoluna davam edərək şərq
xalqlarının torpağına getdi. 2 O gördü
ki, çöllükdə bir quyu var və onun yanında üç
qoyun sürüsü yatıb, çünki quyudan o sürülərə
su verirdilər. Quyunun ağzında böyük bir daş
var idi. 3 Bütün sürülər oraya yığılırdı.

27:40 *– Yar. 36:8; 2Pad. 8:20*
28:4 *– Yar. 17:4-8*
28:12 *– Yəh. 1:51*
28:13 *– Yar. 13:14-15*
28:14 *– Yar. 12:3; 22:18; 26:4*
[29] **28:19** *Bet-El* – ibrani dilində *Allahın evi.*

Adamlar daşı quyunun ağzından yuvarlayıb
qoyunlara su verir və yenə daşı yerinə –
quyunun üstünə qoyurdular.
4 Yaqub onlardan soruşdu: «Ey qardaşlar,
haradansınız?» Onlar dedilər: «Biz
Xarandanıq». 5 Yaqub onlara dedi: «Naxorun
nəvəsi Lavanı tanıyırsınızmı?» Onlar dedilər:
«Tanıyırıq». 6 Yaqub onlardan soruşdu: «O,
sağ-salamatdırmı?» Onlar dedilər: «Bəli, sağ-
salamatdır. Odur, qızı Rəhilə də qoyunlarla
gəlir». 7 Yaqub dedi: «Hələ axşama çox vaxt
var, sürülərin yığılma vaxtı deyil. Qoyunlara
su verin, sonra aparıb otarın». 8 Onlar dedilər:
«Bütün sürülər yığılmayınca və daş quyunun
ağzından yuvarlanmayınca bunu edə bilmərik,
ancaq onda qoyunlara su verə bilərik».
9 Yaqub onlarla danışarkən Rəhilə atasının
qoyunları ilə gəldi, çünki o, çoban idi.
10 Yaqub dayısı Lavanın qızı Rəhiləni və
dayısı Lavanın qoyunlarını görəndə
yaxınlaşıb daşı quyunun ağzından yuvarladı
və dayısı Lavanın qoyunlarına su verdi.
11 Yaqub Rəhiləni öpdü və hönkürtü ilə ağladı.
12 Yaqub atasının qohumlarından və Rivqanın
oğlu olduğunu Rəhiləyə bildirdi. Rəhilə də
qaçıb atasına danışdı.
13 Lavan bacısı oğlu Yaqubun gəldiyini
eşidəndə onu qarşılamağa qaçdı. Onu
qucaqlayıb öpdü və evinə gətirdi. Yaqub hər
şeyi Lavana danışdı. 14 Lavan ona dedi: «Sən,
doğrudan da, mənim sümüyümdən, mənim
ətimdənsən». Yaqub onun yanında bir ay
qaldı.

Yaqubun Leanı və Rəhiləni arvad alması

15 Lavan Yaquba dedi: «Məgər qohum
olduğun üçün mənə havayı xidmət edəcəksən?
Mənə söylə, haqqın nə olsun?» 16 Lavanın iki
qızı var idi: böyüyünün adı Lea, kiçiyininki
Rəhilə idi. 17 Leanın gözləri zəif görürdü,
Rəhilə isə çox gözəl və qamətli idi. 18 Yaqub
Rəhiləyə vuruldu və dedi: «Kiçik qızın Rəhilə
üçün sənə yeddi il xidmət edərəm». 19 Lavan
dedi: «Onu sənə vermək başqa adama
verməkdən daha yaxşıdır. Yanımda qal».
20 Yaqub Rəhiləyə görə yeddi il xidmət etdi.
Onu sevdiyi üçün bu müddət gözünə bir neçə
gün kimi göründü.
21 Yaqub Lavana dedi: «Vaxtım çatdı; indi
arvadımı mənə ver ki, onun yanına girim».
22 Lavan o torpağın bütün adamlarını topladı
və bir ziyafət verdi. 23 Gecə qızı Leanı götürüb
Yaqubun yanına apardı. Yaqub onun yanına
girdi. 24 Lavan öz qaravaşı Zilpanı Leaya
qulluqçu olmaq üçün verdi. 25 Səhər mə'lum
oldu ki, bu, Leadır. Yaqub Lavana dedi: «Nə
üçün mənimlə belə rəftar etdin? Sənin
yanında Rəhilə üçün xidmət etmədimmi? Bəs
məni niyə aldatdın?» 26 Lavan dedi: «Bizim
yerdə kiçik qızı böyüyündən əvvəl ərə vermək
olmaz. 27 Bu həftəni bitir, onu da sənə verərik.
Onun üçün də yanımda daha yeddi il xidmət
etməlisən». 28 Yaqub belə də etdi: o həftəni
bitirdi. Lavan da qızı Rəhiləni ona arvad
olmaq üçün verdi. 29 Öz qaravaşı Bilhanı da
qızı Rəhiləyə qulluqçu olmaq üçün verdi.
30 Yaqub Rəhilənin də yanına girdi. Rəhiləni
Leadan da çox sevdi. O, Lavanın yanında
daha yeddi il xidmət etdi.

Yaqubun övladları

31 Rəbb Leanın sevilmədiyini görüb onun
bətnini açdı. Rəhilə isə sonsuz idi. 32 Lea
hamilə olub bir oğul doğdu və onun adını
Ruven[30] qoyaraq dedi: «Yəqin Rəbb mənim
fağırlığımı gördü. İndi ərim məni sevəcək».
33 O yenə hamilə olub bir oğul doğdu və dedi:
«Rəbb sevilmədiyimi eşidib mənə bunu da
verdi». Onun da adını Şimeon[31] qoydu. 34 Lea
yenə hamilə olub bir oğul doğdu və dedi:
«İndi bu dəfə ərim mənə bağlanacaq, çünki
ona üç oğul doğdum». Buna görə də adını
Levi[32] qoydu. 35 O yenə hamilə olub bir oğul
doğdu və dedi: «Bu dəfə Rəbbi mədh
edəcəyəm». Buna görə də onun adını
Yəhuda[33] qoydu. Sonra o, bir müddət
doğmadı.

30 1 Rəhilə Yaquba uşaq doğmadığını
görəndə bacısına həsəd apardı və ərinə
dedi: «Mənə uşaq ver, yoxsa ölərəm».
2 Yaqubun Rəhiləyə qəzəbi alovlandı və o
dedi: «Məgər mən sənin bətninə bəhər
verməyən Allaham?» 3 Rəhilə dedi:
«Qaravaşım Bilhanı götür və yanına gir. Qoy
o, dizlərimin üstünə bir uşaq doğsun və ondan
uşaqlarım olsun». 4 Rəhilə qaravaşı Bilhanı
ona arvad olmaq üçün verdi və Yaqub onun
yanına girdi. 5 Bilha hamilə olub Yaquba bir
oğul doğdu. 6 Rəhilə dedi: «Allah məni haqlı
çıxartdı və səsimi eşidib mənə bir oğul verdi».

---

[30] **29:32** *Ruven* – ibrani dilində *baxın, bir oğul.*
[31] **29:33** *Şimeon* – ibrani dilində *eşitmək.*
[32] **29:34** *Levi* – ibrani dilində *bağlanma.*
[33] **29:35** *Yəhuda* – ibrani dilində *mədh edilmiş.*

Buna görə də onun adını Dan[34] qoydu.
7 Rəhilənin qaravaşı Bilha yenə hamilə olub
Yaquba ikinci oğul doğdu. 8 Rəhilə dedi:
«Bacımla güclü mübarizəyə girişib ona üstün
gəldim». O, uşağın adını Naftali[35] qoydu.
9 Lea daha doğmadığına görə qaravaşı
Zilpanı götürüb Yaquba arvad olmaq üçün
verdi. 10 Leanın qaravaşı Zilpa Yaquba bir
oğul doğdu. 11 Lea «uğur qazandım» deyib
onun adını Qad[36] qoydu. 12 Leanın qaravaşı
Zilpa Yaquba ikinci oğul doğdu. 13 Lea dedi:
«Xoşbəxtəm, çünki qadınlar məni bəxtiyar
sayacaqlar». O, uşağın adını Aşer[37] qoydu.
14 Ruven buğda biçini vaxtı gedib tarlada
məhəbbət otları tapdı və onları anası Leaya
gətirdi. Rəhilə Leaya dedi: «Oğlunun
məhəbbət otlarından mənə də ver». 15 Lea ona
dedi: «Ərimi əlimdən aldığın bəs deyilmi?
İndi də oğlumun məhəbbət otlarını almaq
istəyirsən?» Rəhilə dedi: «Elə isə qoy ərim
oğlunun məhəbbət otlarının əvəzində bu gecə
səninlə yatsın». 16 Yaqub axşam çöldən
gələndə Lea onu qarşılamağa çıxıb dedi:
«Mənim yanıma gir, çünki səni oğlumun
məhəbbət otları ilə satın almışam». Yaqub o
gecə onunla yatdı. 17 Allah Leanı eşitdi və o
hamilə olub Yaquba beşinci oğlunu doğdu.
18 Lea dedi: «Allah haqqımı verdi, çünki
qulluqçumu ərimə verdim». O, uşağın adını
İssakar[38] qoydu. 19 Lea yenə hamilə olub
Yaquba altıncı oğlunu doğdu. 20 O dedi:
«Allah mənə yaxşı bir hədiyyə verdi, bu dəfə
ərim mənimlə qalacaq, çünki ona altı oğul
doğdum». O, uşağın adını Zevulun[39] qoydu.
21 Sonra bir qız doğub, adını Dina qoydu.
22 Allah Rəhiləni yada salıb onu da eşitdi və
bətnini açdı. 23 O hamilə olub bir oğul doğdu
və dedi: «Allah xəcalətimi götürdü». 24 O
«Rəbb mənə bir oğul da artırsın» deyib uşağın
adını Yusif[40] qoydu.

Yaqubun sürülərə sahib olması

25 Rəhilə Yusifi doğandan sonra Yaqub
Lavana dedi: «Məni göndər, öz torpağıma və
ölkəmə gedim. 26 Əvəzində sənə xidmət
etdiyim arvadlarımı və uşaqlarımı da ver,
gedim, çünki sənə necə xidmət etdiyimi yaxşı
bilirsən». 27 Lavan ona dedi: «Əgər indi sənin
gözündə lütf tapdımsa, yanımda qal, çünki
baxıcılıq edib sənə görə Rəbbin mənə xeyir-
dua verdiyini gördüm». 28 Sonra dedi:
«Haqqını mənə tə'yin et, verim». 29 Yaqub
ona dedi: «Sənə necə xidmət etdiyimi və
mənimlə olan sürülərini necə saxladığımı
bilirsən. 30 Çünki mən gəlməmişdən əvvəl
sənin malın az idi, sonra isə xeyli çoxaldı;
Rəbb mənim gəlişimlə sənə xeyir-dua verdi.
Bəs mən öz ailəm üçün nə vaxt çalışacağam?»
31 Lavan dedi: «Sənə nə verim?» Yaqub dedi:
«Mənə heç nə vermə. Əgər bunu etsən, yenə
sənin sürünü qoruyub ona baxaram: 32 qoy bu
gün sənin bütün sürülərinin içindən keçib
qoyunlar arasından hər xallı, zolaqlı qoyunu
və qara quzunu, keçilər arasından hər zolaqlı
və xallı keçini ayırım; haqqım da bu olsun.
33 Bundan sonra qarşında olan haqqım üçün
gəldikdə düzlüyüm mənim barəmdə şəhadət
edəcək. Qoy keçilərdən xallı və zolaqlı
olmayanı, quzulardan da qara olmayanı
oğurlanmış sayılsın». 34 Lavan dedi: «Yaxşı,
qoy dediyin kimi olsun». 35 Amma o həmin
gün alabəzək və xallı təkələri, bütün zolaqlı
və xallı keçiləri, ağ keçiləri və bütün qara
quzuları ayırıb oğullarının ixtiyarına verdi.
36 Sonra özü Yaqubdan üç günlük yol qədər
uzaqlaşdı. Yaqub isə Lavanın qalan sürüsünü
otarırdı.
37 Yaqub ağcaqovaq, badam və çinar
ağacından düzəldilmiş təzə çubuqlar götürdü
və çubuqların qabığını soyub ağ rəngli içi üzə
çıxana qədər zolaqlar açdı. 38 Sonra qabığını
soyduğu çubuqları sürülərin su içmək üçün
gəldikləri teknələrə, heyvanların qabağına
qoydu. Onlar gəlib su içəndə döllənirdi.
39 Beləcə heyvanlar çubuqların qabağında
döllənirdi və sürülərdə alabəzək, xallı və
zolaqlı heyvanlar doğulurdu. 40 Yaqub
quzuları ayırırdı və sürünün üzünü Lavanın
sürüsündə olan bütün alabəzək və qara
heyvanlara tərəf tuturdu. O öz sürüsünü ayrıca
qoydu və onları Lavanın sürüsünə qatmadı.
41 Hər dəfə sürünün qüvvətli heyvanları
döləndikləri zaman Yaqub teknələrə, sürünün
gözləri önünə çubuqlar qoyurdu ki, çubuqlar
arasında döllənsinlər. 42 Ancaq heyvanlar zəif
olanda onları qoymazdı. Beləcə zəif
heyvanlar Lavanın, qüvvətli heyvanlar isə
Yaqubun oldu. 43 Bu adam çox varlandı: onun

[34] **30:6** *Dan* – ibrani dilində *hökm etdi.*
[35] **30:8** *Naftali* – ibrani dilində *mənim mübarizəm.*
[36] **30:11** *Qad* – ibrani dilində *uğur.*
[37] **30:13** *Aşer* – ibrani dilində *xoşbəxt.*
[38] **30:18** *İssakar* – ibrani dilində *haqq verilsin.*
[39] **30:20** *Zevulun* – ibrani dilində *qalmaq yeri.*
[40] **30:24** *Yusif* – ibrani dilində *artırsın.*

çoxlu sürüsü, qaravaşı, qulu, dəvəsi və eşşəyi
oldu.

Yaqubun Lavandan qaçması

31 1 Yaqub Lavanın oğullarının bu
sözləri dediklərini eşitdi: «Yaqub
atamıza məxsus olan hər şeyə sahib oldu,
bütün bu var-dövləti atamıza məxsus olan
əmlakdan əldə etdi». 2 Yaqub Lavanın ona
münasibətini gördü, o da Yaqubla əvvəlki
kimi rəftar etmirdi. 3 Rəbb Yaquba dedi:
«Atalarının ölkəsinə, öz qohumlarının yanına
qayıt. Mən səninlə olacağam». 4 Yaqub xəbər
göndərib Rəhiləni və Leanı çöllərə – sürüsünü
otardığı yerə çağırdı. 5 Yaqub onlara dedi:
«Mən atanızın münasibətini görürəm ki,
mənimlə əvvəlki kimi rəftar etmir. Ancaq
atamın Allahı mənimlədir. 6 Siz bilirsiniz ki,
var gücümlə atanıza xidmət etmişəm. 7 Atanız
məni aldatdı və haqqımı on dəfə dəyişdirdi,
amma Allah onu mənə pislik etməyə qoymadı.
8 O, “xallı heyvanlar sənin haqqın olacaq”
deyəndə bütün sürüdə xallı heyvanlar doğuldu.
“Sənin haqqın alabəzək heyvanlar olacaq”
deyəndə isə bütün sürüdə alabəzək heyvanlar
doğuldu. 9 Beləcə Allah atanızın sürüsünü alıb
mənə verdi. 10 Sürünün döllədiyi vaxt
yuxuda başımı qaldırıb gördüm ki, sürüdəki
heyvanlarla cütləşən təkələr alabəzək, xallı və
ləkəlidir. 11 Yuxuda Allahın mələyi mənə dedi:
“Yaqub!” “Mən buradayam!” deyə cavab
verdim. 12 O dedi: “İndi başını qaldır, gör ki,
sürüdəki heyvanlarla cütləşən bütün təkələr
alabəzək, xallı və ləkəlidir, çünki Lavanın
sənə etdiyi hər şeyi gördüm. 13 Mən Bet-Eldə
sənə görünən Allaham. Orada bir sütun qoyub
məsh etdin və Mənim önümdə əhd etdin. İndi
qalxıb bu torpaqdan get və doğulduğun
torpağa qayıt”».

14 Rəhilə və Lea ona cavab verdilər: «Məgər
atamızın mülkündə bir payımız ya mirasımız
var? 15 Məgər o bizi özgə hesab etmir? Axı o
bizi satıb bizim üçün ödənmiş pulu da
xərclədi. 16 Buna görə də Allahın atamızdan
aldığı bütün o var-dövlət bizim və
uşaqlarımızındır. İndi sən də Allahın
söylədiyi şeylərin hamısına əməl et».

17 Onda Yaqub qalxıb uşaqlarını və
arvadlarını dəvələrə mindirdi. 18 Bütün
sürüsünü, qazandığı bütün var-dövlətini,
Paddan-Aramda əldə etdiyi öz sürüsünü sürdü
ki, Kən’an torpağına, atası İshaqın yanına
getsin. 19 Lavan qoyunlarını qırxmağa
gedəndə Rəhilə atasına məxsus olan ev
bütlərini oğurladı. 20 Yaqub qaçdığını
bildirməməklə Aramlı Lavanı aldatdı.
21 Beləcə özünə məxsus olan hər şeyi götürüb
qaçdı. O, Fərat çayını keçib Gilead dağlıq
bölgəsinə yönəldi.

Lavanın Yaqubu tə’qib etməsi

22 Yaqubun qaçdığı Lavana üçüncü gün
bildirildi. 23 O, qohumlarını özü ilə götürüb
yeddi gün onu tə’qib etdi və Gilead dağlıq
bölgəsində Yaquba çatdı. 24 Allah gecə
yuxusunda Lavana görünüb dedi: «Özünü
gözlə, Yaquba nə yaxşı, nə də pis söz de».

25 Lavan Yaquba çatdı. Yaqub dağda çadır
qurmuşdu. Lavan qohumları ilə birgə Gilead
dağında çadır qurdu. 26 Lavan Yaquba dedi:
«Niyə belə etdin? Məndən gizlicə qaçdın və
qızlarımı müharibə əsirləri kimi apardın. 27 Nə
üçün gizlicə qaçıb məni aldatdın? Mənə bunu
bildirmədin ki, səni sevinclə, mahnı oxumaqla,
dəf və lira çalmaqla yola salım. 28 Məni
nəvələrimlə qızlarımı öpməyə qoymadın;
ağılsızcasına rəftar etmisən. 29 Sizə pislik edə
bilərdim, ancaq atanızın Allahı dünən gecə
mənə belə söylədi: “Özünü gözlə, Yaquba nə
yaxşı, nə də pis söz de”. 30 İndi atanın evi
üçün bərk darıxdığına görə çıxıb gedirsən.
Bəs büt allahlarımı niyə oğurlayıb aparırsan?»
31 Yaqub Lavana cavab verdi: «Qorxub
düşündüm ki, qızlarını zorla məndən alarsan.
32 Büt allahlarını isə kimin yanında tapsan, o,
sağ qalmayacaq. Qohumlarımızın önündə
yoxlayıb məndə nəyini tapsan, özünə götür».
Ancaq Yaqub Rəhilənin onları oğurladığını
bilmirdi.

33 Lavan Yaqubun, Leanın və iki qaravaşın
çadırına girdi, ancaq büt allahları tapmadı. O,
Leanın çadırından çıxıb Rəhilənin çadırına
girdi. 34 Rəhilə ev bütlərini götürərək dəvənin
yəhərinə qoyub onların üstündə oturmuşdu.
Lavan bütün çadırı yoxladı, ancaq onları
tapmadı. 35 Rəhilə atasına dedi: «Hüzurunda
qalxa bilmədiyim üçün ağam qəzəblənməsin,
çünki qadın adətinə mübtəlayam». Lavan
axtardı, ancaq ev bütlərini tapmadı.

36 Yaqub qəzəblənib Lavanla mübahisə etdi.
O, Lavana söylədi: «Günahım və təqsirim
nədir ki, məni belə tə’qib edirsən? 37 Bütün
şeylərimi yoxladın, bütün ev şeylərindən nə

31:13 *– Yar. 28:18-22*

tapdın? Tapdığın şeyi mənim qohumlarımın
və öz qohumlarının qabağına qoy ki, ikimizin
arasında şəhadət olsun. [38] Ötən iyirmi il sənin
yanında işlədim, qoyunların və keçilərin
balalarını salmadılar, sürülərindəki qoçlarını
yemədim. [39] Vəhşi heyvanların parçaladığı
heyvanı sənin yanına gətirməzdim, zərərini
özüm çəkərdim. İstər gündüz, istərsə də gecə
oğurlanan hər heyvanı məndən tələb edərdin.
[40] Gündüzün istisi, gecənin soyuğu məni əldən
salardı, yuxum gözümdən tökülərdi. [41] İyirmi
il sənin evində qaldım: iki qızın üçün on dörd
il və sürün üçün altı il sənə xidmət etdim. Sən
isə on dəfə haqqımı dəyişdirdin. [42] Atamın və
İbrahimin Allahı, İshaqın sitayiş etdiyi Allah
mənimlə olmasaydı, indi yəqin məni əliboş
yola salardın. Allah əzabımı və əlimin
zəhmətini gördü, dünən gecə sənə xəbərdarlıq
etdi». [43] Lavan Yaquba belə cavab verdi:
«Qızlar mənim qızlarım, uşaqlar mənim
uşaqlarım, sürülər mənim sürülərim və sənin
gördüyün hər şey mənimdir. Bu gün qızlarıma
yaxud onların doğduqları uşaqlara nə edə
bilərəm? [44] İndi gəl bir-birimizə əhd edək ki,
səninlə mənim aramda şahid olsun». [45] Yaqub
bir daş götürüb sütun kimi qoydu. [46] O öz
qohumlarına dedi: «Daş yığın». Onlar daşları
götürüb bir qalaq düzəltdilər və o qalağın
yanında yeyib-içdilər. [47] Lavan onun adını
Yeqar-Sahaduta[41] qoydu, Yaqub isə onun
adını Qaled[42] qoydu. [48] Lavan dedi: «Bu qalaq
bu gün mənimlə sənin aranda şahiddir». Buna
görə də onun adı Qaleddir. [49] Ona həm də
Mispa[43] deyildi, çünki Lavan demişdi: «Bir-
birimizdən ayrılan zaman qoy Rəbb səninlə
mənim aramda gözətçi olsun. [50] Söz ver ki,
qızlarımı incitməyəcəksən və onların üstünə
arvad almayacaqsan. Bil ki, bizim aramızda
bir nəfər şahid olmasa da, Allah aramızda
şahiddir». [51] Lavan yenə Yaquba dedi: «Bax
bu da öz aramızda düzəltdiyim qalaq və sütun!
[52] Bu qalaq və sütun şahid olsunlar ki, nə mən
sənin tərəfinə – qalağın o tayına gedəcəyəm,
nə də sən pislik etmək üçün mənim tərəfimə –
qalağın və sütunun bu tayına gələcəksən.
[53] Qoy İbrahimin, Naxorun və onların
atalarının Allahı aramızda hökm etsin!»
Yaqub atası İshaqın sitayiş etdiyi Allaha and
içdi. [54] Sonra Yaqub o dağda qurban kəsdi və
qohumlarını çörək yeməyə çağırdı. Onlar
çörək yedilər və dağda gecələdilər. [55] Lavan
səhər tezdən qalxıb nəvələrini və qızlarını
öpdü, onlara xeyir-dua verdi. Sonra öz yerinə
qayıtdı.

Yaqubun Esavla görüşə hazırlaşması

32 [1] Yaqub yoluna davam etdi. Allahın
mələkləri ona rast gəldi. [2] Yaqub
onları görəndə dedi: «Bu, Allahın
ordugahıdır». O yerin adını Maxanayim[44]
qoydu.
[3] Yaqub özündən qabaq Edom çölünə, Seir
torpağına, qardaşı Esavın yanına qasidlər
göndərdi. [4] Onlara bu əmri verdi: «Ağam
Esava söyləyin ki, qulun Yaqub belə deyir:
"Mən Lavanın yanında qalıb indiyə qədər
yaşadım". [5] Mal-qaram, eşşəklərim, qoyun-
keçim, qullarım və qaravaşlarım oldu. Mən
ağama xəbər vermək üçün yanına qasidlər
göndərdim ki, sənin gözündə lütf tapım».
[6] Qasidlər Yaqubun yanına qayıdıb dedilər:
«Qardaşın Esavın yanına getdik. Özü də səni
qarşılamaq üçün gəlir və yanında dörd yüz
nəfər var». [7] Yaqub çox qorxub həyəcanlandı.
Yanında olan adamları, qoyun-keçini, mal-
qaranı və dəvələri iki dəstəyə ayırıb dedi:
[8] «Əgər Esav bir dəstəyə hücum edib onları
qırsa, arxada qalan dəstə qaça bilsin».
[9] Sonra Yaqub dedi: «Ey babam İbrahimin
Allahı, atam İshaqın Allahı Rəbb, Sən mənə
demişdin: "Öz ölkənə və qohumlarının yanına
qayıt. Mən sənə yaxşılıq edəcəyəm".
[10] Quluna göstərdiyin bütün xeyirxahlığa və
sədaqətə layiq deyiləm; bu İordan çayını
təkcə dəyənəyimlə keçdim, indi isə iki dəstə
köçüm var. [11] Yalvarıram, məni qardaşım
Esavın əlindən qurtar. Çünki onun gəlib məni,
uşaqlarımla analarını öldürməsindən
qorxuram. [12] Sən dedin: "Hökmən sənə
yaxşılıq edəcəyəm, nəslini saysız-hesabsız
dəniz qumu qədər çoxaldacağam"».
[13] Yaqub o gecəni orada keçirtdi. Özündə
olan hər şeydən qardaşı Esava hədiyyə olaraq
[14] iki yüz keçi, iyirmi təkə, iki yüz qoyun,
iyirmi qoç, [15] balaları ilə birgə otuz sağmal
dəvə, qırx inək, on buğa, iyirmi dişi və on
erkək eşşək götürdü. [16] Sürüləri ayrı-ayrı
qullarına tapşırdı və onlara dedi: «Mənim

---

[41] **31:47** *Yeqar-Sahaduta* – arami dilində *şəhadət daş qalağı.*
[42] **31:47** *Qaled* – ibrani dilində *şəhadət daş qalağı.*
[43] **31:49** *Mispa* – ibrani dilində *gözətçi qülləsi.*

[44] **32:2** *Maxanayim* – ibrani dilində *iki ordugah.*
32:12 *– Yar. 22:17*

qabağımda gedin və bir sürü ilə o biri sürü
arasında məsafə saxlayın». 17 Yaqub birinci
qula əmr edib dedi: «Qardaşım Esav sənə rast
gəlib "Kimin adamısan, hara gedirsən,
qabağındakı bu heyvanlar kimindir?" deyə
soruşanda 18 ona söylə: "Bunlar qulun
Yaqubundur, bu da ağam Esava göndərilmiş
hədiyyələrdir. Özü də bizim dalımızca gəlir"».
19 Sonra o, ikinci, üçüncü quluna və sürülərin
dalınca gedən hər kəsə əmr edib dedi:
20 «Esava rast gələndə ona eyni sözləri
söyləyin: "Qulun Yaqub da dalımızca gəlir"».
Çünki o öz-özünə deyirdi: «Əvvəlcə
qabağımda göndərdiyim hədiyyələrlə onu
rəhmə gətirərəm, sonra onunla görüşərəm.
Bəlkə onda məni qəbul edər». 21 Hədiyyələr
Yaqubun qabağında getdi, o isə gecəni
düşərgədə yatdı.

Yaqubun Allahla rastlaşması

22 Yaqub gecə qalxıb iki arvadını, iki
cariyəsini və on bir uşağını götürərək Yabboq
çayının keçidindən keçdi. 23 Onları götürüb
çayı keçirtdi və özünə məxsus şeyləri də
keçirtdi. 24 Sonra Yaqub tək qaldı. Dan yeri
sökülənə qədər bir Şəxs onunla güləşdi.
25 Yaquba üstün gələ bilmədiyini görüb onun
budunun oynağına zərbə vurdu. O Şəxslə
güləşərkən Yaqubun budunda oynağı
zədələndi. 26 O Şəxs dedi: «Burax, gedim,
çünki səhər açılır». Yaqub dedi: «Mənə xeyir-
dua verməsən, səni buraxmaram». 27 O Şəxs
soruşdu: «Adın nədir?» O dedi: «Yaqub». 28 O
Şəxs dedi: «Artıq sənə Yaqub deyil, İsrail[45]
deyiləcək, çünki sən Allahla və insanlarla
güləşib üstün gəlmisən». 29 Yaqub soruşdu:
«Xahiş edirəm, adını söylə». O dedi: «Adımı
niyə soruşursan?» O Şəxs orada Yaquba
xeyir-dua verdi. 30 Yaqub o yerin adını
Peniel[46] qoydu, çünki demişdi: «Allahı üz-üzə
gördüm və salamat qaldım». 31 Yaqub
Penieldən keçəndə günəş doğdu. O, bir
budundan axsayırdı. 32 Ona görə bu günə
qədər də İsraillilər bud oynağının üzərindəki
vətərləri yeməzlər. Çünki güləşən Şəxs
Yaqubun bud oynağının vətərinə toxunmuşdu.

Yaqubun Esavla görüşü

33 1 Yaqub başını qaldırıb gördü ki,
Esav dörd yüz nəfər adamla birlikdə
gəlir. O, Leanın, Rəhilənin və iki cariyəsinin
uşaqlarını ayırdı: 2 cariyələrlə onların
uşaqlarını qabağa, Lea ilə onun uşaqlarını
ortaya, Rəhilə ilə Yusifi isə arxaya qoydu.
3 Özü isə onların qabağına keçdi və qardaşına
yaxınlaşanda yeddi dəfə yerə əyildi. 4 Esav
Yaqubu qarşılamaq üçün qaçıb onu qucaqladı
və boynuna sarılıb öpdü. Onlar ağlaşdılar.
5 Esav başını qaldırıb qadınları və uşaqları
görəndə dedi: «Bunlar sənin nəyindir?»
Yaqub dedi: «Allahın sənin quluna lütf etdiyi
uşaqlardır». 6 Əvvəl cariyələrlə uşaqları
yaxınlaşıb tə'zim etdilər, 7 sonra Lea ilə
uşaqları yaxınlaşıb tə'zim etdilər, axırda isə
Yusiflə Rəhilə yaxınlaşıb tə'zim etdilər.
8 Esav soruşdu: «Rast gəldiyim o biri dəstəni
nə üçün göndərmişdin?» Yaqub dedi:
«Ağamın gözündə lütf tapmaq üçün». 9 Esav
dedi: «Mənim sürüm çoxdur, qardaşım, səndə
olan sənin olsun». 10 Yaqub dedi: «Yox, xahiş
edirəm, indi gözündə lütf tapdımsa, məndən
bu hədiyyələri götür. Çünki sənin üzünü
görəndə Allahın üzünü görmüş sandım, mənə
qarşı çox xeyirxah oldun. 11 Xahiş edirəm,
sənə gətirilən hədiyyələri götür. Çünki Allah
mənə lütf etdi və indi mənim hər şeyim var».
Yaqub tə'kid etdikdən sonra Esav hədiyyələri
götürdü.

12 Esav dedi: «Köç edib gedək. Mən sizin
qabağınızda gedəcəyəm». 13 Yaqub ona dedi:
«Ağam bilir ki, uşaqlar zəifdir, yanımda olan
qoyun-keçi və mal-qara da sağmaldır.
Sürüləri bir gün bərk sürsələr, hamısı tələf
olar. 14 Xahiş edirəm, ağam qulundan qabaqda
getsin, mən isə ağamın yanına, Seirə çatana
qədər qabağımda olan sürülərin və uşaqların
yerişinə görə yavaş sürəcəyəm». 15 Esav dedi:
«Mənimlə olan adamların bə'zisini səninlə
qalmaq üçün qoyum». Yaqub dedi: «Bu nəyə
lazımdır? Mən ancaq ağamın gözündə lütf
tapmaq istəyirəm». 16 Esav o gün yola düşüb
Seirə qayıtdı. 17 Yaqub Sukkota köçüb özünə
ev tikdi və sürüsünə ağıllar düzəltdi. Ona görə
də bu yerin adını Sukkot[47] qoydular.

18 Yaqub Paddan-Aramdan qayıtdıqdan
sonra sağ-salamat Kən'an torpağında olan

32:28 *– Yar. 35:10*
32:28 *– Huş. 12:4*
[45] **32:28** *İsrail* – ibrani dilində *Allahla güləşən.*
[46] **32:30** *Peniel* – ibrani dilində *Allahın üzü.*
[47] **33:17** *Sukkot* – ibrani dilində *ağıllar* yaxud *çardaqlar.*

Şekem şəhərinə gəldi və şəhərin qarşısında məskən saldı. 19 O, çadırlarını qurduğu tarla sahəsini Şekemin atası Xamorun oğullarından yüz parça gümüşlə satın aldı. 20 Yaqub orada bir qurbangah qurub, adını El-Elohe-İsrail[48] qoydu.

Dinanın rüsvayçılığı

34 1 Leanın Yaquba doğduğu qızı Dina o ölkənin qızlarını görməyə çıxdı. 2 O ölkənin ağası Xivli Xamorun oğlu Şekem onu gördü. Qızı aparıb onunla yatdı və onu zorladı. 3 Onun ürəyi Yaqubun qızı Dinaya bağlandı. Şekem qızı sevdi və onunla xoş rəftar etdi. 4 Şekem atası Xamora dedi: «Bu qızı mənə arvad al».

5 Yaqub qızı Dinanın zorlandığını eşitdi, ancaq oğulları çöldə sürülərinin yanında olduqları üçün onlar gələnə qədər susdu. 6 Şekemin atası Xamor Yaqubla danışmaq üçün onun yanına getdi. 7 Yaqubun oğulları bunu eşidib çöllükdən gəldilər. Onlar mə’yus oldular və bərk qəzəbləndilər. Çünki Şekem Yaqubun qızı ilə yatmaqla İsraili rüsvay etmişdi, belə iş etmək olmazdı.

8 Xamor onlara belə dedi: «Oğlum Şekemin ürəyi qızınıza bağlanıb. Xahiş edirəm, qızı ona arvad olmaq üçün verəsiniz. 9 Bizimlə qohum olun: öz qızlarınızı bizə arvad verin, bizim qızlarımızı özünüzə alın. 10 Bizimlə qalın, ölkə də sizin ixtiyarınızdadır: burada yaşayın, ticarət edin və mülk sahibi olun». 11 Şekem qızın atasına və qardaşlarına dedi: «Sizin gözünüzdə lütf tapmaq üçün məndən nə istəsəniz, verərəm. 12 Məndən çoxlu başlıq və hədiyyələr istəyin, söylədiyiniz hər şeyi verərəm. Ancaq qızı arvad olmaq üçün mənə verin». 13 Yaqubun oğulları Şekemə və onun atası Xamora hiylə ilə cavab verdilər, çünki Şekem bacıları Dinanı zorlamışdı. 14 Onlara dedilər: «Biz bunu edə bilmərik, bacımızı sünnətsiz bir adama ərə verə bilmərik. Bu bizim üçün rüsvayçılıq olar. 15 Ancaq bir şərtlə sizinlə razı oluruq: bütün kişiləriniz sünnət edilib bizim kimi olsalar, 16 öz qızlarımızı sizə ərə verərik, sizin qızlarınızı özümüzə alarıq və sizinlə yaşayıb bir xalq olarıq. 17 Əgər bizə qulaq asmasanız və sünnət olunmasanız, qızımızı götürüb gedəcəyik».

18 Onların sözləri Xamorun və oğlu Şekemin xoşuna gəldi. 19 Cavan oğlan bu işi dərhal etdi, çünki Yaqubun qızı çox xoşuna gəlmişdi. Şekem atasının evində ən hörmətli adam idi. 20 Xamor və oğlu Şekem öz şəhərlərinin darvazasına gəldilər və şəhərin adamlarına belə dedilər: 21 «Bu adamlar bizimlə səmimidir. Qoy bu ölkədə yaşasınlar və ticarət etsinlər. Bu ölkə onlar üçün kifayət qədər genişdir. Onların qızlarını özümüzə arvad alarıq, öz qızlarımızı da onlara ərə verərik. 22 Bu adamlar yalnız bir şərtlə bizimlə yaşamağa və bir xalq olmağa razı olurlar ki, bizim də bütün kişilərimiz onlar kimi sünnət olunsun. 23 Onların sürüləri, mülkləri və heyvanları bizim olmayacaqmı? Gəlin onlarla razılaşaq və onlar bizimlə yaşasın». 24 Şəhərin bütün sakinləri Xamora və oğlu Şekemə qulaq asdılar: şəhər əhalisindən olan bütün kişilər sünnət olundu.

25 Üçüncü gün onlar hələ də ağrı çəkən zaman Dinanın qardaşları – Yaqubun iki oğlu Şimeon və Levi qılınclarını götürüb maneəsiz şəhərə girdilər və bütün kişiləri qılıncdan keçirtdilər. 26 Xamoru və oğlu Şekemi də öldürdülər. Dinanı Şekemin evindən götürüb getdilər. 27 Yaqubun oğulları ölənlərin yanına gəldilər və şəhəri qarət etdilər, çünki bacılarını zorlamışdılar. 28 Onların qoyun-keçilərini, mal-qaralarını, eşşəklərini, şəhərdə və çöldə olan hər şeyi götürdülər. 29 Bütün mallarını, uşaqlarını və qadınlarını əsir apardılar, onların evlərində olan hər şeyi qarət etdilər. 30 Yaqub Şimeona və Leviyə dedi: «Ölkədə yaşayan Kən’anlılarda və Perizlilərdə mənə qarşı nifrət oyadıb məni bəlaya saldınız. Biz sayca azıq, əgər birləşib bizi qırsalar, özüm də ailəmlə birgə həlak olacağam». 31 Amma onlar dedilər: «Bəs bizim bacımızla bir fahişə kimi rəftar etmək olarmı?»

Yaqubun Bet-Elə qayıtması

35 1 Allah Yaquba dedi: «Qalxıb Bet-Elə get və orada qal. Qardaşın Esavın əlindən qaçanda sənə görünən Allaha orada bir qurbangah düzəlt». 2 Yaqub ailəsinə və onunla olanların hamısına dedi: «Yanınızda olan özgə büt allahlarını atın və özünüzü pak edib, paltarlarınızı dəyişin. 3 Qalxıb Bet-Elə gedək. Dərdli günümdə mənə cavab verən və

33:19 *– Yeşua 24:32; Yəh. 4:5; Həv. 7:16*

[48] **33:20** *El-Elohe-İsrail* – ibrani dilində *Allah, İsrailin Allahı.*

35:1 *– Yar. 28:11-17*

getdiyim yolda mənimlə olan Allaha orada bir
qurbangah düzəldəcəyəm». 4 Onlar yanlarında
olan bütün özgə büt allahlarını və
qulaqlarındakı sırğaları Yaquba verdilər.
Yaqub bunları Şekem yaxınlığında olan
palıdın altında basdırdı. 5 Onlar yola düşdülər.
Allah ətraf şəhərlərin sakinlərini dəhşətə
salmışdı və buna görə də onlar Yaqubun
oğullarını tə'qib etmədilər.

6 Yaqub yanındakı bütün adamlarla birgə
Kən'an torpağında olan Luza, yə'ni Bet-Elə
gəldi. 7 Burada bir qurbangah düzəldib, o
yerin adını El-Bet-El[49] qoydu, çünki
qardaşının əlindən qaçanda Allah Özünü
orada Yaquba zahir etmişdi.

8 Rivqanın dayəsi Devora öldü. Onu Bet-
Elin aşağısında olan palıdın altında basdırdılar.
Oranın adını Allon-Bakut[50] qoydular.

9 Yaqub Paddan-Aramdan qayıdanda Allah
yenə Yaquba göründü və ona xeyir-dua verdi.
10 Allah ona dedi: «Sənin adın Yaqubdur.
Artıq adın Yaqub çağırılmayacaq, bundan
sonra adın İsrail olacaq». Allah onun adını
İsrail qoydu 11 və ona dedi: «Külli-İxtiyar
Allah Mənəm. Qoy nəslin artıb çoxalsın.
Səndən bir millət və millətlər yığını törəyəcək,
sənin nəslindən çoxlu padşahlar çıxacaq.
12 İbrahimə və İshaqa verdiyim torpağı sənə
verəcəyəm. Səndən sonra da onu sənin nəslinə
verəcəyəm». 13 Allah Yaqubla danışdığı yerdə
onun yanından yuxarı çəkildi. 14 Yaqub
Allahın onunla danışdığı yerdə bir sütun
qoydu, üstünə maye təqdimi səpdi və sonra
üzərinə zeytun yağı tökdü. 15 Yaqub Allahın
onunla danışdığı yerin adını Bet-El qoydu.

Rəhilənin və İshaqın ölümü

16 Onlar Bet-Eldən yola düşdülər. Efrata
çatana yaxın Rəhilə doğdu. Onun doğuşu ağır
oldu. 17 Doğuş zamanı ağrı çəkəndə mamaça
ona dedi: «Qorxma, yenə də bir oğlun oldu».
18 O, ölüm ayağında can verərkən oğlunun
adını Ben-Oni[51] qoydu, ancaq atası onun adını
Binyamin[52] qoydu. 19 Rəhilə öldü və Efrata,
yə'ni Bet-Lexemə gedən yolda basdırıldı.

20 Yaqub onun qəbri üstünə bir daş qoydu. O
bu günə qədər Rəhilənin başdaşıdır.

21 İsrail yola düşdü və Eder qülləsinin o biri
tərəfində çadır qurdu. 22 İsrail bu ölkədə
yaşayanda Ruven gedib atasının cariyəsi
Bilha ilə yatdı. İsrail bunu eşitdi.

23 Yaqubun on iki oğlu var idi. Leanın
oğulları: Yaqubun ilk oğlu Ruven, Şimeon,
Levi, Yəhuda, İssakar və Zevulun.
24 Rəhilənin oğulları: Yusif və Binyamin.
25 Rəhilənin qulluqçusu Bilhanın oğulları:
Dan və Naftali. 26 Leanın qulluqçusu Zilpanın
oğulları: Qad və Aşer. Yaqubun Paddan-
Aramda doğulan oğulları bunlardır.

27 Yaqub Qiryat-Arbada, yə'ni Xevronda
olan Mamreyə, atası İshaqın yanına gəldi.
İbrahim və İshaq Mamredə qərib idilər.
28 İshaq yüz səksən il ömür sürdü. 29 O qocalıb
yaşa dolaraq canını tapşırdı və ölüb
əcdadlarına qoşuldu. Oğulları Esav və Yaqub
onu basdırdılar.

Esavın nəsli

(1Saln. 1:34-37)

36 1 Esavın, yə'ni Edomun tarixçəsi
belədir. 2 Esav Kən'an qızlarından
Xetli Elonun qızı Adanı, Xivli Siveonun qızı
Ananın qızı Oholivamanı, 3 həmçinin İsmailin
qızı, Nevayotun bacısı Basmatı arvad aldı.
4 Ada Esava Elifazı doğdu, Basmat isə Reueli
doğdu. 5 Oholivama Yeuşu, Yalamı və Qorahı
doğdu; Esavın Kən'an torpağında doğulan
oğulları bunlardır.

6 Esav arvadlarını, oğullarını, qızlarını,
evindəki adamların hamısını, sürülərini, bütün
heyvanlarını və Kən'an torpağında qazandığı
bütün var-dövləti götürüb qardaşı Yaqubun
yanından başqa bir torpağa getdi. 7 Çünki
əmlakları çox olduğuna görə bir yerdə yaşaya
bilmədilər; sürüləri çox olduğu üçün
qaldıqları torpağa sığmırdılar. 8 Esav, yə'ni
Edom Seir dağında məskən saldı.

9 Edomluların əcdadı Esavın Seir dağındakı
tarixçəsi belədir. 10 Esavın oğullarının adları
belədir: Esavın arvadı Adanın oğlu Elifaz,
Esavın arvadı Basmatın oğlu Reuel. 11 Elifazın
oğulları: Teman, Omar, Sefo, Qatam və
Qenaz. 12 Timna Esavın oğlu Elifazın cariyəsi
idi. O, Elifaza Amaleqi doğdu. Esavın arvadı

---

[49] **35:7** *El-Bet-El* – ibrani dilində *Bet-Elin Allahı.*
[50] **35:8** *Allon-Bakut* – ibrani dilində *ağlaşma palıdı.*
35:10 *– Yar. 32:28*
35:11-12 *– Yar. 17:4-8*
35:14-15 *– Yar. 28:18-19*
[51] **35:18** *Ben-Oni* – ibrani dilində *kədərimin oğlu.*
[52] **35:18** *Binyamin* – ibrani dilində *sağ əlimin oğlu.*

35:27 *– Yar. 13:18*
36:2 *– Yar. 26:34*
36:3 *– Yar. 28:9*

Adanın nəvələri bunlardır. 13 Reuelin oğulları
bunlardır: Naxat, Zerah, Şamma və Mizza;
bunlar Esavın arvadı Basmatın nəvələridir.
14 Esavın arvadı Siveon qızı Ana qızı
Oholivamanın oğulları bunlardır: o, Esava
Yeuşu, Yalamı və Qorahı doğdu.

15 Esav oğullarının başçıları bunlardır:
Esavın ilk oğlu Elifazın oğulları: başçı Teman,
başçı Omar, başçı Sefo, başçı Qenaz, 16 başçı
Qorah, başçı Qatam, başçı Amaleq. Edom
torpağında Elifazdan olan başçılar bunlardır;
onlar Adanın nəvələridir. 17 Esavın oğlu
Reuelin oğulları bunlardır: başçı Naxat, başçı
Zerah, başçı Şamma, başçı Mizza. Edom
torpağında Reueldən olan başçılar bunlardır;
onlar Esavın arvadı Basmatın nəvələridir.
18 Esavın arvadı Oholivamanın oğulları
bunlardır: başçı Yeuş, başçı Yalam, başçı
Qorah; onlar Esavın arvadı Ana qızı
Oholivamanın nəslindən olan başçılardır.
19 Bunlar Esavın, yə'ni Edomun oğullarıdır,
bunlar da onların başçılarıdır.

Seirin nəsli

(1Saln. 1:38-41)

20 Ölkədə yaşayan Xorlu Seirin oğulları
bunlardır: Lotan, Şoval, Siveon, Ana, 21 Dişon,
Eser və Dişan. Edom torpağında başçılıq edən
Xorlu Seirin oğulları bunlardır.

22 Lotanın oğulları Xori və Hemam, Lotanın
bacısı Timna. 23 Şovalın oğulları bunlardır:
Alvan, Manaxat, Eval, Şefo və Onam.
24 Siveonun oğulları bunlardır: Ayya və Ana;
atası Siveonun eşşəklərini otararkən çöldə isti
bulaqlar tapan Ana budur. 25 Ananın övladları
bunlardır: Dişon və Ananın qızı Oholivama.
26 Dişonun oğulları bunlardır: Xemdan, Eşban,
İtran və Keran. 27 Eserin oğulları bunlardır:
Bilhan, Zaavan və Aqan. 28 Dişanın oğulları
bunlardır: Us və Aran.

29 Xorlulardan olan başçılar bunlardır: başçı
Lotan, başçı Şoval, başçı Siveon, başçı Ana,
30 başçı Dişon, başçı Eser, başçı Dişan; Seir
torpağında qəbilələrinə görə Xorlu başçılar
bunlardır.

Edomun padşahları və başçıları

(1Saln. 1:43-54)

31 İsraillilərə bir kəs padşahlıq etməzdən
əvvəl Edom ölkəsində padşahlıq edən adamlar
bunlardır: 32 Edomda Beorun oğlu Bela
padşah oldu. Onun şəhəri Dinhava idi. 33 Bela
öldü və onun yerinə Bosradan olan Zerah oğlu
Yovav padşah oldu. 34 Yovav öldü və onun
yerinə Temanlıların torpağından olan Xuşam
padşah oldu. 35 Xuşam öldü və onun yerinə
Moav çölündə Midyanlıları qıran Bedad oğlu
Hadad padşah oldu. Onun şəhəri Avit idi.
36 Hadad öldü və onun yerinə Masreqadan
olan Samla padşah oldu. 37 Samla öldü və
onun yerinə Rexovot-Hannahardan olan Şaul
padşah oldu. 38 Şaul öldü və onun yerinə
Akbor oğlu Baal-Xanan padşah oldu. 39 Akbor
oğlu Baal-Xanan öldü və onun yerinə Hadar
padşah oldu. Onun şəhəri Pau idi. Onun
arvadının adı Me-Zahav qızı Matred qızı
Mehetavel idi.

40 Esavın nəslindən olan başçıların
qəbilələrinə və yerlərinə görə adları belədir:
başçı Timna, başçı Alva, başçı Yetet, 41 başçı
Oholivama, başçı Ela, başçı Pinon, 42 başçı
Qenaz, başçı Teman, başçı Mivsar, 43 başçı
Maqdiel, başçı İram; sahib olduqları ölkədə
yaşadıqları yerlərə görə Edom başçıları
bunlardır. Esav da Edomluların əcdadıdır.

Yusifin yuxuları

37 1 Yaqub atasının qərib olduğu
Kən'an torpağında yaşadı. 2 Yaqubun
tarixçəsi belədir.

Yusif on yeddi yaşında bir gənc idi. O öz
qardaşları – atalarının arvadları Bilhanın və
Zilpanın oğulları ilə birlikdə sürü otarırdı.
Yusif onların pis işləri barədə xəbərləri
atasına çatdırırdı. 3 İsrail Yusifi bütün
oğullarından çox sevirdi, çünki Yusif onun
qocalıq çağının oğlu idi. O, Yusifə əlvan
paltar tikdirdi. 4 Qardaşları gördülər ki, ataları
onlardan çox Yusifi sevir. Buna görə də ona
nifrət etdilər və onunla yaxşı rəftar etmədilər.

5 Bir dəfə Yusif yuxu gördü və onu
qardaşlarına danışdı. Bundan sonra ona daha
çox nifrət etməyə başladılar. 6 Yusif onlara
dedi: «Gördüyüm bu yuxuya qulaq asın: 7 biz
zəminin ortasında dərz bağlayırdıq; mənim
dərzim qalxıb dik durdu, sizin dərzləriniz isə
mənim dərzimi əhatəyə alıb ona səcdə
etdilər». 8 Qardaşları ona dedilər:
«Doğrudanmı, sən bizə padşah olacaqsan,
hökmranlıq edəcəksən?» Onlar yuxularına və
sözlərinə görə Yusifə daha çox nifrət etdilər.

9 Yusif başqa bir yuxu gördü və onu
qardaşlarına danışıb dedi: «Yenə bir yuxu
gördüm; gördüm ki, günəş, ay və on bir ulduz
mənə səcdə edir». 10 O, yuxusunu atasına və

qardaşlarına danışanda atası onu danlayıb dedi: «Bu gördüyün yuxu nə deməkdir? Doğrudanmı, mən, anan və qardaşların yerə əyilib sənə tə’zim etmək üçün gələcəyik?» 11 Qardaşları ona paxıllıq etdilər, atası isə bu sözü yadda saxladı.

Qardaşlarının Yusifi satması

12 Bir gün Yusifin qardaşları atalarının sürüsünü otarmaq üçün Şekemə getdilər. 13 İsrail Yusifə dedi: «Qardaşların Şekemdə sürü otarırlar. Gəl səni də onların yanına göndərim». O, atasına dedi: «Getməyə hazıram». 14 İsrail yenə ona dedi: «Get bax, qardaşların yaxşıdırmı, sürü salamatdırmı? Sonra mənə xəbər gətir». Beləcə onu Xevron vadisindən yola saldı.

Yusif gəlib Şekemə çatdı. 15 Çöldə dolaşarkən bir nəfər ona rast gəldi. Bu adam «Nə axtarırsan?» deyə ondan soruşdu. 16 O dedi: «Mən qardaşlarımı axtarıram. Mənə de görüm, onlar sürünü harada otarırlar?» 17 Bu adam dedi: «Buradan getdilər, çünki mən onların “Dotana gedək” sözlərini eşitdim». Yusif qardaşlarının dalınca düşdü və onları Dotanda tapdı.

18 Qardaşları onu uzaqdan gördülər. Yusif onların yanına çatmamış onu öldürmək qərarına gəldilər. 19 Qardaşlar bir-birlərinə dedilər: «Budur, yuxu görənimiz gəlir. 20 İndi gəlin onu öldürüb bir quyuya ataq, sonra da deyək ki, vəhşi heyvan onu parçaladı. Onda görərik, yuxuları necə çin çıxır». 21 Ruven bunu eşidib Yusifi onların əlindən qurtarmaq üçün dedi: «Gəlin ona toxunmayaq». 22 Ruven onlara «qan tökməyin, onu çöldə olan bu quyuya atın, ancaq ona toxunmayın» dedi. Bunu ona görə deyirdi ki, Yusifi qardaşlarının əlindən qurtarıb atasının yanına qaytarsın. 23 Yusif qardaşlarının yanına çatanda onlar Yusifin əyninə geydiyi alabəzək paltarı dartıb çıxartdılar. 24 Özünü də götürüb quyuya atdılar. Quyu boş idi, orada su yox idi.

25 Qardaşlar çörək yemək üçün oturdular. Onlar başlarını qaldıranda gördülər ki, Gileaddan İsmaillilərin bir karvanı gəlir. Onların dəvələri ədviyyat, balzam və ətriyyatla yüklənmişdi və bunları Misirə aparırdılar. 26 Yəhuda qardaşlarına dedi: «Əgər qardaşımızı öldürüb qətli ört-basdır etsək, bunun nə xeyri olar? 27 Gəlin onu İsmaillilərə sataq və ona toxunmayaq, çünki qardaşımızdır, biz eyni qandanıq». Qardaşları onun sözü ilə razılaşdılar. 28 Oradan Midyan tacirləri keçəndə Yusifi quyudan çıxarıb İsmaillilərə iyirmi gümüşə satdılar. Onlar da Yusifi Misirə apardılar.

29 Ruven quyuya tərəf qayıdıb gördü ki, Yusif orada yoxdur. O, paltarını cırdı. 30 Sonra qardaşlarının yanına qayıdıb dedi: «Uşaq yoxdur, bəs mən nə edim?» 31 Onlar Yusifin paltarını götürdülər və bir keçi kəsib paltarı qana batırdılar. 32 Sonra qardaşlar bu əlvan paltarı götürüb atalarına gətirdilər və dedilər: «Biz bunu tapdıq: gör, oğlunun paltarıdır ya yox?» 33 O, paltarı tanıyıb dedi: «Bu, oğlumun paltarıdır; yəqin onu vəhşi bir heyvan yeyib. Həqiqətən, Yusif parçalanıb». 34 Yaqub öz paltarını cırdı və belinə çul bağladı; o, uzun müddət oğlu üçün yas tutdu. 35 Bütün oğulları və qızları ona təsəlli vermək üçün yığışdı, ancaq o təsəlli tapmaq istəməyib dedi: «Kədərlə oğlumun yanına – ölülər diyarına enəcəyəm». Beləcə atası onun üçün ağladı.

36 Midyanlılar isə Yusifi Misirdə fir’onun bir ə’yanına – onun keşikçilər rəisi olan Potifara satdılar.

Yəhuda və Tamar

38 1 O zaman Yəhuda qardaşlarından ayrılaraq Xira adlı Adullamlı bir adamın yanına gedib məskən saldı. 2 Yəhuda orada Şua adlı Kən’anlı bir adamın qızını gördü. Yəhuda qızı arvad alıb yanına girdi. 3 Qadın hamilə olub bir oğlan doğdu və Yəhuda onun adını Er qoydu. 4 Qadın yenə hamilə olub bir oğlan doğdu və adını Onan qoydu. 5 Sonra yenə də bir oğlan doğub, adını Şela qoydu. Qadın onu doğduğu zaman Yəhuda Kezivdə idi.

6 Yəhuda ilk oğlu Er üçün bir arvad aldı, onun adı Tamar idi. 7 Yəhudanın ilk oğlu Er Rəbbin gözündə pis idi və Rəbb onu öldürdü. 8 Yəhuda Onana dedi: «Qardaşın arvadının yanına gir, öz qayınlıq vəzifəni yerinə yetirib qardaşın üçün nəsil yetişdir». 9 Onan bilirdi ki, bu nəsil ona məxsus olmayacaq. Buna görə də qardaşı arvadının yanına girəndə toxumunu yerə tökərdi ki, qardaşı üçün nəsil yetişdirməsin. 10 Onun etdiyi bu iş Rəbbin gözündə pis oldu və Rəbb onu da öldürdü.

***37:11** – Həv. 7:9-10*

***37:28** – Həv. 7:9-10*

***38:8** – Qanun. 25:5-7*

11 Yəhuda gəlini Tamara dedi: «Atanın evinə
qayıt, oğlum Şela böyüyənə qədər dul olaraq
qal». Yəhuda fikirləşdi ki, Şela da qardaşları
kimi ölə bilər. Tamar gedib atasının evində
qaldı.

12 Uzun müddətdən sonra Şuanın qızı olan
Yəhudanın arvadı öldü. Yəhuda matəm
qurtarandan sonra dostu Adullamlı Xira ilə
birlikdə Timnata sürüsünü qırxanların yanına
getdi. 13 Tamara bildirdilər: «Bax qayınatan
sürüsünü qırxmaq üçün Timnata gəlir».
14 Tamar dulluq paltarını əynindən çıxarıb
rübənd örtdü və bürünüb Timnata gedən
yolda olan Enayim darvazasının yanında
oturdu. Çünki o görürdü ki, Şela böyüyüb, o
isə hələ də Şelaya ərə verilməyib.

15 Yəhuda onu görəndə elə bildi ki, bir
fahişə qadındır, çünki üzünü örtmüşdü.
16 Yəhuda yolunu ona tərəf salıb dedi: «İcazə
ver, sənin yanına girim». Ancaq onun öz
gəlini olduğunu bilmədi. Qadın dedi:
«Yanıma girmək üçün mənə nə verirsən?»
17 Yəhuda dedi: «Sürüdən bir oğlaq
göndərərəm». O dedi: «Onu göndərənə qədər
mənə girov olaraq bir şey verərsənmi?»
18 Yəhuda soruşdu: «Girov olaraq sənə nə
verim?» Qadın dedi: «Öz möhürünü,
qaytanını və əlində olan əsanı». Yəhuda
bunları qadına verib yanına girdi. Qadın
ondan hamilə qaldı. 19 Sonra Tamar qalxıb
getdi və rübəndini götürüb dulluq paltarını
geydi.

20 Yəhuda qadından girovunu almaq üçün
Adullamlı dostunun vasitəsilə oğlağı göndərdi.
Ancaq o, qadını tapmadı. 21 Qadının olduğu
yerin adamlarından soruşdu: «Enayimdə yol
kənarında olan fahişə haradadır?» Onlar
dedilər: «Burada fahişə yoxdur». 22 O,
Yəhudanın yanına qayıdıb dedi: «Onu tapa
bilmədim. O yerin adamları da "burada fahişə
yoxdur" dedilər». 23 Yəhuda dedi: «Qoy bu
şeylər onunku olsun, ancaq biz bu işdən
rüsvay olmayaq. Bax mən bu oğlağı ona
göndərdim, amma sən onu tapmadın».

24 Bundan təxminən üç ay sonra Yəhudaya
bildirdilər: «Gəlinin Tamar zina edib, həm də
bu zinadan hamilə qalıb». Yəhuda dedi: «Onu
çıxarıb yandırın». 25 O bayıra çıxarıldığı
zaman qayınatasına xəbər göndərib dedi:
«Mən bu şeylərin sahibi olan adamdan hamilə
qaldım». Sonra dedi: «Bax gör, bu möhür,
qaytan və əsa kimindir?» 26 Yəhuda bunları
tanıyıb dedi: «O məndən haqlıdır, çünki onu
oğlum Şelaya vermədim». Yəhuda onunla bir
daha yaxınlıq etmədi.

27 Tamar doğanda mə'lum oldu ki, bətnində
əkiz var. 28 Doğuş vaxtı bir uşaq əlini çıxartdı.
Mamaça götürüb onun əlinə qırmızı ip
bağladı və dedi: «Əvvəlcə bu doğuldu».
29 Ancaq o uşaq əlini geri çəkdi və qardaşı
birinci doğuldu. Mamaça dedi: «Özünə necə
deşik açdın?» Buna görə də onun adını
Peres[53] qoydular. 30 Ondan sonra əlində
qırmızı ip olan qardaşı doğuldu. Onun adını
Zerah[54] qoydular.

Yusif və Potifarın arvadı

39 1 Yusif Misirə aparıldı. Fir'onun bir
ə'yanı – keşikçilər rəisi Misirli Potifar
onu oraya gətirmiş İsmaillilərdən satın aldı.
2 Rəbb Yusiflə idi və o, işlərində uğur
qazanırdı. Yusif Misirli ağasının evində
qalırdı. 3 Ağası gördü ki, Rəbb onunladır və
etdiyi hər işdə ona uğur verir.

4 Yusif ağasının gözündə lütf tapdı və onun
şəxsi xidmətçisi oldu. Ağası Yusifi evinə
nəzarətçi tə'yin etdi və özünə məxsus olan hər
şeyi onun ixtiyarına verdi. 5 Evinin və özünə
məxsus olan hər şeyin ixtiyarını ona verən
vaxtdan bəri Rəbb Yusifə görə Misirlinin
evinə bərəkət verdi, evində, tarlasında və
özünə məxsus olan hər şeydə Rəbbin bərəkəti
göründü. 6 Ağası özünə məxsus olan hər şeyi
Yusifin ixtiyarına vermişdi, yediyi yeməkdən
başqa, evində olan heç nədən xəbəri yox idi.
Yusif gözəl və yaraşıqlı idi.

7 Bir müddət sonra ağasının arvadının
Yusifə gözü düşüb dedi: «Gəl mənimlə yat».
8 Ancaq Yusif bundan imtina edib ağasının
arvadına dedi: «Mən burada olarkən ağam
evində nə olduğunu bilmir və özünə məxsus
olan hər şeyi mənim ixtiyarıma verib. 9 Bu
evdə o məndən böyük deyil və səndən başqa
heç bir şeyi məndən əsirgəmədi, çünki sən
onun arvadısan. Bəs mən necə bu böyük
pisliyi edib Allahın önündə günaha bata
bilərəm?» 10 Qadın hər gün bunu Yusifə
deyirdi, Yusif isə onunla yatmağa, hətta birgə
olmağa razı olmurdu.

11 Bir gün Yusif öz işini görmək üçün evə
girdi. İçəridə ev adamlarından heç kəs yox idi.

---

[53] **38:29** *Peres* – ibrani dilində *deşik açmaq.*
[54] **38:30** *Zerah* – ibrani dilində *qırmızı.*
39:2,21 – *Həv. 7:9-10*

12 Qadın «Mənimlə yat!» deyib onun
paltarından tutdu. Yusif paltarını onun əlində
qoyub qaçdı və bayıra çıxdı. 13 Qadın onun
paltarlarını əlində qoyub qaçdığını görəndə
14 ev adamlarını çağırıb dedi: «Baxın, ağanız
bu İbranini bizi təhqir etmək üçün yanımıza
gətirib. O mənimlə yatmaq üçün yanıma gəldi,
mən isə ucadan qışqırdım. 15 O, səsimi ucaldıb
qışqırdığımı görəndə paltarını yanımda qoyub
qaçdı və bayıra çıxdı». 16 Yusifin ağası evə
gələnə qədər qadın onun paltarını özündə
saxladı. 17 Sonra ərinə də bu sözləri söyləyib
dedi: «Bizə gətirdiyin bu İbrani qul məni
təhqir etmək üçün yanıma gəldi. 18 Səsimi
ucaldıb qışqırdığım zaman paltarını yanımda
qoyub bayıra qaçdı».

19 Yusifin ağası arvadının «sənin qulun
mənimlə belə rəftar etdi» sözlərini eşidəndə
bərk qəzəbləndi. 20 Ağası Yusifi götürüb
padşahın məhbuslarının saxlanıldığı zindana
təhvil verdi. Yusif zindanda qaldı. 21 Ancaq
Rəbb Yusiflə idi və ona xeyirxahlıq göstərdi.
O, zindanın baş nəzarətçisinin gözündə lütf
tapdı. 22 Zindanın baş nəzarətçisi zindanda
olan bütün məhbusları Yusifin ixtiyarına
verdi. Orada görülən hər işə o başçılıq edirdi.
23 Zindanın baş nəzarətçisi Yusifin ixtiyarında
olan heç nəyə nəzarət etmirdi, çünki Rəbb
Yusiflə idi və etdiyi hər işdə ona uğur verirdi.

Yusif məhbusların yuxusunu yozur

40 1 Bir müddət sonra Misir padşahının
saqisi və çörəkçisi ağaları Misir
padşahına qarşı günah etdilər. 2 Fir'on bu iki
ə'yanına – baş saqiyə və baş çörəkçiyə bərk
qəzəbləndi 3 və onları keşikçilər rəisinin
evində – Yusifin məhbus olduğu zindanda
saxladı. 4 Keşikçilər rəisi Yusifi onlara
xidmətçi tə'yin etdi və Yusif də onlara xidmət
etdi. Onlar bir müddət zindanda qaldılar.

5 Bir gün Misir padşahının zindanda
məhbus olan saqisi və çörəkçisi yuxu gördülər.
Hər ikisi bir gecədə müxtəlif mə'nalı yuxular
gördü. 6 Səhər Yusif onların yanına gəldi və
kədərli olduqlarını gördü. 7 Yusif onunla birgə
ağasının evində, zindanda olan fir'on
ə'yanlarından soruşdu: «Niyə bu gün üzünüz
kədərlidir?» 8 Onlar Yusifə dedilər: «Yuxu
görmüşük, ancaq onu yozan yoxdur». Yusif
onlara dedi: «Yuxu yozmaq Allahın işi
deyilmi? Onu mənə danışın».

9 Baş saqi yuxusunu Yusifə danışıb dedi:
«Yuxumda gördüm ki, önümdə bir üzüm
tənəyi var. 10 Tənəkdə üç budaq var idi.
Onlarda tumurcuqlar görünüb çiçək açdı və
salxımlar yetişdi. 11 Fir'onun piyaləsi mənim
əlimdə idi. Üzümləri götürüb fir'onun
piyaləsinə sıxdım və piyaləni fir'ona verdim».
12 Yusif ona dedi: «Onun yozması belədir: üç
budaq üç gündür. 13 Üç gündən sonra fir'on
səni yüksəldəcək. Sən də onun saqisi olduğun
vaxtdakı kimi əvvəlki qaydaya görə fir'onun
piyaləsini əlinə verəcəksən. 14 Ancaq sənin
vəziyyətin yaxşılaşanda məni yadına sal və
xeyirxahlıq göstər. Haqqımda fir'ona danışıb
məni bu yerdən çıxart. 15 Doğrudan da, mən
İbranilərin torpağından oğurlanmışam və
burada da zindana salınmağa layiq bir iş
görməmişəm».

16 Baş çörəkçi Yusifin yuxunu yaxşılığa
yozduğunu görüb ona dedi: «Mən isə yuxuda
gördüm ki, başımın üstündə üç səbət ağ çörək
var. 17 Ən üstdəki səbətdə çörəkçinin fir'on
üçün bişirdiyi hər cür çörək var. Quşlar
başımın üstündəki səbətdən onları yeyirdi».
18 Yusif belə cavab verdi: «Onun yozması
belədir: üç səbət üç gündür. 19 Üç gün ərzində
fir'on sənin başını bədənindən ayıracaq,
özünü də ağacdan asacaq və quşlar sənin ətini
didəcək».

20 Üçüncü gün – fir'onun ad günü o bütün
ə'yanlarına ziyafət verdi. Baş saqini və baş
çörəkçini ə'yanlarının önünə çıxartdı. 21 Baş
saqini saqiliyinə qaytardı və o, piyaləni
fir'onun əlinə verdi, 22 baş çörəkçini isə
asdırdı; hər şey Yusifin yozduğu kimi oldu.
23 Ancaq baş saqi Yusifi yada salmadı və onu
unutdu.

Fir'onun yuxuları

41 1 İki il keçəndən sonra fir'on belə
bir yuxu gördü: o, Nil çayının
sahilində dayanmışdı. 2 Çaydan bəslənmiş və
kök olan yeddi inək çıxdı. Onlar qamışlıq
içində otlamağa başladı. 3 Onlardan sonra
haldan düşmüş və arıq olan başqa yeddi inək
Nil çayından çıxdı. Onlar çayın sahilindəki
inəklərin yanında dayandılar. 4 Haldan düşmüş
və arıq inəklər bəslənmiş və kök olan yeddi
inəyi yedilər. Onda fir'on yuxudan oyandı.

5 Sonra yatıb ikinci dəfə bu yuxunu gördü:
bir saplaqdan yeddi dolu və yaxşı sünbül
çıxdı. 6 Onlardan sonra isə cılız və şərq

küləyindən yanmış yeddi sünbül bitdi. 7 Cılız
sünbüllər yeddi böyük və dolu sünbülü
uddular. Onda fir'on oyandı; bu bir yuxu idi.

8 Səhəri gün onun ürəyi narahat oldu. O
xəbər göndərib Misirin bütün sehrbazlarını və
müdriklərini çağırdı. Fir'on onlara öz
yuxusunu danışdı, ancaq onların arasında
fir'onun yuxusunu yozan bir adam tapılmadı.

9 Baş saqi fir'ona belə söylədi: «Mən bu
gün öz günahımı yadıma saldım: 10 bir dəfə
fir'on qullarına qəzəbləndi və mənimlə baş
çörəkçini zindana, keşikçilər rəisinin evinə
saldı. 11 Biz bir gecə yuxu gördük, hər birimiz
müxtəlif mə'nalı yuxular gördük. 12 Orada
bizimlə birgə keşikçilər rəisinin qulu olan bir
İbrani gənc var idi. Biz ona danışdıq, o da
yuxularımızı yozdu, hər birimizə yuxusunun
mə'nasını izah etdi. 13 O bizə necə
yozmuşdusa, elə də oldu: mən öz vəzifəmə
qaytarıldım, baş çörəkçi isə asıldı».

14 Fir'on xəbər göndərib Yusifi çağırdı. Onu
tez zindandan çıxartdılar. O, başını qırxıb
paltarlarını dəyişdi və fir'onun hüzuruna gəldi.
15 Fir'on Yusifə dedi: «Bir yuxu görmüşəm,
ancaq onu yozan yoxdur. Mən sənin barəndə
eşitmişəm ki, yuxuları eşidib yoza bilirsən».
16 Yusif fir'ona cavab verdi: «Bu məndən
deyil, Allah fir'onun xeyrinə cavab verəcək».
17 Fir'on Yusifə dedi: «Yuxumda gördüm ki,
Nil çayının sahilində durmuşam. 18 Çaydan
kök və bəslənmiş yeddi inək çıxdı. Onlar
qamışlıq içində otlamağa başladı. 19 Onlardan
sonra halsız, çox cılız və arıq olan başqa
yeddi inək çıxdı. Bütün Misir ölkəsində
bunlar kimi cılız inək görməmişəm. 20 Arıq və
cılız inəklər əvvəlki yeddi kök inəyi yedilər.
21 Kök inəklər onların qarınlarına girdiklərinə
baxmayaraq, bu bilinmirdi, onlar əvvəlki kimi
arıq idi. Onda oyandım. 22 Yenə yuxumda
gördüm ki, bir saplaqdan yeddi dolu və böyük
sünbül çıxdı. 23 Onlardan sonra solğun, cılız
və şərq küləyindən yanmış yeddi sünbül bitdi.
24 Cılız sünbüllər yeddi dolu sünbülü uddular;
bunları sehrbazlara danışdım, ancaq mənə
cavab verən tapılmadı».

25 Yusif fir'ona dedi: «Fir'onun yuxularının
mə'nası eynidir. Allah etmək istədiyi işi
fir'ona bildirdi. 26 Yeddi bəslənmiş inək yeddi
ildir, yeddi dolu sünbül də yeddi ildir;
yuxuların mə'nası eynidir. 27 Onlardan sonra
çıxan yeddi arıq, cılız inək və şərq küləyindən
yanmış boş yeddi sünbül də yeddi ildir; yeddi
il aclıq olacaq. 28 Fir'ona demək istədiyim
sözlər bunlardır. Allah etmək istədiyi işi
fir'ona göstərdi. 29 Bütün Misir torpağında
yeddi il böyük bolluq olacaq. 30 Bundan sonra
yeddi il aclıq olacaq. Misir ölkəsində olan
bütün bolluq yaddan çıxacaq və aclıq ölkəni
əldən salacaq. 31 Ölkədəki bolluq ondan sonra
gələn aclıq üzündən görünməyəcək, çünki
aclıq çox ağır olacaq. 32 Fir'on yuxunu iki dəfə
görüb, çünki Allah belə qərara gəlmişdir və
tezliklə bu işi görəcək. 33 Buna görə də fir'on
ağıllı və müdrik bir adam axtarsın, onu Misir
ölkəsinə başçı tə'yin etsin. 34 Fir'on ölkədə
mə'murlar qoymağı əmr etsin və yeddi il
bolluq zamanı Misir torpağının məhsullarının
beşdə birini yığsın. 35 Qoy onlar uğurlu olan
bu illərin bütün məhsullarını toplasınlar.
Taxılı isə azuqə olaraq şəhərlərdə fir'onun
nəzarəti altında yığıb saxlasınlar. 36 Bu azuqə
Misir torpağına gələn yeddi il aclıq dövrü
üçün ehtiyat olacaq, ta ki ölkə əhalisi aclıqdan
qırılmasın».

Yusifin Misirdə başçı olması

37 Bu sözlər fir'onun və onun ə'yanlarının
xoşuna gəldi. 38 Fir'on ə'yanlarına dedi: «Bu
adam kimi Allahın Ruhuna malik olan bir kəs
tapa biləcəyikmi?» 39 Sonra fir'on Yusifə dedi:
«İndi ki Allah sənə bütün bu şeyləri bildirdi,
deməli, sənin kimi ağıllı və müdrik adam
yoxdur. 40 Sən mənim saray adamlarıma
başçılıq edəcəksən və bütün xalqım sənin
əmrinlə idarə olunacaq. Mən yalnız taxtda
səndən böyük olacağam». 41 Fir'on yenə
Yusifə dedi: «Səni bütün Misir ölkəsinə başçı
tə'yin edirəm». 42 Fir'on öz möhürünü
barmağından çıxarıb Yusifin barmağına taxdı,
ona incə kətan paltar geyindirdi və boynuna
qızıl zəncir asdı. 43 Fir'on əmr etdi ki, onu
özünün ikinci arabasına mindirsinlər və
qarşısında «Diz çökün!» deyib bağırsınlar.
Beləcə o, Yusifi bütün Misir ölkəsinə başçı
qoydu. 44 Fir'on Yusifə dedi: «Mən fir'onam.
Bütün Misir ölkəsində heç kəs sənsiz əlini
yaxud ayağını tərpətməyəcək». 45 Fir'on
Yusifin adını Safnat-Paneah qoydu və On
şəhərinin kahini Poti-Feranın qızı Asnatı ona
arvad olmaq üçün verdi. Yusif bütün Misir
ölkəsini gəzməyə çıxdı.

46 Misir padşahı fir'onun hüzurunda olarkən
Yusif otuz yaşında idi. Yusif fir'onun

***41:40** – Həv. 7:9-10*

hüzurundan çıxıb bütün Misir ölkəsini dolaşdı.
47 Yeddi bolluq ilində torpaq qucaq-qucaq
məhsul verdi. 48 Yusif yeddi ildə Misir
torpağında yığılmış bütün məhsulu topladı. O,
məhsulu şəhərlərə qoydu. Hər şəhərin
ətrafında olan tarlada yetişən məhsulu o
şəhərdə saxladı. 49 Yusif dəniz qumu qədər
çox taxıl yığdı və daha onu hesablamadı,
çünki sayı-hesabı yox idi.

50 Aclıq illərindən qabaq Yusifin iki oğlu
oldu; onları Yusifə On kahini Poti-Feranın
qızı Asnat doğdu. 51 Yusif ilk oğlunun adını
Menaşşe[55] qoydu, çünki demişdi: «Allah
bütün zəhmətimi və atamın evindəkilərin
hamısını mənə unutdurdu». 52 İkinci oğlunun
adını Efrayim[56] qoydu, çünki demişdi: «Allah
əziyyət çəkdiyim torpaqda məni bəhərli etdi».

53 Misir torpağında yeddi il bolluq qurtardı.
54 Yusifin söylədiyi kimi yeddi il aclıq başladı.
Bütün ölkələrdə aclıq oldu, lakin Misir
torpağının hər yerində ərzaq var idi. 55 Bütün
Misir əhalisi aclıq çəkəndə çörək üçün fir'ona
fəryad etdi. Fir'on bütün Misirlilərə dedi:
«Yusifin yanına gedin, onun dediyini edin».
56 Bütün yer üzündə aclıq oldu. Yusif məhsul
olan bütün anbarları açıb Misirlilərə taxıl
satırdı. Misir torpağında aclıq güclәndi.
57 Bütün ölkələrin adamları taxıl almaq üçün
Misirə, Yusifin yanına gəlirdilər, çünki bütün
yer üzündə şiddətli aclıq idi.

Yusifin qardaşları Misirə gedir

42 1 Yaqub öyrəndi ki, Misirdə taxıl
var. O öz oğullarına dedi: «Nə üçün
bir-birinizə baxırsınız?» 2 Yenə dedi: «Mən
eşitdim ki, Misirdə taxıl var, gedib oradan
bizim üçün taxıl alın ki, ölməyib yaşayaq».
3 Yusifin on qardaşı taxıl almaq üçün Misirə
getdi. 4 Ancaq Yaqub Yusifin qardaşı
Binyamini qardaşları ilə birgə göndərmədi,
çünki fikirləşirdi ki, onun başına bir fəlakət
gələ bilər. 5 Taxıl almağa gələnlər arasında
İsrailin oğulları da var idi, çünki Kən'an
torpağında da aclıq hökm sürürdü.

6 Yusif ölkənin başçısı idi və ölkənin bütün
əhalisinə də taxılı özü satırdı. Yusifin
qardaşları gəlib onun önündə üzlərini yerə
qoyub səcdə etdilər. 7 Yusif qardaşlarını görüb
tanıdı, ancaq onlarla yad adam kimi rəftar
edərək sərt danışdı. Yusif onlardan soruşdu:
«Haradan gəlirsiniz?» Onlar dedilər: «Ərzaq
almaq üçün Kən'an torpağından gəlirik».

8 Yusif qardaşlarını tanıdı, amma onlar
Yusifi tanımadılar. 9 Yusif qardaşları barədə
gördüyü yuxuları xatırlayıb onlara dedi: «Siz
casussunuz, ölkənin zəif yerlərini öyrənmək
üçün gəlmisiniz». 10 Qardaşları ona dedilər:
«Xeyr, ey ağamız, qulların yalnız ərzaq almaq
üçün gəliblər. 11 Biz hamımız bir adamın
oğullarıyıq. Biz təmiz adamlarıq, qulların
casus deyil». 12 Ancaq Yusif onlara dedi:
«Xeyr, siz ölkənin zəif yerlərini öyrənmək
üçün gəlmisiniz». 13 Onlar dedilər: «Biz
qulların on iki qardaşıq və Kən'an torpağında
bir adamın oğullarıyıq. Kiçik qardaşımız indi
atamızın yanındadır, bir qardaşımız isə yoxa
çıxıb». 14 Yusif onlara dedi: «Hər şey mən
dediyim kimidir: siz casussunuz, 15 ancaq mən
sizi belə yoxlayacağam: fir'onun canına and
olsun ki, kiçik qardaşınız buraya gəlməsə, siz
buradan gedə bilməyəcəksiniz. 16 Aranızdan
bir nəfəri göndərin ki, qardaşınızı gətirsin, siz
isə burada saxlanacaqsınız. Onda sizin düz
deyib-demədiyiniz bilinəcək. Yoxsa fir'onun
canına and olsun ki, siz casussunuz». 17 Yusif
üç gün onları zindanda saxladı.

18 Üçüncü gün Yusif onlara dedi:
«Dediyimə əməl edib canınızı qurtarın, çünki
mən Allahdan qorxuram. 19 Əgər siz təmiz
adamsınızsa, qoy qardaşlarınızdan biri həbs
olunduğunuz yerdə qalsın, siz isə gedib
ailələrinizi aclıqdan qurtarmaq üçün taxıl
aparın. 20 Sonra kiçik qardaşınızı mənim
yanıma gətirin. Beləcə düz dediyinizi
biləcəyəm və canınızı qurtaracaqsınız».
Qardaşlar belə də etdilər. 21 Onlar bir-birlərinə
dedilər: «Doğrudan da, biz qardaşımızın
qarşısında təqsirkarıq. O bizə yalvardığı vaxt
çəkdiyi əziyyəti gördük, ancaq ona qulaq
asmadıq. Buna görə də başımıza bu bəla
gəldi». 22 Ruven onlara belə cavab verdi:
«Mən demədimmi uşağa pislik etməyin, lakin
siz mənə qulaq asmadınız. İndi isə onun
qanına görə cəza çəkirik». 23 Qardaşları
Yusifin onları başa düşdüyünü bilmirdilər,
çünki onlar tərcüməçi vasitəsilə danışırdılar.

---

[55] **41:51** *Menaşşe* – ibrani dilində *unutduran.*
[56] **41:52** *Efrayim* – ibrani dilində *bəhərli.*
41:54 *– Həv. 7:11*
41:55 *– Yəh. 2:5*
42:2 *– Həv. 7:12*
42:9 *– Yar. 37:5-10*
42:22 *– Yar. 37:21-22*

24 Yusif onların yanından kənara çəkilib
ağladı. Sonra qardaşlarının yanına qayıdıb
onlarla söhbət etdi. Aralarından Şimeonu
götürüb qardaşlarının gözü qabağında onun
əl-qolunu bağladı. 25 Yusif əmr etdi ki, onların
çuvalları taxılla doldurulsun, hər birinin
verdiyi pul da öz çuvalına qoyulsun və onlara
yol üçün azuqə verilsin. Belə də edildi.
26 Qardaşlar taxıllarını eşşəklərinin belinə
yükləyib oradan getdilər. 27 Onlardan biri
gecələdiyi yerdə eşşəyinə yem vermək üçün
çuvalını açanda öz pulunu gördü: pul çuvalın
ağzında idi. 28 O, qardaşlarına dedi: «Pulum
özümə qaytarılıb, budur, o, çuvalımın
içindədir». Qardaşların ürəyi həyəcana düşdü
və onlar qorxa-qorxa bir-birlərinə dedilər:
«Allah bizim başımıza nə iş gətirdi?» 29 Onlar
Kən'an torpağına, ataları Yaqubun yanına
gəldilər və başlarına gələn bütün hadisələri
ona danışıb dedilər: 30 «O ölkənin başçısı olan
adam bizimlə sərt danışdı, bizi ölkəyə gələn
casuslar hesab etdi. 31 Ona dedik: "Biz təmiz
adamlarıq, casus deyilik. 32 Biz bir atanın
oğulları, on iki qardaşıq. Bir qardaşımız yoxa
çıxıb, biri də indi Kən'an torpağında atamızın
yanındadır". 33 O ölkənin başçısı olan adam
bizə dedi: "Sizin təmiz adam olduğunuzu
bundan biləcəyəm: qardaşlarınızdan birini
yanımda qoyub, ailələrinizi aclıqdan
qurtarmaq üçün taxıl götürüb gedin. 34 Sonra
kiçik qardaşınızı yanıma gətirin. O zaman
sizin casus deyil, təmiz adam olduğunuzu
biləcəyəm. Onda qardaşınızı sizə təhvil
verəcəyəm və ölkədə alver edə bilərsiniz"».
35 Qardaşlar çuvallarını boşaldarkən
gördülər ki, hər kəsin çuvalında pul kisəsi var.
Özləri və onların atası pul kisələrini görəndə
qorxdular. 36 Ataları Yaqub onlara dedi: «Siz
məni övladsız qoydunuz. Yusif yox, Şimeon
yox, Binyamini də aparacaqsınız. Bütün
bunları mənim başıma gətirmək istəyirsiniz».
37 Ruven atasına belə dedi: «Əgər onu sənin
yanına gətirməsəm, iki oğlumu öldürərsən.
Onu mənim ixtiyarıma ver, mən də onu
qaytarıb yanına gətirəcəyəm».
38 Yaqub dedi: «Oğlum sizinlə getməyəcək,
çünki onun qardaşı ölüb və tək qalıb. Əgər
getdiyiniz yolda onun başına bir iş gəlsə,
mənim ağ saçlı başımı kədər içində ölülər
diyarına endirəcəksiniz».

Misirə ikinci səfər

43 1 Kən'an torpağında aclıq
güclənmişdi. 2 Qardaşların Misirdən
gətirdiyi buğda yeyilib tükənəndə ataları
onlara dedi: «Yenə gedib bizə bir az ərzaq
alın».
3 Yəhuda ona belə söylədi: «O adam bizə
ciddi xəbərdarlıq edib dedi ki, əgər qardaşınız
sizinlə gəlməsə, gözümə görünməyin. 4 Əgər
sən qardaşımızı bizimlə göndərsən, gedib
ərzaq alarıq. 5 Ancaq onu göndərməsən,
getməyəcəyik, çünki o adam bizə dedi ki,
qardaşınız sizinlə gəlməsə, gözümə
görünməyin». 6 İsrail dedi: «Niyə o adama
daha bir qardaşınız olduğunu bildirib mənə
pislik etdiniz?» 7 Onlar dedilər: «O adam
özümüz və ailəmiz barədə dəfələrlə bizə belə
suallar verdi: "İndi atanız sağdırmı? Başqa
qardaşlarınız varmı?" Biz də onun bu
suallarına cavab verdik. Ağlımıza gələrdi ki, o
bizə "qardaşınızı gətirin" deyəcək?» 8 Sonra
Yəhuda atası İsrailə dedi: «Uşağı mənimlə
göndər ki, qalxıb gedək. Sən də, biz də,
uşaqlarımız da ölməyib sağ qalarıq. 9 Mən ona
zamin dururam, onu məndən tələb edərsən.
Əgər onu sənin yanına gətirib qarşında
dayandırmasam, ömrüm boyu önündə
təqsirkar olacağam. 10 Çünki biz
gecikməsəydik, indi ikinci dəfə gedib-
qayıdardıq».
11 Ataları İsrail onlara dedi: «Əgər belədirsə,
bunu edin: torbalarınızda bu torpağın ən yaxşı
məhsullarından o adama hədiyyə olaraq bir
qədər balzam, bal, ədviyyat, ətriyyat, püstə və
badam götürün. 12 Özünüzlə iki qat artıq pul
götürün. Çuvallarınızın içində geri qaytarılmış
pulu öz əllərinizlə aparıb verin, bəlkə bir səhv
olub. 13 Qardaşlarınızı götürüb gedin və o
adamın yanına qayıdın. 14 Külli-İxtiyar Allah
o adamda sizə qarşı mərhəmət oyandırsın, o
da digər qardaşınızı və Binyamini sizə təhvil
versin. Mən uşaqlarımdan məhrum
olacağamsa, qoy olum».
15 Qardaşlar özləri ilə hədiyyə və iki qat
artıq pul götürdülər. Binyamini də götürüb
qalxdılar və Misirə gəlib Yusifin önündə
durdular. 16 Yusif Binyamini onlarla bərabər
görəndə öz ev nəzarətçisinə dedi: «Bu
adamları evə apar və heyvan kəsib hazırla,
çünki onlar mənimlə nahar edəcəklər». 17 O
adam Yusifin dediyinə əməl etdi: bu adamları
Yusifin evinə apardı. 18 Bu adamlar Yusifin

evinə aparıldıqları üçün qorxub dedilər:
«Keçən dəfə çuvallarımızda geri qaytarılmış
pul üstündə bizi aparırlar. O istəyir ki, bizə
qarşı bəhanə tapıb üstümüzə düşsün, bizi
özünə qul etsin və eşşəklərimizi alsın».
19 Onlar Yusifin ev nəzarətçisinə yaxınlaşdılar
və evin astanasında ona belə söylədilər: 20 «Ey
ağamız, keçən dəfə biz ərzaq almaq üçün
gəlmişdik. 21 Ancaq gecələdiyimiz yerə
çatdığımız zaman çuvallarımızı açıb gördük
ki, hər birimizin pulu çəkisi əskik olmayaraq
çuvalımızın içindədir. İndi onu öz əllərimizlə
geri qaytarırıq. 22 Ərzaq almaq üçün özümüzlə
başqa pul da gətirmişik. O pulu isə
çuvallarımıza kimin qoyduğunu bilmirik».
23 Ev nəzarətçisi dedi: «Narahat olmayın,
qorxmayın. Özünüzün və atanızın Allahı sizə
çuvallarınızda xəzinə verdi. Pulunuz mənə
gəlib çatdı». Sonra Şimeonu onların yanına
gətirdi. 24 O adam qardaşları Yusifin evinə
gətirdi. Ayaqlarını yumaq üçün onlara su
verdi və eşşəklərinə yem verdi. 25 Qardaşlar
Yusif nahara gələnə qədər hədiyyəni
hazırladılar, çünki orada yemək yeyəcəklərini
eşitdilər.

26 Yusif evə gələndə onlar hədiyyəni otağa
gətirib təqdim etdilər, onun önündə yerə qədər
əyilib səcdə etdilər. 27 Yusif onların kefini
soruşub dedi: «O dediyiniz qoca atanız
salamatdırmı? Hələ də yaşayırmı?» 28 Onlar
dedilər: «Sənin qulun atamız salamatdır, hələ
də yaşayır». Onlar Yusifə əyilib səcdə etdilər.

29 Yusif başını qaldıranda öz anasının oğlu
olan qardaşı Binyamini görüb dedi: «Mənə
söylədiyiniz kiçik qardaşınız budurmu?»
Sonra Binyaminə dedi: «Ey oğlum, Allah
sənə lütf etsin». 30 Yusif tələsik oradan çıxdı,
çünki qardaşını görəndə ürəyi sızıldadı, onu
ağlamaq tutdu və otağa girib orada ağladı.
31 Sonra üzünü yuyub çıxdı, özünə gəlib dedi:
«Yemək gətirin». 32 Yeməyi ona ayrıca,
qardaşlarına ayrıca, onunla birgə yeyən
Misirlilərə isə ayrıca qoydular, çünki
Misirlilər İbranilərlə birgə yemək yeməzdilər;
bu, Misirlilər üçün iyrənc bir şey idi.
33 Yusifin göstərişinə əsasən qardaşlar böyük-
kiçikliyinə görə onun hüzurunda oturdular.
Onlar bir-birlərinə baxıb çaşdılar. 34 Yusifin
önündəki yeməklərdən onlara pay ayrıldı.
Ancaq Binyaminin payı onların hər birinin
payından beş qat artıq idi. Onlar yeyib-içdilər
və onunla bərabər xoş vaxt keçirdilər.

Yusifin itmiş kasası

44 1 Yusif öz ev nəzarətçisinə əmr edib
dedi: «Bu adamların çuvallarını
gücləri çatana qədər ərzaqla doldur və hər
kəsin pulunu öz çuvalının ağzına qoy.
2 Kiçiyinin çuvalının ağzına isə mənim gümüş
kasamı və taxıl əvəzinə verilən pulu qoy». O,
Yusifin dediyi sözə əməl etdi. 3 Səhər açılanda
bu adamları eşşəkləri ilə birgə yola saldılar.
4 Onlar hələ şəhərdən uzaqlaşmamışdı ki,
Yusif öz ev nəzarətçisinə dedi: «Qalx o
adamların dalınca get və onlara çatdığın
zaman belə söylə: "Nə üçün yaxşılığa pisliklə
cavab verdiniz? 5 Bu kasa ağamın içdiyi və
onunla baxıcılıq etdiyi kasa deyilmi? Siz çox
pis iş tutdunuz"».

6 Ev nəzarətçisi onlara çatdı və bu sözləri
söylədi. 7 Qardaşlar ona dedilər: «Nə üçün
ağam belə sözlər söyləyir? Bu iş qullarından
uzaq olsun. 8 Biz çuvalımızın içində
tapdığımız pulu Kən'an torpağından sənə geri
qaytardıq. Ağanın evindən necə qızıl yaxud
gümüş oğurlaya bilərik? 9 Qoy bu şey
qullarından kimdə tapılsa, o adam öldürülsün
və biz də ağamıza qul olaq». 10 O dedi: «Yaxşı,
qoy siz deyən kimi olsun: bu kimin yanında
tapılsa, o mənə qul olsun, qalanlarınız isə
təqsirkar olmayacaqsınız». 11 Onların hər biri
tələsik çuvalını yerə endirdi və çuvalının
ağzını açdı. 12 Ev nəzarətçisi böyükdən
başlayıb kiçiyə qədər onları axtardı və kasa
Binyaminin çuvalından tapıldı. 13 Qardaşlar
paltarlarını cırdılar və hər biri eşşəyini
yükləyib şəhərə qayıtdı.

14 Yəhuda qardaşları ilə birgə Yusifin evinə
gəldi. O hələ də orada idi. Onlar Yusifin
önündə yerə qapandılar. 15 Yusif onlara dedi:
«Bu nə işdir, görmüsünüz? Güman etmədiniz
ki, mənim kimi bir adam baxıcılıq edə bilər?»
16 Yəhuda dedi: «Ağama nə deyim, nə
söyləyim? Özümüzü necə təmizə çıxara
bilərik? Allah öz qullarında təqsir gördü. İndi
biz də, yanında kasa tapılan adam da
ağamızın quluyuq». 17 O dedi: «Yox, mən belə
etməyəcəyəm. Yalnız yanında kasa tapılan
adam mənə qul olacaq, siz isə sağ-salamat
atanızın yanına gedin».

18 Yəhuda ona yaxınlaşıb dedi: «Ey ağam,
xahiş edirəm ki, qulunun dediyi sözlərə qulaq
as və quluna qarşı qəzəbin alovlanmasın,
çünki sən fir'on kimi bir adamsan. 19 O zaman
ağam qullarından "Sizin atanız yaxud

qardaşınız varmı?” deyə soruşanda [20] biz
ağamıza söyləmişdik: “Bizim bir qoca atamız
və onun da ixtiyar çağında doğulan bir kiçik
uşağı var. Onun bir qardaşı öldü, anasından
doğulan yalnız o qaldı. Atası onu çox sevir”.
[21] Sən qullarına demişdin: “Onu mənim
yanıma gətirin ki, öz gözümlə görüm”. [22] Biz
də ağamıza demişdik: “Uşaq atasından ayrıla
bilməz, çünki atasından ayrılsa, atası ölər”.
[23] Amma sən qullarına demişdin: “Əgər kiçik
qardaşınız sizinlə gəlməsə, bir daha gözümə
görünməyin”. [24] Sənin qulun atamın yanına
gəldiyimiz zaman ağamızın sözlərini ona
çatdırdıq. [25] Atamız dedi: “Yenə gedin, bizə
bir az ərzaq alıb gətirin”. [26] Biz dedik: “Gedə
bilmərik. Kiçik qardaşımız bizimlə getsə,
gedərik, kiçik qardaşımız bizimlə getməsə, o
adamın gözünə görünə bilmərik”. [27] Sənin
qulun atam bizə dedi: “Bilirsiniz ki, arvadım
mənə iki oğul doğdu. [28] Bir oğlum yanımdan
getdi və dedim ki, onu yəqin vəhşi bir heyvan
parçalayıb; indiyə qədər o oğlumu
görməmişəm. [29] Bu oğlumu da yanımdan
aparsanız və onun başına bir iş gəlsə, ağ saçlı
başımı kədər içində ölülər diyarına
endirəcəksiniz”. [30] İndi sənin qulun atamın
yanına qayıtdığım zaman uşaq bizimlə olmasa
və ürəyi bütün sevgisi ilə uşağa bağlanan
atamız [31] onu görməsə, ölər. Onda biz qulların
qulun atamızın ağ saçlı başını kədər içində
ölülər diyarına endirərik. [32] Mən qulun, atama
uşaq üçün zamin durub dedim: “Əgər onu
sənin yanına gətirməsəm, atamın önündə
ömrüm boyu təqsirkar olacağam”. [33] İndi
xahiş edirəm, qoy uşağın əvəzinə mən ağama
qul olmaq üçün qalım, uşaq isə qardaşlarımla
birgə getsin. [34] Çünki o mənimlə olmasa, necə
atamın yanına gedə bilərəm? Onda mən
atamın başına fəlakət gəldiyini görərəm».

Yusifin özünü tanıtması

45 [1] Yusif yanında duranların
hamısının önündə özünü saxlaya
bilməyib qışqırdı: «Hamını yanımdan
çıxarın». Yusif özünü qardaşlarına tanıtdığı
zaman yanında heç kəs yox idi. [2] O hönkürüb
ağladı. Misirlilər və fir’onun saray adamları
eşitdilər.

[3] Yusif qardaşlarına dedi: «Mən Yusifəm.
Atam hələ sağdırmı?» Qardaşları ona cavab
vermədilər, çünki çaşıb qalmışdılar. [4] Yusif
qardaşlarına dedi: «Mənə yaxın gəlin». Onlar
yaxın gəldilər. Yusif dedi: «Misirə satdığınız
qardaşınız Yusif mənəm. [5] İndi məni buraya
satdığınız üçün kədərlənməyin və
təəssüflənməyin, çünki Allah həyatınızı
qorumaq üçün məni sizdən qabaq buraya
göndərdi. [6] Artıq iki ildir ki, ölkədə aclıqdır,
hələ beş il də əkin-biçin olmayacaq. [7] Allah
məni sizdən qabaq buraya göndərdi ki, sizi
yer üzündə saxlasın və böyük bir qurtuluşla
həyatınızı qorusun. [8] Ona görə də məni buraya
göndərən siz deyilsiniz, Allahdır. O məni
fir’ona ata, onun bütün saray adamlarına ağa,
bütün Misir ölkəsinə isə başçı etdi. [9] Tez
atamın yanına gedib ona söyləyin ki, oğlun
Yusif belə deyir: “Allah məni bütün Misir
ölkəsinə ağa etdi. Daha durma, yanıma gəl.
[10] Qoşen vilayətində yaşayarsan. Özün,
oğulların, nəvələrin, qoyun-keçin, mal-qaran
– sənin hər şeyin mənə yaxın olar. [11] Orada
sənin qayğına qalaram, çünki daha beş il aclıq
olacaq. Yoxsa özün, ailən və bütün yaxın
adamların yoxsulluq çəkəcək”. [12] İndi sizin və
qardaşım Binyaminin gözləri görür ki, bu
sözləri dilimlə sizə deyirəm. [13] Misirdə sahib
olduğum böyük izzəti və bütün gördüklərinizi
atama bildirin və tezliklə atamı buraya
gətirin». [14] Yusif qardaşı Binyaminin boynuna
sarılıb ağladı, Binyamin də onun boynuna
sarılıb ağladı. [15] Yusif bütün qardaşlarını öpdü
və onların boynuna sarılıb ağladı. Bundan
sonra qardaşları onunla söhbət etdilər.

[16] Yusifin qardaşlarının gəlməsi barədə
fir’onun sarayına xəbər çatdı. Bu xəbər
fir’onun və onun ə’yanlarının xoşuna gəldi.
[17] Fir’on Yusifə dedi: «Qardaşlarına söylə ki,
belə etsinlər: heyvanlarınızı yükləyin və yola
düşüb Kən’an torpağına gedin. [18] Atanızı və
ev adamlarınızı götürüb yanıma gəlin. Sizə
Misir ölkəsində ən yaxşı torpağı verəcəyəm,
torpağın şirəsini yeyəcəksiniz. [19] Sənə isə əmr
olunur ki, onlara söyləyəsən: “Belə edin:
arvad-uşağınız üçün Misir ölkəsində özünüzə
arabalar alın və atanızı gətirib gəlin”. [20] Orada
qalan şeylərinizdə gözünüz qalmasın, çünki
bütün Misir torpağının ən yaxşı şeyləri
sizindir».

[21] İsrailin oğulları belə də etdilər. Yusif
fir’onun əmri ilə onlara arabalar və yol üçün
azuqə verdi. [22] Onların hər birinə bir dəst

45:1-3 – *Həv. 7:13*

45:9-11 – *Həv. 7:14*

dəyişik paltar verdi, Binyaminə isə üç yüz
parça gümüş və beş dəst dəyişik paltar verdi.
23 Yusif atası üçün Misirin ən yaxşı şeyləri ilə
yüklənmiş on eşşək, yol üçün taxıl, çörək və
azuqə yüklənmiş on dişi eşşək göndərdi. 24 O,
qardaşlarını yola saldı və onlar getdilər. Yusif
onlara dedi: «Yolda dava etməyin». 25 Onlar
Misirdən çıxıb Kən'an torpağına, ataları
Yaqubun yanına gəldilər. 26 Ona hər şeyi
danışıb dedilər: «Yusif sağ-salamatdır, özü də
bütün Misir ölkəsinə başçılıq edir». Yaqub
heyrətlənib qaldı və onlara inanmadı.
27 Qardaşlar Yusifin onlara dediyi bütün
sözləri ona söylədilər. Onu aparmaq üçün
Yusifin göndərdiyi arabaları görəndə ataları
Yaqubun ürəyi ruhlandı. 28 İsrail dedi: «İndi
inandım ki, oğlum Yusif sağ-salamatdır. Qoy
ölməmişdən qabaq gedib onu görüm».

Yaqubun Misirə getməsi

46 1 İsrail özünə məxsus hər şeyi ilə
birgə yola çıxdı. Beer-Şevaya gəlib
atası İshaqın Allahına qurbanlar kəsdi. 2 Gecə
görüntülərində Allah İsraili çağırdı: «Yaqub!
Yaqub!» Yaqub cavab verdi: «Mən
buradayam». 3 Allah dedi: «Mən Allaham,
atanın Allahıyam. Misirə getməkdən qorxma,
çünki orada səndən böyük bir millət
törədəcəyəm. 4 Mən də səninlə birgə Misirə
gedəcəyəm. Səni yenə oradan çıxaracağam.
Yusif öz əli ilə sənin gözlərini bağlayacaq».

5 Yaqub Beer-Şevadan çıxdı. İsrailin
oğulları ataları Yaqubu və arvad-uşaqlarını
fir'onun Yaqubu aparmaq üçün göndərdiyi
arabalara mindirdilər. 6 Yaqub və onun bütün
övladları heyvanlarını və Kən'an torpağında
əldə etdikləri hər şeyi götürüb Misirə gəldilər.
7 O özü ilə birgə oğullarını və qızlarını, oğul
nəvələrini və qız nəvələrini – bütün
övladlarını Misirə gətirdi.

8 İsrailin Misirə gələn oğullarının – Yaqubla
oğullarının adları belədir:

Yaqubun ilk oğlu Ruven. 9 Ruvenin oğulları:
Xanok, Pallu, Xesron və Karmi. 10 Şimeonun
oğulları: Yemuel, Yamin, Oxad, Yakin, Sohar
və bir Kən'anlı qadından doğulan Şaul.
11 Levinin oğulları: Gerşon, Qohat və Merari.
12 Yəhudanın oğulları: Er, Onan, Şela, Peres
və Zerah. Ancaq Er və Onan Kən'an
ölkəsində öldülər. Peresin oğulları: Xesron və
Xamul. 13 İssakarın oğulları: Tola, Puvva, Yov
və Şimron. 14 Zevulunun oğulları: Sered, Elon
və Yaxleel. 15 Bunlar Yaqubun Leadan
doğulan övladlarıdır. Lea onları və qızı
Dinanı Paddan-Aramda doğdu. Yaqubun oğul
və qız övladları cəmi otuz üç nəfər idi.

16 Qadın oğulları: Sifyon, Haqqi, Şuni,
Esbon, Eri, Arodi və Areli. 17 Aşerin oğulları:
İmna, İşva, İşvi, Beria və onların bacısı Serah.
Berianın oğulları: Xever və Malkiel. 18 Bunlar
Lavanın qızı Leaya verdiyi Zilpadan doğulan
Yaqub övladlarıdır. Onlar on altı nəfər idi.

19 Yaqubun arvadı Rəhilənin oğulları: Yusif
və Binyamin. 20 Yusifin Misirdə On şəhərinin
kahini Poti-Feranın qızı Asnatdan Menaşşe və
Efrayim adlı iki oğlu oldu. 21 Binyaminin
oğulları: Bela, Beker, Aşbel, Gera, Naaman,
Exi, Roş, Muppim, Xuppim və Ard. 22 Bunlar
Yaqubun Rəhilədən doğulan övladlarıdır.
Onlar on dörd nəfər idi.

23 Danın oğlu Xuşim. 24 Naftalinin oğulları:
Yaxseel, Quni, Yeser, Şillem. 25 Bunlar
Lavanın qızı Rəhiləyə verdiyi Bilhadan
doğulan Yaqub övladlarıdır. Onlar cəmi yeddi
nəfər idi.

Yaqub oğullarının Qoşendə sakin olması

26 Yaqubun oğullarının arvadlarından başqa,
Yaqubun nəslindən olan və onunla Misirə
gələn övladları altmış altı nəfər idi. 27 Yusifin
Misirdə doğulan iki oğlu ilə birlikdə Misirə
köçən Yaqubun ailəsində yetmiş nəfər var idi.

28 Yaqub Qoşen yoluna bələdçilik etmək
üçün özündən əvvəl Yəhudanı Yusifin yanına
göndərdi. Onlar Qoşen torpağına girəndə
29 Yusif arabasını hazırlayıb Qoşenə atası
İsraili qarşılamağa getdi. Özünü atasına
tanıtdırıb onun boynuna sarıldı və uzun
müddət onu qucaqlayıb ağladı. 30 İsrail Yusifə
dedi: «İndi ölə bilərəm, çünki üzünü gördüm.
Sən sağ-salamatsanmış». 31 Yusif qardaşlarına
və atasının ailəsinə dedi: «Qoy gedim fir'ona
xəbər verim ki, Kən'an torpağında yaşayan
qardaşlarımla atamın ailəsi yanıma gəliblər.
32 Onlar sürü sahibi olan çobanlardır. Ona
görə də qoyun-keçiləri, mal-qaraları və bütün
şeyləri ilə birlikdə gəliblər. 33 Fir'on sizi
çağırıb "Nə işin sahibisiniz?" deyə soruşsa,
34 deyin: "Atalarımız kimi biz də uşaqlıqdan
bəri heyvandarlıqla məşğuluq". Belə deyin ki,

46:6-7 – *Həv. 7:15*

46:20 – *Yar. 41:50-52*
46:27 – *Həv. 7:14*

qoy sizi Qoşen vilayətində yerləşdirsin, çünki
Misirlilər çobanlardan iyrənirlər».

47

1 Yusif fir’onun yanına daxil olub
dedi: «Kən’an torpağından atam və
qardaşlarım qoyun-keçiləri, mal-qaraları və
özlərinə məxsus hər şeyləri ilə birgə buraya
gəliblər və indi Qoşen vilayətindədirlər».
2 Sonra qardaşları arasından beşini götürüb
fir’onun hüzuruna gətirdi. 3 Fir’on Yusifin
qardaşlarına dedi: «Nə işin sahibisiniz?»
Onlar fir’ona dedilər: «Biz qulların, atalarımız
kimi çobanıq. 4 Bu ölkəyə müvəqqəti yaşamaq
üçün gəlmişik, çünki Kən’an torpağında
dəhşətli aclıq hökm sürür. Sürülərimiz üçün
otlaq yox idi. İndi xahiş edirik ki, Qoşen
vilayətində yaşamağa izin verəsiniz». 5 Fir’on
Yusifə dedi: «Atanla qardaşların yanına
gəliblər. 6 Misir torpağı sənin önündədir:
atanla qardaşlarını bu torpağın ən yaxşı
yerlərində yerləşdir. Qoy Qoşen vilayətində
yaşasınlar. Aralarında hansı bacarıqlıdırsa,
onu mənim sürülərimə çoban qoy».

7 Yusif atası Yaqubu götürüb fir’onun
hüzuruna gətirdi. Yaqub fir’ona xeyir-dua
verdi. 8 Fir’on Yaqubdan soruşdu: «Neçə
yaşın var?» 9 Yaqub fir’ona cavab verdi:
«Ömrümün yüz otuz ilini qürbətdə keçirdim,
amma ömrüm az və ağır oldu, atalarımın
qürbətdəki ömrü qədər uzun olmadı». 10 Sonra
fir’ona xeyir-dua verib onun hüzurundan çıxdı.

11 Yusif atası ilə qardaşlarını Misirdə
yerləşdirdi və fir’onun əmrinə əsasən onlara
ölkənin ən yaxşı yerində – Ramses bölgəsində
mülk verdi. 12 Bundan əlavə, Yusif atasına,
qardaşlarına və atasının ailəsinə malik
olduqları uşaqların sayına görə çörək saxladı.

Aclıq

13 Aclıq getdikcə o qədər gücləndi ki, heç
bir ölkədə çörək tapılmadı. Misir və Kən’an
ölkələrinin əhalisini aclıq taqətdən salmışdı.
14 Yusif satdığı taxılın əvəzində Misir və
Kən’an ölkələrində yığılan bütün pulları
toplayıb fir’onun sarayına apardı. 15 Misir və
Kən’an ölkələrində pul qurtaranda bütün
Misirlilər Yusifin yanına gəlib dedilər: «Bizə
çörək ver. Gərək qarşında ölək? Axı pulumuz
qurtarıb». 16 Yusif dedi: «Onda heyvanlarınızı
verin. Əgər pulunuz qurtarıbsa, heyvanlarınızı
verin, onların əvəzinə sizə çörək verərəm».
17 Onlar heyvanlarını Yusif üçün gətirdilər.
Yusif də atların, qoyun-keçi və mal-qara
sürülərinin, eşşəklərin əvəzinə onlara çörək
verdi. Həmin il onları heyvanları əvəzinə
verdiyi çörəklə saxladı.

18 İl başa çatanda ikinci il yenə onun yanına
gəlib dedilər: «Ağamızdan gizli deyil ki,
pulumuz qurtarıb, heyvan sürülərimiz də
ağamızındır. Ağamızın hüzurunda canımız və
torpaqlarımızdan başqa bir şeyimiz qalmadı.
19 Nə üçün gözünün önündə torpağımızla
bərabər məhv olaq? Bizi və torpaqlarımızı
çörək əvəzinə satın al. Qoy fir’on bizim də,
torpaqlarımızın da sahibi olsun. Toxum ver ki,
ölməyib yaşaya bilək, həm də torpağımız
səhraya çevrilməsin».

20 Beləliklə, Yusif Misirin bütün
torpaqlarını fir’on üçün satın aldı. Bütün
Misirlilər öz zəmilərini satdılar, çünki
aclıqdan əzab çəkirdilər. Bütün torpaqlar
fir’onun oldu. 21 Yusif Misir ərazisinin bir
ucundan o biri ucuna qədər bütün əhalisini
şəhərlərə köçürdü. 22 Yalnız kahinlərin
torpağını satın almadı, çünki onlar fir’ondan
məvacib alır və fir’onun verdiyi məvaciblə
dolanırdılar. Buna görə də torpaqlarını
satmadılar.

23 Yusif xalqa dedi: «Sizi də, torpaqlarınızı
da fir’on üçün satın almışam. Alın, bu sizin
toxumunuz, torpağı əkin. 24 Məhsul yığılanda
onun beşdə birini fir’ona verin. Beşdə
dördünü isə toxumluq olaraq istifadə edin.
Həm özünüz, həm külfətiniz, həm də
övladlarınız yesin».

25 Xalq isə dedi: «Sən bizim canımızı
qurtardın. Qoy ağamızın gözündə lütf tapaq,
biz fir’onun köləsi oluruq». 26 Yusif məhsulun
beşdə birinin fir’ona verilməsi barədə Misirdə
bir torpaq qanunu qoydu. Bu qanun bu günə
qədər qüvvədədir. Yalnız kahinlərin torpaqları
fir’ona verilmədi.

İsrailin son sözü

27 İsrailin nəsli Misirdəki Qoşen vilayətində
yaşayaraq orada mülk sahibi oldu. Onlar
artaraq çoxaldılar. 28 Yaqub Misir torpağında
on yeddi il yaşadı. O, yüz qırx yeddi il ömür
sürdü. 29 İsrailin öləcəyi gün yaxınlaşanda
oğlu Yusifi çağırıb dedi: «Əgər gözündə lütf
tapmışamsa, əlini budumun altına qoy və and
iç ki, xeyirxahlıq və sədaqət göstərib məni
Misirdə basdırmayacaqsan, 30 ancaq atalarımla

47:29-30 *– Yar. 49:29-32; 50:6*

birgə uyumaq üçün öləndə məni Misirdən
aparıb onların məqbərəsində basdıracaqsan».
Yusif dedi: «Dediyin kimi edərəm». 31 Atası
dedi: «Mənə and iç». O da and içdi. İsrail
yatağının başına söykənib Allaha səcdə etdi.

Yaqubun Efrayimə və Menaşşeyə xeyir-dua verməsi

48 1 Bir müddət sonra Yusifə dedilər:
«Atan xəstədir». O, iki oğlunu –
Menaşşe və Efrayimi özü ilə götürdü.
2 Yaquba xəbər verib dedilər: «Budur, oğlun
Yusif yanına gəlir». İsrail gücünü toplayıb
yatağı üstündə oturdu. 3 Yaqub Yusifə dedi:
«Külli-İxtiyar Allah Kən'an torpağında olan
Luzda mənə göründü və xeyir-dua verdi. 4 O
mənə belə dedi: "Bax Mən səni bəhərli edib
nəslini çoxaldacağam, səndən çoxlu xalqlar
törədəcəyəm. Səndən sonra bu torpağı
övladlarına əbədi olaraq mülk verəcəyəm".
5 İndi sənin yanına, Misirə gəlməzdən əvvəl
Misir torpağında doğulan iki oğlun da
mənimdir: Efrayim və Menaşşe Ruvenlə
Şimeon kimi mənimki olacaq. 6 Onlardan
sonra sənin üçün doğulan uşaqlar isə səninki
olacaq, öz miras torpaqlarında qardaşlarının
adları ilə qeyd olunacaq. 7 Mən Paddandan
gələndə Kən'an torpağında Efrata yaxın yerdə
Rəhilə yanımdaca öldü. Onu elə orada – Efrat
yolunda, yə'ni Bet-Lexemdə basdırdım».
8 İsrail Yusifin oğullarını görüb dedi:
«Bunlar kimdir?» 9 Yusif atasına dedi:
«Allahın burada mənə verdiyi oğullarımdır».
İsrail dedi: «Onları yanıma gətir, xeyir-dua
verim». 10 İsrail artıq qocalmış, gözləri
zəifləmişdi və görə bilmirdi. O, nəvələrini
özünə yaxınlaşdırdı və öpüb qucaqladı.
11 Sonra İsrail Yusifə dedi: «Düşünmürdüm ki,
üzünü bir də görərəm, amma Allah mənə
sənin övladlarını da göstərdi». 12 Yusif
övladlarını atasının dizləri yanından kənara
çəkib onun qarşısında üzünü yerə qoyaraq
səcdə etdi. 13 Sonra oğullarını götürüb
Efrayimi sağ əli ilə İsrailin sol tərəfinə,
Menaşşeni isə sol əli ilə İsrailin sağ tərəfinə
çəkərək ona yaxınlaşdırdı. 14 İsrail əllərini
çarpaz uzatdı: sağ əlini kiçik olan Efrayimin,
sol əlini isə Menaşşenin başına qoydu.
Menaşşe ilk oğul olduğuna baxmayaraq, İsrail
əllərini qəsdən dəyişdi. 15 İsrail Yusifə xeyir-
dua verərək belə dedi:

«Atalarım İbrahimin, İshaqın xidmət
etdiyi Allah,
Bu günə qədər mənim qayğıma qalan
Allah,
16 Məni bütün pisliklərdən xilas edən
mələk
Qoy bu uşaqlara da xeyir-dua versin!
Onlar Mənim adımla,
Atalarım İbrahim və İshaqın
Adı ilə çağırılsın,
Yer üzündə çoxaldıqca çoxalsın!»

17 Yusif atasının sağ əlini Efrayimin başına
qoyduğunu gördü və bu onun xoşuna gəlmədi.
O, atasının əlini Efrayimin başından götürüb
Menaşşenin başına qoymaq istədi. 18 Buna
görə də atasına dedi: «Ata, ilk oğul
Menaşşedir, sağ əlini onun başına qoy. Belə
düz deyil». 19 Lakin atası istəməyib dedi:
«Bilirəm, oğlum, bilirəm. Menaşşenin
nəslindən də böyük bir xalq olacaq. Amma
kiçik qardaşından daha böyük bir xalq
törəyəcək, onun nəslindən çoxlu millətlər
yaranacaq». 20 O gün İsrail nəvələrinə xeyir-
dua verərək dedi:

«İsrail nəsli
"Qoy Allah səni
Efrayim və Menaşşe kimi etsin"
Deyərək sizin adınızla
Xeyir-dua verəcək».

Yaqub beləcə Efrayimi Menaşşedən üstün
tutdu. 21 İsrail Yusifə dedi: «Artıq mən ölürəm,
amma Allah sizinlə olacaq, sizi atalarınızın
torpağına qaytaracaq. 22 Sənə qardaşlarından
bir pay da artıq olaraq Şekemi verirəm. Onu
mən Emorluların əlindən qılıncım və
kamanımla almışam».

Yaqubun oğullarına xeyir-duası

49 1 Yaqub oğullarını çağırıb dedi:
«Yanıma toplaşın, gələcəkdə başınıza
gələnləri sizə söyləyim:

2 Ey Yaqub oğulları, yığılıb eşidin,
Atanız İsrailə qulaq asın:
3 Ey Ruven, ilk oğlum,
Gücümün və qüdrətimin mənbəyi sənsən.
Ləyaqətin hamıdan üstündür,
Qüvvətin hamıdan çoxdur.
4 Amma sən su kimi oynaqsan,
Artıq üstün olmayacaqsan.

47:31 *– İbr. 11:21*
48:3-4 *– Yar. 28:13-14*
48:7 *– Yar. 35:16-19*
48:20 *– İbr. 11:21*

Çünki ata yatağına girdin,
Döşəyimi murdar edib
Oraya çıxdın.

5 Şimeonla Levi qardaşdır,
Qəddarlıq qılıncları ilə silahlanıblar.
6 Ey qəlbim, onların məclisinə getmə,
Ey şərəfim, onların toplantısında olma.
Çünki onlar qəzəblənəndə qətl etdilər,
Əylənəndə öküzlərin ayaq vətərini
kəsdilər.
7 Lə'nət olsun vəhşi qəzəblərinə,
Lə'nət olsun qəddar hiddətlərinə.
Onları Yaqubda ayıracağam,
İsrailə səpələyəcəyəm.

8 Yəhuda, qardaşların səni mədh edəcək,
Düşmənlərin boynu əlində olacaq,
Atanın oğulları önündə səcdə edəcək.
9 Yəhuda bir aslan balasıdır,
Ey oğlum, sən şikara çıxanda
Bir şir kimi yerə əyilirsən,
Dişi aslan kimi torpağa yatırsan.
Kim səni yerindən qaldıra bilər?
10 Padşahlıq əsası
Yəhudanın əlindən getməyəcək,
Hökmdarlıq əsası onun nəslindən
itməyəcək;
O vaxta qədər ki əsanın Sahibi[57] gələcək.
Onda xalqlar ona itaət edəcək.
11 Eşşəyini tənəyə,
Ulağını ən seçmə bir tənəyə bağlayacaq.
Paltarını şərabda,
Köynəyini üzümün qızıl qanında
yuyacaq.
12 Gözləri şərabdan da parlaq olacaq,
Dişləri süddən də ağ olacaq.

13 Zevulun isə dəniz kənarında
yaşayacaq,
Ora gəmilərin limanı olacaq,
Ərazisi Sidonun yanınadək uzanacaq.

14 Qoyun ağılları arasında yatan İssakar
Bir qüvvətli ulağa oxşar.
15 O, yaxşı və rahat olan yer,
Bir səfalı ölkə görsə,
Çiynini yük daşımaq üçün əyər,
Nökərçilik edər.

16 Dan İsrail qəbilələrindən biri olub
Öz xalqına hökm edəcək.
17 Dan yol üstündə bir ilan,
Cığırda bir gürzə olacaq;
Elə bir gürzə ki atın topuğundan sancır,
Süvarisi arxası üstə yıxılır.
18 Ya Rəbb! Mən Sənin xilasını
gözləyirəm.

19 Qad talançı basqınına düçar olacaq,
Lakin onları topuğundan vuracaq.

20 Aşerdən zəngin ne'mətlər gələcək,
Şahanə ləzzətli yeməklər yetirəcək.

21 Naftali azad edilmiş bir maraldır,
Ondan gözəl balalar doğulacaq.

22 Yusif barlı bir ağac,
Çeşmə kənarında meyvəli bir ağacdır,
Budaqları divarın üstündən aşar.
23 Oxçular ona güclü hücum etdilər,
Düşmənçilik edib üstünə ox yağdırdılar.
24 Amma Yaqubun qüdrətli Allahı –
İsrailin Daşı və Çobanı olan
Allahın sayəsində
Onun kamanı möhkəm,
Qolları qüvvətli oldu.
25 Sənə kömək edən
Atanın Allahıdır,
Sənə xeyir-dua verən
Külli-İxtiyardır.
Yuxarıda göylərin bərəkəti ilə,
Dərinlikdə olan
Su mənbələrinin bərəkəti ilə,
Döşlərin və bətnlərin bərəkəti ilə
Sənə xeyir-dua verəcək.
26 Atanın xeyir-duası
Atalarımın xeyir-duasından daha ucadır;
Əbədi qalan təpələrin
Zirvəsinə çatar.
Qoy xeyir-dualarım
Yusifin – qardaşlar arasında
Başçı olanın üstündə olsun.

27 Binyamin acgöz bir qurddur,
Səhər ovunu yeyər,
Axşam qənimət paylar».
28 Bunların hamısı İsrailin on iki qəbiləsidir.
Ataları onlara xeyir-dua verərkən bu sözləri
söylədi və hər birinə xeyir-dua verdi.

***49:9** – Say. 24:9; Vəhy 5:5*

[57] **49:10** *Əsanın Sahibi* – ibrani mətnində *Şilo* sözü olub mə'nası tam aydın deyil.

Yaqubun ölümü

29 Sonra Yaqub oğullarına vəsiyyət edib
dedi: «Mən ölüb əcdadlarıma qoşulacağam.
Məni atalarımın yanında – Xetli Efronun
tarlasında olan mağarada basdırın. 30 O
mağara Kən’an torpağında olan Mamre
qarşısındakı Maxpela tarlasındadır. İbrahim o
mağaranı qəbir düzəltmək üçün Xetli
Efrondan tarlası ilə birlikdə satın almışdı.
31 İbrahimlə arvadı Sara və İshaqla arvadı
Rivqa orada basdırılmışdı. Mən Leanı da
orada basdırdım. 32 Həmin tarla ilə oradakı
mağara Xetlilərdən satın alınıb». 33 Yaqub
oğullarına vəsiyyət edib qurtaranda ayaqlarını
yatağına yığaraq son dəfə nəfəs aldı və ölüb
əcdadlarına qoşuldu.

Yaqubun dəfni

50 1 Yusif özünü atasının üstünə atdı
və ağlayaraq onu öpdü. 2 Sonra həkim
xidmətçilərinə atasının meyitini
mumiyalamağı əmr etdi. Həkimlər İsraili
mumiyaladılar. 3 Bu iş qırx günə görüldü,
çünki mumiyalamaq üçün qırx gün lazım idi.
Misirlilər yetmiş gün İsrail üçün yas tutdular.

4 Yas günləri qurtarandan sonra Yusif
fir’onun saray adamlarına müraciət edib dedi:
«Əgər gözünüzdə lütf tapmışamsa, fir’ona
söyləyin ki, 5 atam məni and içdirib demişdi:
“Mən can üstəyəm. Kən’an torpağında özüm
üçün qəbir qazmışam, məni orada basdır”.
İndi qoy o mənə izin versin ki, gedib atamı
basdırım və qayıdım». 6 Fir’on dedi: «Get,
atanın sənə and içdirdiyi kimi onu basdır».
7 Beləliklə, Yusif atasını basdırmağa getdi.
Fir’onun bütün ə’yanları, sarayın və Misirin
bütün ağsaqqalları, 8 Yusifin bütün ev
adamları, qardaşları və atasının ev adamları
onu müşayiət etdilər. Qoşen vilayətində
yalnız uşaqlarını, qoyun-keçilərini və mal-
qaralarını qoydular. 9 Onlarla birgə atlılar və
arabalar da yola çıxmışdı, ona görə də dəstə
çox böyük idi. 10 Onlar İordan çayının
yaxınlığındakı Atad xırmanına çatanda böyük
ağlaşma ilə matəm qurdular. Yusif atası üçün
yeddi gün yas tutdu. 11 O ölkənin əhalisi olan
Kən’anlılar Atad xırmanındakı yası görəndə
dedilər: «Gör Misirlilər necə böyük matəmlə
yas tuturlar». Ona görə də İordan çayının
yaxınlığındakı bu yerə Avel-Misrayim[58] adı
verildi.

12 Yaqubun oğulları atasının vəsiyyətini əmr
etdiyi kimi yerinə yetirdilər. 13 Onu Kən’an
ölkəsinə gətirib Mamre yaxınlığındakı
Maxpela tarlasında olan mağarada basdırdılar.
İbrahim bir vaxt həmin mağaranı qəbir
düzəltmək üçün tarla ilə birlikdə Xetli
Efrondan satın almışdı. 14 Yusif atasını dəfn
etdikdən sonra həm özü, həm qardaşları, həm
də onunla birlikdə atasının dəfninə gələnlərin
hamısı Misirə qayıtdı.

Yusifin qardaşları ilə mehriban rəftarı

15 Ataları öləndən sonra Yusifin qardaşları
öz aralarında dedilər: «Bəlkə Yusif bizə qarşı
kin saxlayır. Əgər ona etdiyimiz pisliyə görə
bizdən qisas alarsa, nə edərik?» 16 Buna görə
də Yusifə xəbər göndərdilər: «Atan
ölümündən qabaq bizə vəsiyyət etdi ki, gedib
Yusifə belə deyin: 17 “Bax səndən xahişim
budur ki, qardaşlarının günahını və təqsirini
bağışlayasan. Axı onlar sənə pislik ediblər”.
Xahiş edirik, sən atanın Allahının qulları olan
biz qardaşlarının günahını bağışla». Bu sözlər
Yusifə çatanda o ağladı. 18 Sonra qardaşları
özləri Yusifin yanına gedib önündə yerə
qapandılar və dedilər: «Biz sənin qullarınıq».
19 Yusif onlara dedi: «Məgər mən Allaham ki,
məndən qorxursunuz? 20 Baxın siz mənə qarşı
pis fikrə düşdünüz, lakin Allah onu yaxşı işə
çevirdi ki, bu gün gördüyünüzü etsin və çoxlu
adamın həyatını qorusun. 21 Daha qorxmayın,
mən həm sizi, həm də övladlarınızı
saxlayacağam». Yusif onlara ürəklərincə olan
sözlərlə təsəlli verdi.

Yusifin ölümü

22 Yusifin və atasının nəsli Misirdə sakin
oldu. Yusif yüz on il ömür sürdü. 23 O,
Efrayimin üç nəsil övladlarını gördü.
Menaşşenin oğlu Makirin övladları da Yusifin
yanında doğuldu. 24 Bir gün Yusif
qardaşlarına dedi: «Mən ölürəm, amma Allah
mütləq sizə nəzər salacaq. O sizi bu ölkədən
İbrahimə, İshaqa və Yaquba and içdiyi
torpağa aparacaq». 25 Sonra Yusif İsrailin

49:29-30 *– Yar. 23:3-20*
49:31 *– Yar. 25:9-10*
49:31 *– Yar. 35:29*
49:33 *– Həv. 7:15*
50:5 *– Yar. 47:29-31*

[58] **50:11** *Avel-Misrayim* – ibrani dilində *Misirlilərin yası.*
50:13 *– Həv. 7:16*
50:25 *– Çıx. 13:19; Yeşua 24:32; İbr. 11:22*

övladlarını and içdirib dedi: «Allah mütləq
sizə nəzər salacaq. Gedən zaman mənim
sümüklərimi də buradan çıxarın».
26 Yusif yüz on yaşında öldü. Onu Misirdə
mumiyalayıb bir tabuta qoydular.